

บรรหาร ศิลปอาชา
ชีวิตและการพัฒนาบ้านเกิด

สัญญาลักษณ์ เทียมถนอม : เรียบเรียง

บริหาร ศิลปอาชา

ชีวิตและงานพัฒนาบ้านเกิด

บริหาร ศิลปอาชา

ชีวิตและงานพัฒนาบ้านเกิด

สัญญาลักษณ์ เทียมถนอม

เรียบเรียง

บรรณาการ ศิลปอาษา

ชีวิตและงานพัฒนาบ้านเกิด

สัญญาลักษณ์ เทียมถนอม เรียบเรียง

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 974 - 8229 - 57 - 2

พิมพ์ครั้งแรก : สิงหาคม พ.ศ. 2547

จัดพิมพ์โดย : สำนักพิมพ์มติใหม่

โทร. 0-2503-7115 , 0-9894-8623

ประสานงาน : จำเนียร อินยา

ออกแบบปก : วิสิทธิ์ โพธิ์วัฒน์

ออกแบบรูปเล่ม : ศุภกร กรมทอง

พิมพ์ที่ : บริษัท จูนพับลิชชิ่ง จำกัด

โทร. 0-2277-7226

สารบัญ

บทที่ 1	เปลี่ยนวิถี	17
	<ul style="list-style-type: none">• เด็กหนุ่ม หีบเหล็ก กับการเดินทาง• เรือเมล์แดง	
บทที่ 2	เด็กในตลาด	27
	<ul style="list-style-type: none">• ห้องแถวไม้เล็กๆ ชีวิตของคนธรรมดา• เรียนหนังสือ	
บทที่ 3	แม่ : ครูผู้ยิ่งใหญ่	45
	<ul style="list-style-type: none">• ชีวิตแห่งการเรียนรู้• แม่คือครูผู้ยิ่งใหญ่	
บทที่ 4	ผิดหวังครั้งแรก	55
	<ul style="list-style-type: none">• สอบไม่ได้ กลับมาเย็บผ้า• อยากเป็นเจ้าของร้านตัดสูท	

บทที่ 5	คำมั่นสัญญา	63
	<ul style="list-style-type: none">• ไปไหว้ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง• ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงชีวิต	
บทที่ 6	ทะเลชีวิต	71
	<ul style="list-style-type: none">• ทำเตียน รถราง และผู้คน• ถีบจักรยานส่งน้ำหวาน	
บทที่ 7	สหะศรีชัย	83
	<ul style="list-style-type: none">• ก่อตั้งบริษัทของตัวเอง• ไม่มีอะไรที่เป็นปัญหา	
บทที่ 8	กว่าจะได้แต่งงาน	93
	<ul style="list-style-type: none">• จากเพื่อนไปสู่ความรู้สึกที่พิเศษ• ได้แต่งงาน	
บทที่ 9	สร้างชีวิต	105
	<ul style="list-style-type: none">• โหมทำงานรับเหมา• ภรรยาความช่วยเหลือ	

บทที่ 10 ทำเพื่อลูก เพื่อหลาน 123

- สร้างโรงเรียน
- สร้างตึกคนไข้ในโรงพยาบาล

บทที่ 11 จากท้องถิ่น สู่ “ระดับชาติ” 151

- เป็นสมาชิกสภาเทศบาล
- เป็นสมาชิกสภา “สนามม้า”

สิ่งที่หวังและตั้งใจ

6 พระชีวิต เหมือนการเดินทาง บางช่วงสนุกตื่นเต้น บางช่วง
เหน็ดเหนื่อย เหน็ดเหนื่อย

การเดินทาง ทำให้เราผ่านเปลี่ยน รู้จักผู้คน รู้จักเรื่องราวของตัวเอง
ได้เรียนรู้ ได้หยุดนิ่ง แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม การเดินทางนี้มีข้อจำกัดอยู่
เพียงสองอย่าง...สังขาร...และ...เวลา

การเดินทางของผมมีหลายมิติ แต่ที่ปรารถนาที่สุด ก็คือได้ใช้สังขาร
และเวลาที่มีอยู่ อย่างมีคุณค่ามากที่สุด มีคุณค่าต่อผู้อื่น มีคุณประโยชน์
ต่อแผ่นดิน มีคุณธรรมต่อครอบครัวและมีคุณภาพต่อตนเอง

การเดินทางของผมจึงมีช่วงพักน้อยมาก ทำให้ได้ทำงานหลากหลาย
ลึกซึ้ง หลายคนที่ยังเฝ้าถามผมว่า ทำไมไม่หยุดทำงาน ความมั่นคงในชีวิต
ก็มีพร้อม แต่เมื่อเห็นว่างานคือความสุข ก็ทำให้ไม่มีทุกข์เพราะการได้ทำงาน
ตรงกันข้าม ถ้าไม่ได้ทำงานดูจะเป็นทุกข์มากกว่า เวลาเห็นข่าวในพระราชสำนัก
ยิ่งทำให้สำนึกว่าพระเจ้าแผ่นดินของเราทรงงานหนักยิ่งกว่า นานยิ่งกว่าเสียอีก

ผมเป็นลูกคนไทยเชื้อสายจีน ปู่ ย่า เข้ามาพึ่งเงาร่มแห่งพระบรม-
โพธิสมภาร ผมเกิดในประเทศไทย เติบโตได้ดีด้วยน้ำใจคนไทยในสังคม
คนเราแม้เลือกที่เกิดไม่ได้ แต่เลือกสถานที่ที่จะอยู่ และสถานที่ที่จะดับได้
และผมก็เลือกแล้วว่า ไม่มีที่ใด ร่มเย็นเป็นสุขเท่า...ประเทศไทย แผ่นดินแม่
แผ่นดินเกิดแห่งนี้

การทำงานเพื่อชาติ เพื่อแผ่นดิน เพื่อองค์พระมหากษัตริย์ จึง
ทำให้มีความสุข และการเดินทางของชีวิต จึงมีเป้าหมาย...เป้าหมายที่จะ
ได้อยู่...และดับอย่างมีความหมาย...สงบ...และภูมิใจ

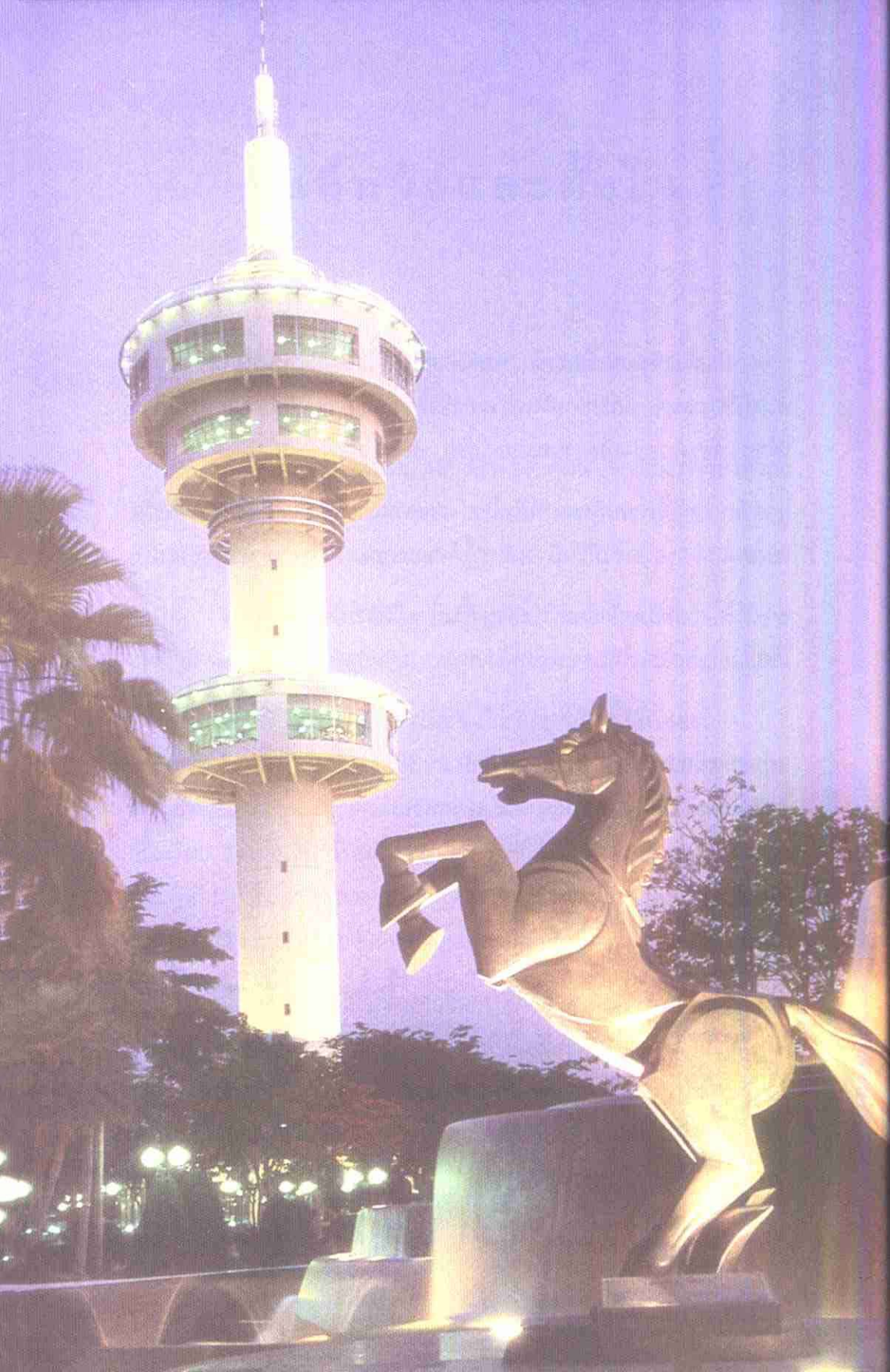
ผมจึงขอบคุณแผ่นดินไทย และคนไทยทุกคนที่มีส่วนทำให้ชีวิต
ของผมและครอบครัวมีวันนี้ วันที่เราได้สนองคุณแผ่นดิน...ด้วยการทำงาน

กระทั่งหนังสือที่เรียบเรียงขึ้นนี้ ก็หวังให้เป็นมรดกแห่งกาลเวลา
ไว้บอกเล่าเรื่องราวให้แก่คนรุ่นหลัง

ผมอาศัยความทรงจำเป็นส่วนใหญ่ในการเรียบเรียงเป็นหนังสือ
แม้จะยึดถือและอ้างอิงกับเอกสารบ้าง แต่ก็น้อยชิ้น ดังนั้น ถ้าเรื่องราว
ในหนังสือบังเอิญไปล่วงเกิน ทั้งบุคคลหรือเหตุการณ์ใดเข้า โปรดรับการ
ขอภัยจากผมด้วย

(บรรหาร ศิลปอาชา)

นายแข่งกิม แซ่เบ๊

นางสายเอ่ง แซ่ตั้ง

นายสมบูรณ์ ศิลปอาชา

นางสายใจ ศิลปอาชา

นายอุดม เกิดสินชัย
(ถึงแก่กรรม)

นายบรรหาร ศิลปอาชา

นางตรุณี วายากุล

นายชุมพล ศิลปอาชา

นายหงวน เลขวัต

นางทับทิม เทพสุธา

น.พ.บัณฑิตย์ เลขวัต
(ถึงแก่กรรม)

คุณหญิงแจ่มใส ศิลปอาชา

นายบรรหาร ศิลปอาชา

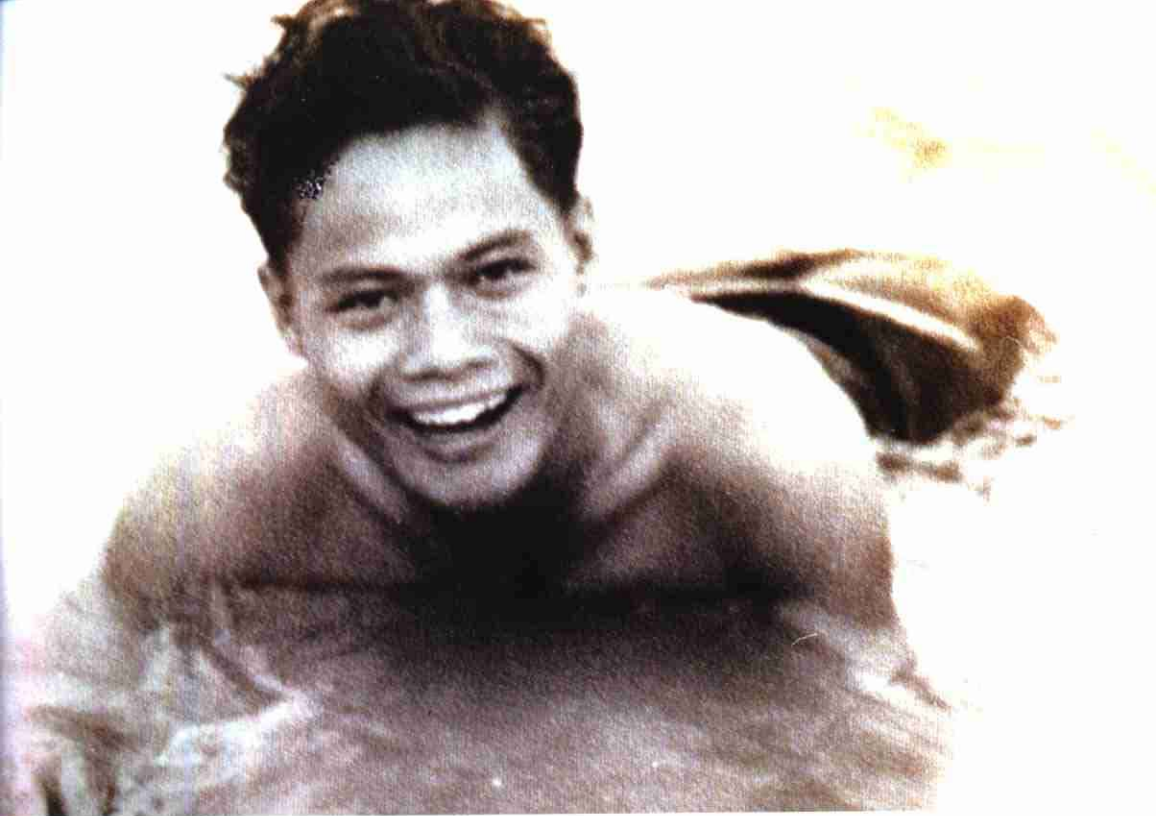
คุณหญิงแจ่มใส ศิลปอาชา

นางสาวกัญญา ศิลปอาชา

นางปาริชาติ (คำคุณ) ศิลปอาชา

นายวรารุช ศิลปอาชา

บทที่ 1

เปลี่ยนวิถี

- เด็กหนุ่ม หีบเหล็ก กับการเดินทาง
- เรือเมล์แดง

เรือแล่นออกจากท่ามาได้ฉูดใจใหญ่ๆ แล้ว
เสียงเครื่องยนต์เรือดังสม่ำเสมอแว่บไหว
พระอาทิตย์ กำลังจมนดวง
ลับแนวดินหมากทางกราบขวาของเรือ
สองฝั่งแม่น้ำล้นเป็นสวนผลไม้
ดูร่มรื่นและสุขสงบ
แม่น้ำท่าจีนช่วงที่ไหลผ่าน
เมืองสุพรรณบุรีครั้งนั้น ดูกว้างใหญ่จริงๆ...

เปลี่ยนวิถี

6 เมื่อต้นฤดูหนาวปลายปี พ.ศ. 2492 นั้น ผมอายุ
ได้ 17 ปี

วันหนึ่งของเดือนพฤศจิกายน ผมกำลังเดิน
มุ่งหน้าไปยังท่าเรือเมลแดงซึ่งอยู่ห่างจากบ้านผมในตลาด
ไม่ไกลนัก มือข้างหนึ่งของผมหิ้วหีบเหล็กสำหรับใส่
เสื้อผ้า และของใช้ส่วนตัว หีบเหล็กไม่หนักนัก และ
แดดบ่ายก็เริ่มอ่อนแรง แต่เหงื่อยังผุดพรายเต็มใบหน้า
ผมคิดเอาเองว่า เหงื่อออกคงเพราะใจมันเต้นแรง

แม่น้ำให้กำเนิดสิ่งมีชีวิต ผมโชคดีที่เกิดใกล้แม่น้ำสุพรรณ
ชีวิตจึงผูกพันอยู่กับแม่น้ำลำคลอง เพียงนึกถึงแม่น้ำ
จิตใจที่รุ่มร้อน พลอยอ่อนโยนลง

นี่คงเนื่องจากการจะจากบ้านครั้งนี้ของผม แม้เพียงนึกถึงการ
ตัดสินใจ มือข้างที่ถือหีบเหล็กก็ขยับกระชับหีบในมือให้มันขึ้นอย่างลึมตัว
เหมือนจะเตือนตัวเองว่า เราตัดสินใจแน่นอนแล้ว

คนที่เดินแซงขึ้นมาและสวนทางลงไปในตลาดทรัพย์สิน ย่าน
ท่าพี่เลี้ยงเมืองสุพรรณฯ นั้น มีประปราย ซึ่งเป็นปกติเหมือนเช่นทุกวัน
คนเหล่านี้หากเป็นคนคุ้นหน้ากันหน่อยก็หันมามอง แต่ที่สนิทจนคุ้นเคย
ก็เอ่ยถาม

“ตี นั้นแฉิ่งจะไปไหน”

ได้ยินเสียงตัวเองเอ่ยตอบไปอย่างสั้นๆ ว่า “กรุงเทพฯ” ท่าทาง
ผมคงผิดไปจากที่เคยเป็นคนร่าเริง เพราะใจวนวายอยู่กับความคิดร่อยแปด
ถึงจะตัดสินใจอย่างเด็ดขาดแล้ว แต่เมื่อจะจากไปจริงๆ ยังอดใจหายไม่ได้

ยิ่งแลเห็นแพท่าเรือสง ใจยิ่งสะท้อน ชีวิตผมผูกพันกับท่าน้ำตั้งแต่
เช้าจรดค่ำ นับแต่ตักน้ำไปใส่ตุ่มที่บ้าน เอาผ้ามาซักที่แพแล้วแอบเอาหนังสือ
ไปอ่าน เล่นน้ำแล้วว้ายไปเกาะเรือโยง ผลุบโผล่จากแพหนีไปแพโน้น บางครั้ง
ก็ทะเลาะกันตามประสาเด็ก ตัดสินกันไม่ได้ถึงขั้นชกต่อยจนตกแพตักน้ำ
สารพัดที่แพท่าน้ำจะให้เด็กอย่างผมได้สนุกสนาน เบิกบานในแต่ละวัน

แล้วพอเย็นค่ำ เราก็มารออาบน้ำกันที่แพท่าน้ำ...

อย่างนี้แล้ว เวลานอนหลับ ยังฝันเห็นแพท่าน้ำเข้ามาเกี่ยวข้องกับ
เป็นประจำ

ดังนั้น การตัดสินใจของผมที่จะไปจากบ้าน ก็เท่ากับหนีไปจาก
แพท่าน้ำ หนีไปจากทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับแพด้วย เพื่อนหลายคน
ที่เคยเล่นกันมาตั้งแต่ในตลาด แล้วย้ายมาเล่นกันต่อที่ท่าน้ำ ต่อแต่นี้เราจะ
ไม่ได้เห็นหน้ากันอีกนาน นับแต่นี้จะไม่มีใครให้ผมได้หยอกเย้ากลั่นแกล้ง
เล่น เสียงตะโกนโหวกเหวกที่ต่างคนต่างไม่ยอมแพ้กัน แต่หนีไปก็ไม่ได้ยิน
ที่เคยทำแข่งกันว้ายน้ำออกไปเกาะเรือโยง ขึ้นไปทางเหนือท่า แล้วลอยคอ
มากับกระแสน้ำ ภาพเหล่านี้จะมีขึ้น ก็คงแต่เพียงนึกเอา ไม่เกิดเป็นจริง
อีกต่อไป

ชีวิตผมส่วนใหญ่แล้วอยู่ในกรอบของแม่ แม่แม่จะเคี่ยวเข็ญให้ผม
ทำงาน ให้ผมอยู่ในสายตาของแม่ตลอดวัน ผมก็ไม่รู้สึกกดดันแต่ผมจะ
พยายามทำงานที่แม่สั่งให้เสร็จไวๆ เพื่อจะขอรางวัลจากแม่ด้วยการออกไป
ไปเล่น บางทีผมไม่รอให้แม่สั่งงาน แต่จะชิงเอาใจแม่ว่า

“แม่ วันนี้จะกริม (พับแล้วเย็บขอบ) กางเกงในให้สักสิบตัว แล้ว
ขอไปดูลิเก นะแม่ละ”

เสื้อผ้าสำเร็จรูปที่แม่ขายก็มีกางเกงทำนา ผ้าถุง ผ้าขาวม้า ผมจึงเย็บผ้าเป็นตั้งแต่เด็ก เพื่อช่วยแม่เย็บผ้าเหล่านี้ไว้ขาย ช่วงนั้น พี่ชายสองคนออกจากบ้านไปทำมาหากินอยู่กรุงเทพฯ หลายปีแล้ว พี่สาวก็ออกเรือนไปอีกคน ผมซึ่งเป็นลูกคนที่สี่ จึงกลายเป็นเหมือนลูกคนโตในบ้าน

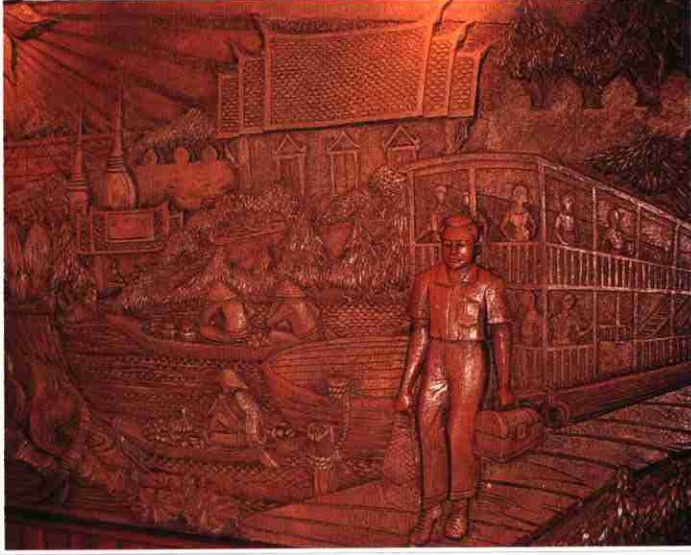
แม่ต้องการให้ผมช่วยทั้งงานบ้านและงานขายผ้า แต่เมื่อผมพูดถึงอนาคตของตัวเอง แม่ก็ส่งเสริมผมด้วยความรักและเต็มใจ ครั้นเมื่อผมผิดหวังจากการสอบเรียนต่อที่กรุงเทพฯ ผมจึงเอาความสามารถเดิมที่มีอยู่มาฝึกหัดและยกระดับด้วยการเย็บชุดนักเรียนที่ร้านจิ้นเฮง ซึ่งเป็นร้านของญาติกัน ผมหัดเย็บพร้อมกันกับลูกชายเจ้าของร้าน ชื่อมวยเกี้ยะ

มวยเกี้ยะ เพื่อนฝึกหัดเย็บผ้ามาด้วยกันอีกคน ที่จะต้องจากกันไปนานเพราะการตัดสินใจครั้งนี้ของผม มวยเกี้ยะภายหลังสืบทอดงานเย็บผ้า จนได้รับมรดกคือเป็นเจ้าของร้านตัดเสื้อจิ้นเฮงแทนบิดา เขาเป็นคนมีความเพียรและสมถะ จนเมื่อวันที่ผมเขียนบันทึกคราวอายุครบ 72 ปี เขายังเป็นเจ้าของร้านจิ้นเฮงอยู่ และมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีความสุขตามสมควร

(ทางลง)

แม่น้ำสุพรรณในปัจจุบัน
บริเวณนี้เมื่อ 50 - 60 ปีก่อน
เคยเป็นแพท่าน้ำ

ทิวทัศน์ในเมืองช่วยให้ผมเชื่อมั่นในการตัดสินใจ "เปลี่ยนวิถี"

พมก้าวเดินไปตามไม้กระดานที่พาดจากแพไปยัง
กราบเรือแม่เหล็กแดง เรือโยกขึ้นลงตามระลอกคลื่น
ของแม่น้ำท่าจีน ทำให้จังหวะการเดินทางต้องคล้อยตามจังหวะที่
เรือโยก เรือแม่เหล็กแดงเป็นเรือสองชั้น ชั้นล่างสำหรับไว้บรรทุก
สินค้าจำพวกพืชผักผลไม้สด เอาเข้าไปขายในกรุงเทพฯ แต่ถ้า
เป็นขาขึ้นมาจากกรุงเทพฯ ก็จะมีบรรทุกกะปิ น้ำปลา และกุ้งแห้ง
มาแทน

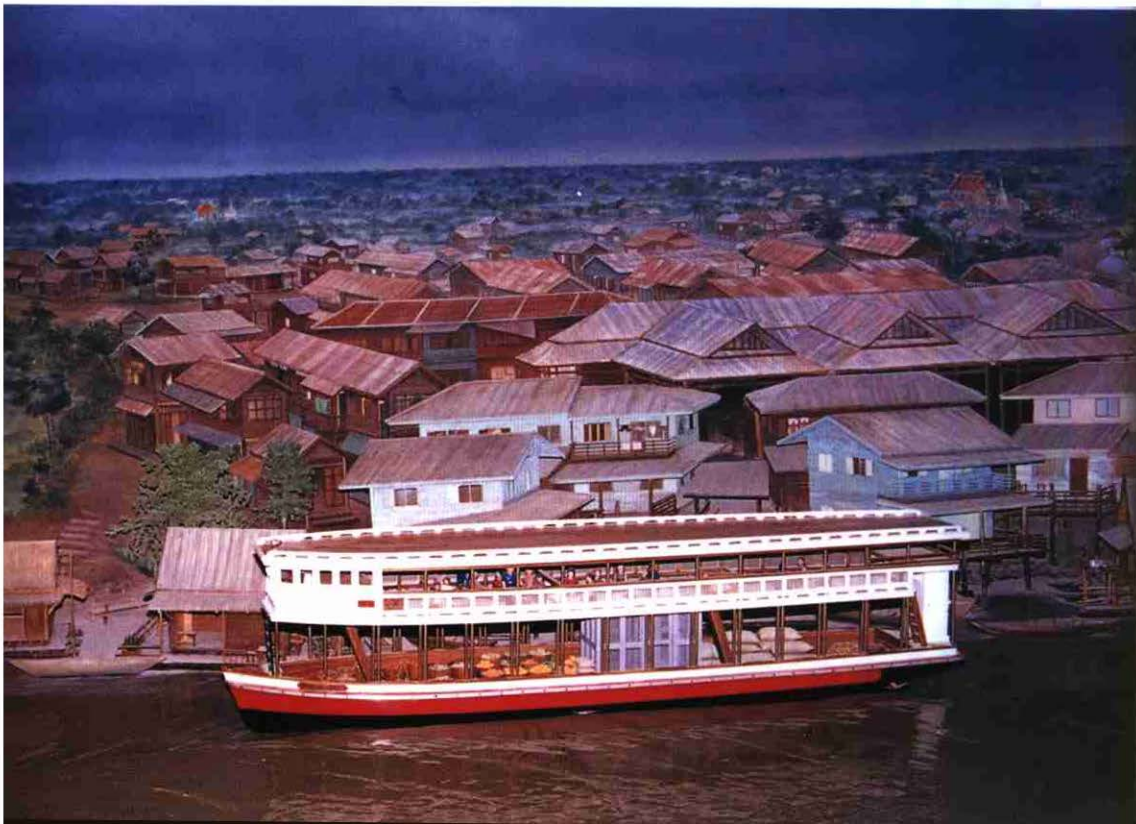
ส่วนชั้นบนสำหรับผู้โดยสารซึ่งแบ่งเป็นสองราคา
ประเภทมีเสื่อปูนั่งราคาหนึ่ง และไม่มีเสื่ออีกราคาหนึ่ง แต่มี
เป้าหมายที่เดียวกัน คือกรุงเทพมหานคร

คนสุพรรณบุรี ยามนั้นถ้าจะมากรุงเทพฯ ก็ต้องนั่งเรือเท่านั้น ถ้าเป็นเรือเมล์แดง จะลงเรือที่ในตลาด เรือออกจากท่าราวสามโมงเย็น ผ่านมาทางประตูน้ำบางยี่หน มาออกทางบ้านแพน เรือจะมาถึงกรุงเทพฯ ที่ท่าเตียนเกือบสว่าง แต่หากไม่มาเรือเมล์แดง ก็ต้องเป็นเรือสุพรรณขนส่ง

ซึ่งต้องไปลงเรือที่บางปลาหมอ เรือออกห้าโมงเย็น เรือจะมาจอดเมื่อสว่างพอดีที่จิวราย ผู้โดยสารต้องมาต่อรถไฟที่สถานีจิวราย ไปสุดปลายทางที่สถานีรถไฟบางกอกน้อย อีกทอดหนึ่ง

เรือเมล์แดง พาหนะหนึ่งเดียว
สำหรับเดินทางเข้ากรุงเทพฯ
ของคนสุพรรณบุรี ในสมัยก่อน

ไม่มีการสัญจรไปมา
ทางบก ไม่มีถนนสายที่ตรงจาก

สุพรรณบุรีไปกรุงเทพฯ แม้แต่สายเดียวในยุคนั้น ถ้าคนสุพรรณฯ คนไหน
ยังยืนยันที่จะเดินทางด้วยรถ ก็ต้องนั่งรถอ้อมไปทางนครปฐม หรือย่อน
ไปทางอ่างทอง แล้วค่อยวกกลับเข้ากรุงเทพฯ อีกทอดหนึ่ง

วันนั้น ผมเลือกเรือเมล์แดง เพราะท่าเรืออยู่ในตลาด และปลายทาง
เป็นท่าเตียนใกล้กับบ้านพี่ชายที่อยู่แถวหลานหลวง

เรือแล่นออกจากท่ามาได้จิตใจใหญ่ๆ แล้ว เสียงเครื่องยนต์เรือ
ดังสม่ำเสมอชวนให้วังง พระอาทิตย์กำลังจมดวงลับแนวต้นหมากทาง
กราบขวาของเรือ สองฝั่งแม่น้ำล้วนเป็นสวนผลไม้ ดูร่มรื่น และสุขสงบ
แม่น้ำท่าจีนช่วงที่ไหลผ่านเมืองสุพรรณบุรีครั้งนั้น ดูกว้างใหญ่จริงๆ สำหรับ
เด็กอย่างผม นึกไม่ถึงเอาเลยว่า เมื่อเราไต่ขึ้นแม่น้ำกลับดูแคบลง ซ้ำตื่นเขิน
อีกด้วย

ภาพสองข้างที่เรือแล่นผ่าน เริ่มพร่ามัว หลีกทางให้ความมืด
เข้ามาแทน ผมเอาแขนโอบตึงหีบเหล็กให้เข้ามาใกล้ตัว เพื่อให้รู้ว่ามีนอยุ่
ในที่ปลอดภัยแม้ค่ำมืดแล้ว ยังนึกถึงใบหน้าแม่ขณะพยักหน้ายินยอมให้ผม
เข้าไปหาพี่ชายที่กรุงเทพฯ ใบหน้านั้นเต็มไปด้วยความกังวลและห่วงใย

“ผมฝึกมาปีกว่าแล้วนะแม่ ผมก็เย็บได้แค่ชุดนักเรียน เสื้อแขนสั้น
กับกางเกง ถ้าทำอยู่แค่นี้ ผมดูแล้ว ก็ไม่เห็นจะก้าวหน้าไปได้อย่างไร
อันที่จริงผมอยากตัดสูท จะได้เป็นเจ้าของร้านตัดสูทที่มีชื่อเสียงในเมือง
สุพรรณฯ ไปสมัครเป็นลูกมือในร้านแล้ว แต่เขาไม่รับนะแม่ ผมจึงต้อง
ไปกรุงเทพฯ”

ผมไม่ได้บอกแม่หรือกว่า ที่กรุงเทพฯ ผมอาจพบเส้นทางชีวิต
ของผมได้ ผมรู้สึกและมั่นใจว่าต้องเป็นเช่นนั้น เพื่อให้แม่กังวลนัก
ผมจะไปพักอยู่กับพี่ชายคนโตที่หลานหลวง ผมจะเริ่มค้นหาค้นหาหนทางชีวิต
ของตัวเองจากที่นั่น

**ก่อนจะผล็อยหลับไป ผมได้ยินเสียงเครื่องยนตร์เรือยั้งดังสม่ำเสมอ
แต่สองข้างทางมืดมิดมองไม่เห็นสิ่งใดเลย.**

บทที่ 2

เด็กในตลาด

- ห้องแถวไม้เล็กๆ ชีวิตของคนธรรมดา
- เรียนหนังสือ

ถนนซีเมนต์ที่ถูกขนาบด้วยห้องแถวไม้
คือลานสาร์พัดเล่นของเด็กในตลาด
บางครั้งเราเอาชอล์กมาขีดเป็นเส้น
แบ่งแดน เพื่อเล่นตีจับ
แต่ฝ่ายอยู่คนละข้าง
คนเล่นก็จะตีแล้ววิ่งเข้าไป
ในแดนของอีกฝ่ายหนึ่ง...

เด็กในตลาด

วันที่ 19 สิงหาคม พุทธศักราช 2475
ท่าพี่เลี้ยง สุพรรณบุรี

ร้านค้าผ้าเล็กๆ นาม “ย่งหยูฮง” คือห้องแถวไม้สองชั้น อยู่ในตลาดทรัพย์สิน วันนี้ต้องต้อนรับผู้คนมากหน้าหลายตา พวกเขาไม่ใช่ลูกค้าที่จะเดินเข้าไปหาซื้อผ้า เพราะเกือบทั้งหมดถ้าไม่ใช่ญาติข้างแม่สายเอ่ง ก็ต้องเป็นข้างเตี้ยแข่งกิม ญาติข้างเตี้ยแม่จะตื่นตื่น แต่ก็สำรวม

ห้องแถวไม้สองชั้นเดิม
ถูกรื้อถอน ปัจจุบันเป็น
ตึกแถวที่ถูกสร้างขึ้นใหม่

มากกว่า เหมือนจะ
มาบอกให้แม่รู้ว่า แม้
วาระสำคัญเช่นนี้ เตี้ย
เซ่งกิมจะไม่อยู่ แต่
หากมีอะไรจะไหว้วาน
พวกเขาซึ่งเป็นญาติ
ก็ยินดี และเต็มใจ
จะช่วยทำแทน

ส่วนญาติข้างแม่ นั่น ตีใจกันออกนอกหน้าและต่างมาเพื่อให้
กำลังใจแม่ บางคนที่มีประสบการณ์หน่อย ก็เข้าไปช่วยหมอดำแยหยิบนั้น
จับนี้

เพราะวันนี้ แม่กำลังให้กำเนิดผม ลูกคนที่สี่ของแม่

ผมมาทราบจากพี่ชายในภายหลังเมื่อโตและพอรู้ความแล้วว่า
วันนั้น พี่ชายคนโตเพิ่งกลับมาจากเมืองจีนพอดี เลยได้มาช่วยเลี้ยงผมบ้าง
ในบางครั้ง เป็นการแบ่งเบาจากพี่สาวได้บ้าง พี่ชายคนโตกับคนรองลงมา
คือ สมบูรณ์และอุดม ถูกเตี้ยพาไปเมืองจีนตั้งแต่อายุห้าขวบ เพื่อให้ไป
เรียนหนังสือที่เมืองจีน พวกเขาทั้งสองอยู่ได้ระยะหนึ่ง เกิดความผันผวน

ทางการเมืองซึ่งมีผลกระทบต่อการศึกษา จึงตัดสินใจกลับมาเมืองไทย เมื่อพี่สมบุญมีอายุได้ 13 ปีแล้ว

ผมกับพี่ชายคนโตจึงมีอายุห่างกัน 13 ปี

พี่ชายผม อยากจะยืนยันคำพูดของเขาเอง จึงเล่าเรื่องต่อไปอีกว่า เมื่อแม่คลอดผมแล้ว พวกญาติพี่น้องก็ช่วยกันหาคะทะใบบัวมาตั้งไว้บนขาตั้งกลางห้อง แล้วก่กองไฟขึ้นในกะทะ เมื่อไฟติดดี ก็ให้แม่นอนตะแคง หันหน้าเข้าหากองไฟ นอนอยู่ในระยะห่างพอรู้สึกอุ่นๆ เชื้อเพลิงที่เติมเข้าไป บางทีก็เป็นท่อนสมุนไพรชนิดต่างๆ เพื่อให้แม่ได้สูดดมเข้าไป ขับเลือดลมภายในด้วย

วิธีการที่ปฏิบัติต่อหญิงหลังคลอดเช่นนี้โบราณเรียกว่า “อยู่ไฟ” นัยว่า เพื่อให้ท้องแห้งและมดลูกเข้าอู่เร็วขึ้น คนจีนและคนไทยปฏิบัติเช่นนี้เหมือนกัน แม่สายเอ่ง แม่จะมีเตี้ยเป็นเงินมาจากนอก แต่ก็มีแม่เป็นคนไทย และแม่สายเอ่งก็เกิดในเมืองไทย จึงปฏิบัติเรื่องนี้ได้อย่างไม่เคอะเขิน

“ฉันยังคงเคยบดกล้วย บ้อนน้องชายคนนี้” พี่สมบุญยืนยันหนักแน่นว่า เขาก็เคยเลี้ยงผมด้วยเหมือนกัน แต่คนที่รับภาระเลี้ยงผมอย่างเป็นล่ำเป็นสันนั้น หนีไม่พ้นพี่สาวที่ชื่อสายใจ เพราะพี่ชายทั้งสอง อยู่ที่บ้านได้ไม่ถึงสามปี ก็มีอันต้องไปอยู่ที่อื่นอีก

พี่สมบุญ - พี่ชายคนโต
ที่ช่วยเลี้ยงผม
ในวัยเด็กอยู่ระยะหนึ่ง
ก่อนแยกไปเปิดร้านขายผ้า
อยู่ที่คอวัง

ครอบครัวใหญ่
ของเตี้ยเซ่งกิม แซ่เบ๊
สมัยนหลังสุด คนที่ 2 นับจากซ้าย

อาจเป็นเพราะพวกเขา
ไปเมืองจีนตั้งแต่เล็ก ได้รับการ
เลี้ยงดูมาแบบเมืองจีน ซึ่งคงเป็น
คนละอย่างจากที่แม่ปฏิบัติ เมื่อ
กลับมาอยู่กับแม่อีกครั้งหนึ่ง เลย
รู้สึกบ้านมันคับแคบและอึดอัด เตี้ยคงคิดว่าตัวเขาเองเป็นต้นเหตุที่พาลูก
สองคนไปเมืองจีน จึงได้เข้ามาแก้ไขด้วยการให้พี่ชายแยกตัวไปเปิดร้าน
ขายผ้าอยู่ที่คอวัง

นี่อาจเป็นส่วนหนึ่งกรรมมัง ที่ทำให้แม่หันมาเลี้ยงดูผมอย่างชนิด
ไม่ให้ผมหลุดพ้นสายตาของแม่ แถมยังกำชับพี่สาวอีกด้วยว่า

“เอ็งจะไปไหน ต้องอุ้มน้องไปด้วยทุกครั้ง จำไว้นะ”

ผมทราบจากพวกพี่ๆ อีกเหมือนกันว่า แต่เดิม
เตี้ยช่วยแม่ขายผ้าอยู่ที่บ้าน แต่เมื่อพวกเราทยอยกันออกมา
ชมโลกหลายคน คือนอกจากผมแล้ว ยังมีน้องสาว และ
น้องชายคลานตามออกมาอีกอย่างละคน รวมแล้วพวกเรามีกัน
6 พี่น้อง พี่คนโตเป็นชายชื่อ สมบูรณ์ รองลงมาเป็นหญิง
ชื่อสายใจ ถัดมาเป็นชายชื่อ อุดม แล้วจึงเป็นผมชื่อ บรรหาร
น้องติดผมเป็นหญิงชื่อ ดรุณี สุดท้องเป็นชายชื่อ ชุมพล

พวกเรากำลังกินกำลังโต เตี้ยจึงต้องออกไปหา
รายได้มาช่วยแม่อีกแรง เริ่มจากไปรับจ้างเป็นหลงจู้ ให้กับ
โรงเหล้าสุพรรณ หรือที่ชาวบ้านเรียก โรงเหล้าวัดไทร ผลิต
เหล้า “แม่ น้ำสุพรรณ” คนสมัยนั้นทั้งเมืองสุพรรณฯ และ
จังหวัดใกล้เคียง ต่างรู้จักกันเป็นอย่างดี

ผมกับแม่สายเอง และเตี้ยเซ่งกิม

ไม่เพียงแต่เท่านั้น เตี้ยยังไปเป็นหลวงจู้โรงรับจำนำในเมืองหลวง เป็นหลวงจู้โรงเหล้าตราม้า ที่เมืองฉะเชิงเทรา แล้วเคยเป็นหลวงจู้โรงที่บ้านหมอมืองสระบุรีอีกด้วย แม้แต่โรงยาฝิ่น เตี้ยก็ยังคงเคยเป็นหลวงจู้

ไม่ใช่เตี้ยเปลี่ยนงานบ่อย แต่เตี้ยเป็นลูกจ้างให้กับหลวงศรีราชสโมสร แล้วบรรดาโรงต่างๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นของหลวงศรีราชสโมสร ผู้นี้ เตี้ยจึงตะลอนไปทำให้เกือบครบหมด สามหรือสี่เดือนเตี้ยจึงกลับมาบ้านที่หนึ่ง

เมื่อผมเริ่มจำความได้ เวลาที่เตี้ยกลับมาบ้าน พวกเราเด็กๆ มีโอกาสได้หัวเราะกันง่ายและบ่อยขึ้น แม่ก็ดูสีหน้าอ่อนโยนลง บางทีแม่ถึงกับหยุดมือจากงาน หันมาสนใจเรื่องที่เตี้ยเล่า บางเรื่องทำให้แม่ยิ้มและถึงกับหัวเราะเบาๆ ได้เหมือนกัน

ใบหน้าเหลี่ยมของเตี้ย เจืออยู่ด้วยรอยยิ้มเสมออย่างคนใจดี รูปร่างสูงใหญ่ก็ให้ความรู้สึกอบอุ่น เตี้ยไม่ดื่ม ไม่สูบบุหรี่ กระทั่งไม่สูบบุหรี่ นับว่าเตี้ยเป็นคนที่มึนจิตใจเข้มแข็งมากที่สุดที่เตี้ย เพราะเป็นหลวงจู้ทั้งโรงเหล้า และโรงยาฝิ่น แต่กลับไม่แตะต้องสิ่งเหล่านี้เลย

ผมจึงพลอยได้รับมรดกเรื่อง ไม่ดื่ม ไม่สูบ นี้มาจากเตี้ยด้วย

สิ่งที่เตี้ยมักทำอยู่เสมอเมื่อเวลากลับมาบ้านก็คือ จะออกไปคุยกับเพื่อนชาวจีน ถ้าไม่เป็นตอนเช้า ก็เป็นตอนเย็น แหล่งที่ไปบ่อยๆ คือร้านขายยา คุยไปจิบน้ำชาไป เรื่องที่คุยกันส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องการทำมาหากิน การติดต่อกับคนของหลวง เตี้ยจะช่วยแนะนำและชี้ช่องทางให้พวกเขา ช่วยแก้ปัญหาให้บ้าง รวมถึงให้ข้อแนะนำทางกฎหมายสำหรับคนต่างด้าว

นายเซ่งกิม แซ่เบ๊
และนายอู๋ย แซ่เอ็ง
สองผู้ร่วมก่อตั้งสมาคมจีน
"ตงฮั่วฮ่วยก้วง"

เตี้ยจึงเป็นที่พึ่งให้กับเพื่อนบ้าน ผมชอบไปกับเตี้ย ไปนั่งฟังพวกผู้ใหญ่คุยกัน แม้จะเป็นเด็กอยู่มาก แต่ผมพอจะดูออกเหมือนกันว่า เตี้ยมีประโยชน์สำหรับชุมชนชาวจีนในตลาดเป็นอย่างมาก

ไม่ช้าไม่นานเตี้ยกับแป๊ะอู๋ย เจ้าของร้านขายยา ได้รวบรวมพวกพ่อ้องก่อตั้งสมาคมจีน ชื่อ "ตงฮั่วฮ่วยก้วง" ขึ้นมา เอาไว้ช่วยเหลือ

คนไทยเชื้อสายจีนที่อยู่ในสุพรรณบุรี และช่วยงานสาธารณกุศลทั่วไป สมาคมยังทำหน้าที่นี้อยู่ตราบนานทุกวันนี้

เรื่องที่ผมตามเตี้ยออกไป กลายเป็นผลดีต่อผมมากมาย เช่น ทำให้ผมชอบเข้าไปฟังปัญหา และชอบให้ความช่วยเหลือผู้คน ผมคงเห็น

ภาพของเตี้ยที่ทำตัวเป็นประโยชน์กับคนอื่น แล้วอยากทำตามก็เป็นได้ และประโยชน์ที่มีผลต่ออย่างยิ่งก็คือ ได้เอาความเข้าใจแม่เพียงเล็กๆ น้อยๆ เหล่านั้นมาใช้ เพราะวันนี้ผมกลายเป็นผู้ดูแลและให้ความอุปถัมภ์แก่สมาคมแห่งนี้สืบแทนจากเตี้ย นั่นเอง

ท ลังห้องแถวไม้บ้านผมนั้น คือโรงน้ำแข็ง เลยโรงน้ำแข็งไป จึงเป็นทำน้ำและแม่ค้าทำจิ้น ไก่ล้ทำโรงน้ำแข็ง เป็นท่าเรือส่ง ใต้ลงไปเป็นท่าเรือเมล์สำหรับคนโดยสารเข้าไปกรุงเทพฯ แล้วยังมีอีกท่าหนึ่ง

สภาพตลาดทรัพย์สินในปัจจุบัน

ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่ในตลาด ก็ยังมีคนรุ่นเก่าๆ หลงเหลืออยู่ไม่น้อย

เรียกท่ากะปิ ทำนี้จะมี
เรือขายน้ำปลา ปลาเค็ม
กะปิ หัวหอม กระเทียม
พริกแห้ง เรือพวกนี้มาจาก
บางช้าง พริกบางช้างจะดี
เมล็ดใหญ่สีแดง เวลาแกง
น้ำแกงจะสีสวย แต่ทำนี้
เหม็นไม่ค่อยมีใครไป
เล่นน้ำกัน

มีแต่ท่าเรือส่ง
ที่กลางวันเด็กไปเล่นน้ำ
และตอนเย็นก็ไปอาบน้ำ

ท่าเรือส่ง เป็นท่า
ที่เรือค้าผ้าเข้ามาจอด เรา
เรียกเรือค้าผ้าเหล่านี้ว่า
เรือส่ง เป็นเรือลำปั้งฟ่งกันมา 4 - 5 ลำ ลากโยงโดยเรือแท็กซี่ ภายในเรือ
จะจัดเป็นชั้นโค้งๆ เพื่อวางของ มีผ้าเป็นพับ จำพวกผ้าดำหรือผ้าทำนา
เสื้อผ้าผู้หญิง เสื้อและกางเกงเด็กก็มี บางทีก็มีเสื้อจันทบูรณ์ติดมาด้วย

เรือพวกนี้รับของมาจากกรุงเทพฯ เล่นเรือขึ้นมาตามแม่น้ำท่าจีน
จอดขายมาเรื่อยตั้งแต่ บ้านสุด บางปلام้า แก้วห้อง คอวัง พอมาถึงตลาด
ก็เข้ามาจอดที่ท่าเรือส่ง คนในเรือก็จะขึ้นมาเรียกพวกเราที่อยู่ร้านค้าว่า
ของมาแล้วนะไปดูซิ มาเรียกให้เราลงไปดูของในเรือเขา ถ้ายังไม่ไปอีกสองวัน
ก็มาเรียกอีก เขาจอดอยู่หลายวัน ถ้ายังมีคนซื้อของอยู่ก็จอดต่อ จนไม่มี

ถนนที่เคยเป็นทางลงสู่แพทำน้ำ
รูปนี้ถ่ายย้อนออกสู่ถนนใหญ่

ใครซื้อเขาก็จะไปทีอื่น คือขึ้นไปตอนบน เช่น ศรีประจันต์ สามชุก ทำข้าง
ไปจนถึงหันคา

เมื่อขายของหมดแล้ว เขาจะล่องเรือลงมาเก็บเงิน เพราะตอนที่ซื้อ
นั้นพอเราเลือกเสร็จ เขาจะจดรายการลงในใบตัว ซึ่งทำเป็นช่องๆ ตามชนิด
ของสินค้า ตัวนี้เขียนเป็นภาษาจีน เด็กๆ ยังอ่านไม่ออก อาศัยดูตัวเลขจำนวน
ตามช่องเอา ก็พอเดาออก เขาให้ตัวเราเก็บไว้ พอเรือล่องลงมาจึงเก็บเงิน
ตามใบตัวที่ออกไว้ให้

ส่วนด้านหน้าของห้องแถวเป็นถนนซีเมนต์เล็กๆ สองฝั่งถนน
เป็นห้องแถวไม่เหมือนกัน และส่วนใหญ่ค้าผ้า มีร้านอย่างอื่นแซมอยู่บ้าง
เช่น ร้านขายเครื่องบวช ร้านขายหนังสือเรียนแบบเรียน สมุด ดินสอ
ยางลบ ร้านตัดเสื้อ ร้านตัดผม ร้านกาแฟ นอกนั้นเป็นร้านค้าผ้า ขายผ้าพับ
เป็นม้วนๆ ก็มี ผ้าสำเร็จรูปก็มี

สำหรับร้านของแม่ ขายผ้าสำเร็จรูปพวกเสื้อคอกระเช้า เสื้อทำนา
กางเกงทำนา ผ้าพันแข้งซึ่งขายให้พวกทำนา กางเกงทुरुต ผ้าถุง ผ้าซิ่น
ผ้าดำเป็นพับก็ขาย สมัยนั้นขายดีมาก เขาเอาไปตัดเป็นผ้าถุงทำนา แล้วยัง
ขายจอบขวยเสียม จอบตราจระเข้ดีที่สุด ใครมีจอบตราจระเข้ใช้ในตอนนั้น
ถือว่าเท่มาก ตะปูก็มีขายเหมือนกัน

คนในตลาดส่วนใหญ่จะเป็นคนไทยเชื้อสายจีนเกือบทั้งหมด
อย่างเตี้ยผอมเองเป็นจีนนอก แม่เป็นลูกครึ่งมีพ่อเป็นจีนแม่เป็นไทย แล้ว
แม่ก็เกิดในเมืองไทย คนไทยจริงๆ จะอยู่รอบนอกตามชนบท ทำนา ทำไร่
หรือทำสวน

คนที่จะมาซื้อผ้า คือชาวนา ชาวไร่ที่อยู่ตามรอบนอกนั้นแหละ
ชาวบ้านพวกนี้หากระบุงคอนตระกร้ามาซื้อของ บางทีก็มีพวกมอญที่อยู่
ไกลออกไป แต่พวกมอญพายเรือมาซื้อผ้า

ผ้าที่เราเพิ่งเอาขึ้นมาจากรีอ ก็กลับลงเรือไปกับพวกมอญอีก
ผมเป็นเด็กก็ไม่เข้าใจว่าทำไมต้องเป็นอย่างนั้น ก็ได้แต่นึกขำผ้าพวกนี้
คนมาซื้อข้าวซื้อของกันคึกคักแต่เช้ามีต กระทั่งสาย พอบ่ายก็เริ่มซา จึงเป็น
เวลาที่เด็กในตลาดได้สนุกสนานกัน

ถนนซีเมนต์ที่ถูกขนาบด้วยห้องแถวไม้ คือลานสารพัดเล่น
ของเด็กในตลาด บางครั้งเราเอาซอล์กมาขีดเป็นเส้น แบ่งแดน เพื่อเล่นตีจับ
แต่ละฝ่ายอยู่คนละข้าง คนเล่นก็จะร้องตีแล้ววิ่งเข้าไปในแดนของอีกฝ่าย
หนึ่ง พวกนั้นก็เข้ามาจับ ถ้าคนเล่นที่ร้องตีถูกรวบตัว แล้วเสียงตีขาดหาย
ไป ก็จะตกเป็นเชลย แต่ในทางกลับกัน ถ้าคนร้องตีสะบัดหลุด ฝ่ายที่จับ
ทั้งหมดจะตกเป็นเชลยทันที

ลานซีเมนต์ในตลาด
ที่เด็กๆ เคยใช้เล่นตีจับและเล่นลูกช่วง

เซลยจะถูกกันเอาไว้ด้านหลัง มีคนคอยป้องกันไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามวิ่งมาตีรับตัวออกไป การตีรับตัวก็เพียงคนที่สามารถเตะตัวเซลย ก็ถือว่ารับตัวออกไปได้

เด็กที่จะเล่นด้วยกันขอเพียงอายุไล่เลี่ยกัน และมักไม่ถือกันว่านั่นเป็นหญิงนี่เป็นชาย หรือเป็นลูกเต้าเหล่าใคร เด็กกระเหรี่ยงซ้อาย เมียงมอ พวกเราเล่น ยังถูกดึงเข้ามาเล่นด้วย เราเลยพลอยได้ยินเพลงกระเหรี่ยงจากปากเขาร้อง

กลุ่มที่เล่นกันอยู่เป็นประจำมีหลายคน ในหลายคนนั้นมีแจ่มใส ลูกสาวแม่ทับทิม ที่อยู่บ้านตรงข้าม ร่วมเล่นด้วย เธอผู้นี้ภายหลังกลายเป็นผู้หญิงที่มีความสำคัญยิ่งกับชีวิตของผม

เธออายุน้อยกว่าผมสัก 2 ปี แต่เราก็เล่นกันมาแต่เด็ก

เราเล่นกันไปถึงเย็น พ่อแม่ก็จะมาไล่ให้ไปช่วยงานบ้านหรือไปอาบน้ำ แต่คืนไหนถ้าอากาศดี เด็กผู้หญิงก็จะพากันมาเล่นรำวง โดยเอาเก้าอี้มาตั้งไว้ตรงกลางตัวหนึ่ง ตักน้ำใส่ขันจนเต็มเอาไปวางไว้ รำวงกันเหนื่อยแล้วก็ไปดื่มน้ำ

ช่วงเวลาที่ได้สนุกกันอย่างนี้ ดูเหมือนผมจะมีอายุราว 11 - 12 ปี ครั้นพออายุเริ่มจะ 15 ปี พวกเราก็เริ่มห่างกันไป

6 มีอายุผมถึงคราวที่ต้องไปเรียนหนังสือ แม่จัดการส่งไปเรียนโรงเรียนประทีป ผมไม่ทันได้ถามแม่เหมือนกันว่าทำไมแม่ไม่ส่งผมไปเรียนโรงเรียนวัดเหมือนเช่นลูกชาวบ้านเขา เพราะโรงเรียนประทีป

เป็นโรงเรียนเอกชนเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่า หรืออาจเป็นเพราะแม่เห็นว่าเจ้าของ ซึ่งเป็นสองพี่น้องมิชชันนารีที่มาจากจังหวัดนครปฐม เอาใจใส่เด็กดีมาก พอถึงชั้นมัธยม ผมก็เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนประจำที่วิทยาลัย

นับว่าเป็นความโชคดีที่ผมได้เข้าเรียนในโรงเรียนทั้งสองแห่งนี้ ซึ่งได้ปูพื้นฐานวิชาความรู้ดีๆ ให้แก่ผมมากมาย

ยังจำได้ว่า โรงเรียนมีอาคารเรียนอยู่หลังเดียว เป็นอาคารไม้สองชั้น มีครูประทีน แสงประทีป เป็นครูใหญ่ ตอนเรียนชั้นมัธยมหก มีนักเรียนในห้องเพียง 15 คน

ผมชอบเรียนเลขคณิต และคิดเลขในใจได้เร็ว จนเพื่อนตั้งฉายาให้ว่า “หัวลูกคิด” ผมรักวิชาภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ ครูวิบูลย์เป็นคนสอน ผมชอบมากเมื่อครูเล่าเรื่องสงครามโลก ขณะที่เยอรมันเอาฝูงบินไปถล่มเกาะอังกฤษ อังกฤษทำท่าจะแพ้ อเมริกาก็แอบส่งเรือดำน้ำเข้าไปช่วย...ผมจะนั่งฟังครูเสียเพลิน

เวลาที่ครูให้พวกเราอ่านภาษาอังกฤษ ถ้าเราอ่านผิด ครูจะลงโทษให้เราอ่านเพิ่มอีกสองหรือสามหน้า ผมก็เตรียมอ่านเพิ่มไว้เป็นห้าหน้า ผมทำเช่นนี้เสมอจนอ่านภาษาอังกฤษได้เกินกว่าเพื่อนในห้อง

สมัยก่อนมีการเรียนข้ามชั้นได้ด้วย ตอนผมเรียนอยู่ชั้นมัธยมสาม ผมทำคะแนนได้ดี เลยได้ข้ามไปเรียนชั้นมัธยมห้า โดยที่ไม่ต้องไปเรียนในชั้นมัธยมสี่ มีเรื่องที่ผมชอบอยู่อีกเรื่องเมื่อข้ามไปเรียนชั้นมัธยมห้า คือได้แต่งชุดยูวชนทหาร เพราะโรงเรียนให้แต่งเมื่อขึ้นชั้นมัธยมสี่แล้ว

บรรยากาศของบ้านเมืองตอนนั้นอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง มีการพูดถึงเรื่องรักชาติกันมาก ดังนั้น เวลาแต่งชุดยูวชนทหาร จิตใจ

ก็พลอยอีกหัวไปด้วย มีเพื่อนนักเรียนหญิงคนหนึ่งชมผมว่า แต่งชุดนี้แล้ว
ผมดูเท่มาก ทำเอาผมชื่นไป

อีกเรื่องหนึ่งที่ผม ภูมิใจ เวลาที่โรงเรียนมีแข่งกีฬา หรือมีงาน
ไปร่วมงานพิธีต่างๆ กับโรงเรียนอื่น ในขอบวนแห่งของโรงเรียนเรา ครูจะให้

พนัส ลิตตเทพินทร์ เพื่อนในวัยเด็ก

ราวปี พ.ศ. 2484 ผมเรียนจบมาจากโรงเรียนวัด อยู่ห่างจากอำเภอเมือง
3 - 4 กิโลเมตร เท่านั้น แต่ไม่มีเส้นทางคมนาคม ต้องเดินตามหัวคันนามาโรงเรียน
ส่วนคุณบรรหาร อยู่ในตลาดท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมือง เราเรียนหนังสือที่
โรงเรียนประทีปวิทยาลัยด้วยกัน ซึ่งอยู่ห่างๆ เทศบาลเก่า

ท่านเป็นเด็กอัจฉริยะ ถ้าพูดอย่างสมัยนี้ก็จะเรียกว่าอย่างไรดี มีไอคิวสูง
แต่สมัยนั้นพูดกันแต่ว่าเรียนเก่งเท่านั้น ไม่รู้เรื่องไอคิวกันหรอก คิดดูซิว่า ท่านเกิด
พ.ศ. 2475 แต่เมื่อปี พ.ศ. 2486 ท่านเรียนอยู่ชั้น ม.2 แล้ว คิดดูซิว่าอายุท่าน
เท่าไรเอง

ผมประทับใจท่านเรื่องเรียนเก่ง ชยัน และเอาจริงเอาจังกับการเรียน อย่าง
เวลาครูให้ไปอ่านภาษาอังกฤษ ครูจะให้อ่าน 3 หน้าบ้าง 5 หน้าบ้าง แต่ท่านจะเตรียม
เอาไว้ 10 หน้า หรือ 15 หน้า

เมื่อขึ้นชั้น ม.3 เวลาสอบไล่ ต้องไปสอบที่โรงเรียนการณสุดศึกษาลัย เรา
ไม่ได้จัดสอบกันเอง ต้องไปเอาข้อสอบของเขามาสอบ ซึ่งเราไม่เคยเรียนกับครู
ของโรงเรียนนั้นเลย เราใช้ความรู้ที่เรามีจากโรงเรียนของเราไปสอบ ดังนั้น คนที่เรียน
มาจากโรงเรียนราษฎร์อย่างพวกเราจะต้องเก่ง ไม่เช่นนั้นก็จะสอบไม่ได้

ท่านเก่งทั้งภาษาไทย วิทยาศาสตร์ ชีววิทยา พวกคำนวณนี่เก่ง
เป็นพิเศษ

ผมเป็นคนเชิญธงโรงเรียนสีขาว - แดง เดินนำหน้าขบวนเป็นประจำ เด็กสาว ๆ มักจะมองคนเชิญธงประจำโรงเรียน เพราะทางโรงเรียนจะคัดเอานักเรียนที่เรียนดีและความประพฤติดีเท่านั้น มาเป็นผู้เชิญธง

ผมเคยอยู่กับท่านมาสามช่วง หนึ่งคือช่วงเป็นนักเรียน สองคือช่วงหลังจากที่ผมเสร็จงานสนามบินอยู่ตะเภา แล้วมาของานท่านทำ อยู่ได้ 5 - 6 ปีออกไปทำอย่างอื่น แล้วตอนหลังมาช่วยท่านหาเสียง ไปอยู่สาขาพรรคชาติไทย อีก 5 - 6 ปี เหมือนกัน

เวลาท่านไปหาเสียงนี้ผิดกับคนอื่นเขา เพราะท่านสร้างความคิดให้กับคนอื่นเอาไว้อยู่แล้ว มีคนรู้จักชื่อเสียงเรียงนามท่านก่อนแล้ว ดังนั้น เวลาท่านไปหาเสียงจึงไม่ใช่ไปยื่นพูด คนเขาจัดโซฟาที่นั่งเป็นแถวเหมือนต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองอย่างนั้นแหละ จึงเท่ากับว่าท่านไปปรากฏตัวเท่านั้น

แต่สมัยแรกๆ ท่านต้องไปต่อสู้อับกับนายทองหยด จิตตวิระ พรรคกิจสังคม เมืองสุพรรณบุรีตอนนั้นมีแต่หัวคะแนนของพรรคกิจสังคมทั้งนั้น ท่านจึงต้องทำให้หัวคะแนนเหล่านี้โน้มหน้าจิตใจพวกเขา ซึ่งท่านก็ชนะใจหัวคะแนนเปลี่ยนให้มาอยู่กับท่านมากมาย

แม้กระทั่งคุณจองชัย ก็มาอยู่กับท่าน หรืออย่างกำนันดินที่ด่านช้าง แต่ก่อนก็สนับสนุนพรรคกิจสังคม ท่านเอาใจคนพวกนี้ได้มาก ด้วยการพูดคุย ช่วยเหลือ ยามเขาเหล่านั้นมีปัญหา ท่านทำเช่นนี้สม่ำเสมอ ไม่ใช่เฉพาะช่วงหาเสียง

เพื่อนๆ ได้แต่ดีใจที่ท่านได้เป็นถึงนายกรัฐมนตรี ท่านไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ยังมีน้ำใจกับเพื่อนฝูงอยู่เสมอ

ท่านเป็นคนดูคนออก บอกคนได้ แล้วใช้คนเป็น อันนี้แหละที่ทำให้ท่านรุ่งเรืองได้.

เมื่อสอบไล่ชั้นมัธยมหก เราต้องไปสอบร่วมกับโรงเรียนนครรณสูต
คีภชาลัย ใช้ข้อสอบของเขาสอบ ผมสอบได้ที่สาม ทั้งที่ผมตั้งใจที่จะสอบ
ให้ได้ทีหนึ่ง แต่ผู้เพื่อนอีกสองคนไม่ได้จริงๆ คนที่สอบได้ที่หนึ่งชื่อ นายอักษร
ศิลาเจริญ ส่วนคนที่สองคือนายธราธิป ภราโดย

**แม้จะสอบได้ที่สาม แต่ผมก็จบชั้นมัธยมหกก่อนเพื่อนๆ หลายคน
ที่เข้ามาเรียนพร้อมกัน และด้วยอายุเพียง 14 ปี เท่านั้น**

บทที่ 3

แม่ : ครูผู้ยิ่งใหญ่

- ชีวิตแห่งการเรียนรู้
- แม่คือครูผู้ยิ่งใหญ่

...เวลาที่แม่เลิกทำงาน
เศษผ้าที่เก็ลื้อนบนตั่ง
แม่จะเก็บกวาดจนไม่เหลือเศษแม้แต่ชิ้นเดียว
ภายในเวลาอันรวดเร็วด้วย
เสร็จงานนี้ แม่จะจับงานชิ้นใหม่มาทำอีก
แม่ไม่ยอมหยุดนิ่งอยู่เฉยๆ
แม่เป็นคนตระหนี่ ทั้งเวลา และเงินทอง
ละเอียดกับงานทุกชิ้น และเป็นคนรอบคอบ
ที่สำคัญอย่างยิ่งคือ
แม่เป็นคนอดทนด้วย

แม่ : ครูผู้ยิ่งใหญ่

๖๖ พทาน้ำ ไม่เพียงแต่มีประโยชน์สำหรับเรือเข้ามา
เทียบจอด หรือสำหรับเด็กเล่นน้ำกันเท่านั้น แต่แพ
ยังกลายเป็นลานซักผ้า สำหรับแม่บ้านหรือเด็กๆ ที่ต้อง
ซักผ้าของตัวเอง

แพขนาดยาวแปดเมตรกว้างห้าเมตรนี้ ลอยตัวอยู่ในน้ำได้ด้วย
ไม้ไผ่หนักร้อยลำ ที่ถูกมัดเป็นก้อนลูกบวบ ด้วยหวายหรือลวด ลูกบวบ
ถูกยึดให้อยู่ด้วยกันด้วยไม้กระดานที่ปูไว้ห่างๆ พอให้เดินได้สะดวก หรือ
ทำกิจกรรมต่างๆ บนแพได้ง่ายขึ้น

ผมขอแม่มาซักผ้าที่แพบ่อยๆ ในกระป๋องที่ใส่ผ้ามาซักนั้น มักจะ
มีหนังสือที่แอบไปเช่าซุกมาด้วยเสมอ เมื่อมาถึงแพ ได้ที่นั่งเหมาะเจาะแล้ว
ผมก็จะยังไม่ซักผ้า แต่จะพลิกหนังสือออกอ่านก่อนอย่างกระหาย...

“..ฝ่ายโกโงซุ่นแม่ทัพใหญ่ของจ้ององ เจ้าเมืองฮวน ตั้งแต่ถูก
ซียินก๊วยตีด้วยเข้ม้าของวิเศษที่ชายทะเล เจ็บปวดจนอาเจียนโลหิต ขับม้าหนี
ไปหาอาจารย์ที่เขา จูผวยซัว...”

หนังสือที่ผมชอบอ่านตั้งแต่เด็กๆ
ปัจจุบันก็ยังหยิบมาอ่านอยู่เสมอในยามว่าง

ความตอนหนึ่งใน
เรื่อง “ซียินก๊วย - ซีเตงซัน”
ผมชอบอ่านหนังสือพงศาว-
ดารจีน เพราะเรื่องพวกนี้
มีเรื่องอิทธิฤทธิ์เหาะเหิน
เดินอากาศ ตั้งค่ายกล ใช้
วิद्याยุทธ มีเรื่องภูตผีปีศาจ
ชอบทั้งนั้น ผมอ่านมาตั้งแต่
สมัยเรียนชั้นประถม

นอกจากซียินก๊วยแล้วก็มี “ซันบ้อเหมา” ส่วนนิยายไทยผมก็ชอบ
ขุนศึก ของ ไม้ เมืองเดิม เวลาอ่านหนังสือที่แพต้องคอยเงยหน้าไปมองทาง
ที่ลงม่าน้ำ เพราะกลัวแม่จะตามลงมาเห็นผมนั่งอ่านหนังสือ

พ่อ - เซ่งกิม แซ่เบ๊

แม่ - สายเอ็ง แซ่ตั้ง

ผมชอบอ่านหนังสือพวกนี้ เพราะอยากรู้ว่าต่อไปจะเป็นอย่างไร ชอบที่ตัวละครเอาชนะสิ่งต่างๆ มาได้ ผมชอบเรื่องที่ต้องเอาชนะอุปสรรค เอาชนะศัตรู ถ้าไม่อ่านที่แพ ก็เข้าไปอ่านในร้านเช่าหนังสือ เหม็นอับก็ทนอ่าน ถ้าไม่เช่นนั้นก็ต้องอ่านในมุ้งตอนกลางคืน อาศัยแสงไฟที่ลอดมาจากนอกบ้าน ซึ่งก็อ่านได้ไม่นานนัก เพราะแสงไม่สว่างพอ ที่แพทำน้ำจิ้มเหมาะที่สุด สำหรับเป็นที่ให้ผมแอบอ่านหนังสือ

พี่สาวผมออกเรือนไปตั้งแต่ผมเรียนหนังสืออยู่ชั้นประถมศึกษา ดังนั้น ก่อนไปโรงเรียนตอนเช้า ผมจึงต้องช่วยแม่ทำงานบ้านมากมาย เริ่มด้วยรับเงินจากแม่แล้วเดินเข้าไปในตลาดขายหมู ตรงไปที่เขียงหมู บอกคนขายว่าเอาเนื้อแดงสองบาท เอามันหมูสามบาท แล้วก็เดินเข้าไปเลือกผักที่แผงขายผักข้างใน ทั้งสามอย่างนี้เป็นรายการยีนพื้น ชื่อเป็นประจำ

กลับมาถึงบ้านฟ้ายังไม่สาบคืนึก ผมต้องรีบหุงข้าว การหุงข้าวสมัยนั้นใช้กาบมะพร้าวแห้ง เมื่อกาบมะพร้าวติดไฟ ก็เอาฟืนใส่เข้าไป เพราะถ่านยังหายาก ตักข้าวสารราวสองกระบองนมใส่ลงไป ในหม้อข้าวใส่น้ำลงไปเพื่อล้างข้าวที่เรียกกันว่าซาวข้าว เพราะเมื่อข้าวสุกแล้วเราจะได้น้ำข้าวสะอาดหน่อย แม่จะสั่งให้เก็บน้ำข้าวไว้ดื่มมีประโยชน์ต่อร่างกาย หม้อข้าวอะลูมิเนียมตราจะเข้ เป็นหม้อที่มีคุณภาพดีที่สุดในสมัยนั้น แม่จะใช้ฟืน แต่แม่จะไม่ยอมให้กินหม้อข้าวดำ

พอข้าวเดือดสักพัก จึงตักข้าวขึ้นมาปิ้ง ดู ถ้ายังกรุบๆ แสดงว่ายังไม่สุก แต่ถ้าสังเกตเห็นเมล็ดข้าวบาน แสดงว่าสุกดีแล้ว จึงเอาฝาหม้อมาปิด หากกะมังมาใบหนึ่งไว้รองน้ำข้าว เอาไม้ขีดหม้อขีดที่ฝาเสียให้ดีกว่าก่อน แล้วจึงรินลง ไม่เช่นนั้นน้ำข้าวหก

แม่บอกว่า น้ำข้าวหกไม่ได้เพราะนี่คือวิตามินสำหรับร่างกาย

เมื่อแน่ใจว่าน้ำข้าวออกจากหม้อจนแห้งดีแล้ว ก็ยกหม้อข้าวขึ้นสะอาดๆ สองสามทีเพื่อให้ข้าวที่อยู่ข้างในกระจายเต็มหม้อ จากนั้นเอาผ้าสีขาวชุบน้ำพอหมาดๆ เช็ดหม้อข้าว แล้วจึงเอาไปดอง

วิธีดองข้าว ต้องราไฟในเตาให้อ่อน เอียงหม้อข้าวเพื่อดองข้างหม้อ เมื่อดองข้างหนึ่งเราก็เช็ดหม้ออีกด้านหนึ่ง ดองอีกด้านหนึ่งก็เช็ดอีกด้านหนึ่ง หม้อข้าวจึงขาวสะอาดอยู่เสมอ

เมื่อหุงข้าวเสร็จ ยังต้องช่วยแม่ทำกับข้าว เสร็จสรรพแล้ว ต้องไปหาบน้ำจากทำน้ำ มาใส่โถงในบ้าน อาบน้ำเสร็จกินข้าว นั่นแหละผมถึงได้ไปโรงเรียน

ถึงตอนเย็น กลับจากโรงเรียนมา ผมก็ต้องมาหุงข้าวอีก แล้วช่วยแม่เย็บผ้าพื้นๆ เช่น กริมผ้าขาวม้าบ้าง เย็บผ้าถุงบ้าง เสร็จแล้วจึงจะได้ออกไปเล่นกันอยู่หน้าบ้าน ถ้าคืนไหนมีลิเกมาเปิดวิกเล่น ผมก็จะทำงานเอาใจแม่ไว้ตั้งแต่ตอนเย็น

ถ้าเป็นวันหยุด ผมจะเป็นคนเปิดหน้าร้าน หน้าร้านเป็นบานพับไม้กระดานเป็นแผ่นๆ พับแยกออกไปตั้งชิดกันไว้สองข้าง เอาเชือกผูกให้แน่นแล้วเอาเสื้อผ้าที่ขายออกมาแขวน เอาราวผ้ามาตั้ง กว่าจะจัดของในร้านเสร็จทำเอาเหนื่อยหอบไปเหมือนกัน

วันหยุดอย่างนี้ผมต้องช่วยแม่ขายของ บางทีแม่ก็จะบอกผมว่า

“เอ็งไปอยู่หน้าบ้านกวักมือเรียกคนมาซื้อ ไม่อย่างนั้นเขาก็เข้าบ้านคนอื่นหมด”

ผมจึงต้องออกไปกวักมือเรียกคนเข้าบ้าน

ถ้าหน้าทำนา ผักดำจะขายดีเพราะชวานานุ่งผ้าดำ ขายกันเป็นพับๆ ผักหมกก็ขายดี ผักถุกก็ขายดี กางเกงขาก๊วยกับเสื้อกฤษชาก็ขายดี เวลาขายดีเราดีใจ ผมใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ห่อมันว่นกับผ้าที่เขาซื้อ ยัดหัวยัดท้ายกระดาษที่มันว่น แล้วส่งให้คนซื้อ ไม่ต้องมีการปิดหรือเชือกผูกแต่อย่างใด

ลูกค้าบางรายเราต้องเอาใจ หากรายนั้นซื้อของเราเยอะ ผมจะหอบของไปส่งเขาถึงสี่แยก ส่วนเจ้าที่ซื้อกันเป็นประจำ แม่ก็ให้ผมไปส่ง กวักเตี๋ยวหรือกาแฟมาเลี้ยงเขาด้วย

ในบ้านนอกจากแม่ ก็มีเราสามพี่น้อง คือผม น้องสาว และซุ่มพล น้องชายคนเล็ก ภาระที่ผมต้องช่วยแม่นั้น ก็ได้น้องสาวแบ่งเอาไปได้ไม่น้อยทีเดียว แล้วผมยังมีหน้าที่เลี้ยงน้องคนเล็กอีกด้วย

ชุมพลตอนเป็นเด็กชนมมาก
ชนตามประสาลูกคนเล็ก ที่ไม่ได้
มีหน้าที่ช่วยงานอะไรในบ้าน แต่แม่
ก็ไม่ได้ตามใจ เสียงแม่เอ็ดตะโร
จะจัดการกับลูกชายคนเล็กมีขึ้น
ให้เพื่อนบ้านได้ยินเป็นประจำ และ
บ่อยครั้งที่แม่คว้าตัวได้ ก็หวดไม้
ลงไปไม่ยับ

ชุมพล ศิลปอาชา
น้องชายคนสุดท้าย

จนบางครั้ง เพื่อนบ้านต้อง
เข้ามาช่วยยื้อยุดจุดแขนแม่เอาไว้
แม่จึงได้หยุดแล้วยืนหอบตัวโยน ส่วน
น้องชายผมก็ร้องให้จ้าวิ้งหนีไป
เดี่ยวเดียวก็ลืมเรื่องที่ถูกลงตี เดินไปเห็นพวกผู้ใหญ่เอนตัวนอนเล่นบนเก้าอี้
นอนเป็นแถวอยู่หน้าบ้าน ด้วยความซนเขาก็เดินเอามือลูบหัวผู้ใหญ่เหล่านั้น
ไปที่ละคนๆ อย่างสนุก อาแป๊ะอาโกทั้งหลายก็พากันร้องลั่น

แม่ได้ยื่นโผล่หน้าออกมาดู พอรู้ว่าเป็นเรื่องอะไร ก็ตะโกนดูว่า

แล้วหันมาเล่นงานผมในฐานะคนเลี้ยงน้อง “ปล่อยให้น้องไปทำ
อย่างนั้นได้อย่างไร”

ตอนเป็นเด็กเราตกอกตกใจไปกับเสียงแม่ และกับสิ่งที่น้องไปทำ
แต่มานึกอีกทีหนึ่ง เมื่ออายุมากแล้วก็นึกขำ

ผมนึกไม่ออกเหมือนกันว่า สภาพชีวิตประจำวันแม่คอย
เคี่ยวเข็ญให้ผมทำแต่งงานอย่างนั้น ผมกลับมีอารมณ์ไปชอบดนตรีได้
อย่างไร แล้วก็ยังนึกไม่ออกใหญ่กว่า แม่ใจดีอะไรหนักหนาถึงปล่อยให้ผม

ไปเล่นดนตรีได้ เพราะจำได้ว่าไปสมัครเข้าเล่นกับวงดนตรี ซึ่งมีคุณหมันส โอภากุล พ่อของแอ๊ด คาราบาวนี่แหละ เป็นหัวหน้าวง

แต่ไม่ถึงกับไปเล่นในงานอะไรหรอก คงไปหัดเล่นเพียงไม่กี่ครั้ง ทว่าความชอบดนตรีของผมมีมากถึงกับมีเครื่องดนตรีของตนเอง เช่น ไวโอลิน แอคคอร์ดियอน และมีออร์แกนด้วย เครื่องดนตรีเหล่านี้กว่าผม จะได้เป็นเจ้าของ ผมต้องรอให้เตี้ยกลับมาอยู่บ้าน พอตอนบ่ายๆ ผมก็จะ เอาเก้าอี้นอนไปกางให้เตี้ยเอนหลัง แล้วทูปซาให้ นานเป็นชั่วโมง บางที ก็นิ้วตื้อนี่เอง เตี้ยยิ้มให้เพราะรู้ทัน

เมื่อเตี้ยมากรุงเทพฯ ก็จะหาโอกาสไปแถววังนครเกษม เตี้ยมีเพื่อน คนจีนที่นั่นมาก จึงไม่ยากที่จะหาซื้อเครื่องดนตรีเก่าๆ ที่พอใช้งานได้บ้าง ไปฝากลูกชาย

ที่เตี้ยใจดี คงเพราะเห็นว่าแม่เข้มงวดกับผมมากเกินไป ก็เป็นได้

แม่เข้มงวดมาก ขนาดกวาดบ้าน ผมจะกวาดตามสบายไม่ได้ แม่ต้อง คอยกำชับว่า กวาดไว้เป็นกองๆ แล้วเอาที่รองผงมาตักออก

เป็นเด็กผมไม่รู้หรอกว่า สิ่งแม่ปฏิบัติกับเรานั้น จะเป็นการ ขัดเกลادتัวเรา มารู้คุณค่าของแม่ ก็ต่อเมื่อหลายๆ สิ่ง หลายๆ อย่าง กลายเป็นนิสัยของเราไปแล้ว

สิ่งที่ผมเห็นอยู่เป็นประจำก็คือ เวลาแม่เลิกทำงาน เศษผ้า ที่เก็ล่อนบนตั่ง แม่จะเก็บกวาดจนไม่เหลือเศษแม่แต่ชิ้นเดียว ภายใน เวลาอันรวดเร็วด้วย เสร็จงานนี้ แม่จะจับงานชิ้นใหม่มาทำอีก แม่ไม่ยอม หยุดนิ่งอยู่เฉยๆ แม่เป็นคนตระหนี่ทั้งเวลา และเงินทอง ละเอียดกับงาน ทุกชิ้น และเป็นคนรอบคอบ ที่สำคัญอย่างยิ่งคือ แม่เป็นคนอดทนด้วย

นิสัยหลายอย่างแต่เด็ก ก็ติดตัวผมมาจนถึงทุกวันนี้ คือ อดทน ละเอียด รอบคอบ เป็นเด็กที่ผู้ใหญ่ว่า เป็นคนอยู่ไม่สุข ทุกวันนี้ก็ยังเป็นอย่างนั้นอยู่ สิ่งเหล่านี้ได้มาจากการอบรมของแม่ แม่ผมเป็นคนไม่อยู่นิ่ง ทั่ววัน

อีกอย่างหนึ่ง ความเป็นเด็กในตลาด ทำให้ผมได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง หลายอย่างจากธรรมชาติ และจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ผมชอบการต่อสู้ และเอาชนะ ในเวลาเดียวกัน ความที่บ้านอยู่ใกล้แม่น้ำผมจึงมีความผูกพัน กับแม่น้ำ เพียงนึกถึงแม่น้ำ จิตใจก็เกิดความอ่อนโยน อย่างนี้กรรมที่ทำให้ ผมเป็นคนที่มีความคิดความฝันไม่สิ้นสุด

สภาพดังที่เล่านี้แหละ ที่หล่อหลอมผมขึ้นมา

บทที่ 4

ผิตหวังครั้งแรก

- สอบไม่ได้ กลับมาเย็บผ้า
- อยากเป็นเจ้าของร้านตัดสูท

...ผมอยากจะเป็นเจ้าของร้านตัดสูท
ที่มีชื่อเสียงที่สุดในจังหวัดสุพรรณบุรี
แต่จะไปถึงจุดนั้นได้
ผมก็ต้องฝึกหัดตัดสูทให้ได้ก่อน
ผมจึงไปสมัครขอเป็นช่างฝึกหัด
ที่ร้านทรงไทยฯ แห่งนั้น

ผิดหวังครั้งแรก

วนหนึ่ง ผมมานั่งคิด

เมื่อเรียนหนังสือจบชั้นมัธยมหกแล้ว มาช่วยแม่
ค้าขาย ทำงานบ้าน หุงข้าว เย็บผ้า ตักน้ำใส่ตุ่ม ทำอย่างนี้
มาได้สองปีเต็ม ก็ฉุกใจคิดขึ้นว่า ชีวิตเรานเวียนอยู่แต่
เรื่องเพียงแค่นี้เองหรือ ทำไมเราไม่คิดค้าขายอะไรขึ้นมา
เองบ้าง

ส่วนข่าวของเพื่อนๆ ที่จับมาด้วยกัน ก็ล้วนแต่ไปเรียนนั่นเรียนนี่ บางคนเรียนนายร้อย บางคนเรียนวิศวฯ บางคนเรียนแพทย์ และทั้งหมด ล้วนไปเรียนที่กรุงเทพฯ กันทั้งนั้น

ผมจบมัธยมหกอายุ 14 ปี อยู่ช่วยแม่ค้าขายอีกสองปี จนอายุ 16 ปี อายุขนาดนี้ ถ้ามีคนมาถามว่า ไม่คิดไปเที่ยวเตร่ที่ไหนบ้างหรือ ผมคงต้องร้องว่า โอ้โฮ ไม่เคยมีโอกาสรอคครับ พ่อแม่ผมไม่มีความคิดอย่างนี้อยู่เลย โดยเฉพาะแม่เข้มงวดกับลูกมาก ไม่ให้ได้ห่างสายตาไป แม้แต่นิด ตื่นเช้ามาต้องทำอะไรบ้าง ไปโรงเรียนกลับมาแล้วต้องทำอะไรอีก จนกว่าจะเข้านอน

อีกทั้งสมัยก่อน แหล่งเรีงรมย์ก็ยังไม่ค่อยมี คลับ บาร์ ยังไม่รู้จักกัน ทางสรรพสินค้าก็ยังไม่เกิด อย่างมากถ้าไปเที่ยว ก็คือไปเล่นบาสเกตบอลที่เทศบาล นอกนั้นก็ใช้ชีวิตวนเวียนอยู่แต่ในตลาดเท่านั้น

แต่ที่สุดแม่ก็ยอมอนุญาตให้ผมเข้ากรุงเทพฯ เพื่อมาสอบเข้าเรียนแพทย์ที่จุฬาฯ เพราะผมบอกแม่ว่า ผมอยากมีอนาคตของตัวเองบ้าง และที่ผมเลือกมาสอบเพื่อเรียนแพทย์ แทนที่จะเลือกทำการค้าก็เพราะเห็นเพื่อนๆ ต่างไปเรียนต่อกันทั้งนั้น

ทว่า จะถือเป็นโชคหรือเคราะห์ที่สุดที่จะรู้ได้ ผลปรากฏว่าผมสอบไม่ได้ เพราะถ้าหากผมสอบแพทย์ได้ ผมก็คงจบมาเป็นหมออาจจะมาเปิดคลินิกเล็กๆ อยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรี หรืออาจจะไปเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลที่ไหนสักแห่ง หรืออาจเป็นอาจารย์แพทย์ในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ที่ใดที่หนึ่งก็ได้ คงไม่ได้มาเป็นนักการเมืองเช่นทุกวันนี้

อันที่จริง จะว่าสอบไม่ได้เสียทีเดียวก็ไม่เชิงนัก เพราะผมสอบไม่ครบทุกวิชา วันสอบวันที่สองยังเหลืออีกสองวิชา แต่ผมเข้าใจว่าหมดแล้ว จึงรีบเก็บของกลับเมืองสุพรรณฯ ประกาศผลออกมา จึงไม่มีชื่อผม

ด้วยความที่อยากเอาชนะ ผมยังบอกแม่ไปว่า ปีหน้าจะไปสอบใหม่ แต่แม่กลับไม่เห็นด้วยเสียแล้ว เนื่องด้วยค่าเล่าเรียนในกรุงเทพฯ สูงลิบไม่เหมาะกับคนฐานะอย่างเรา ควรจะอยู่ช่วยแม่ค้าขาย หรือหากจะคิดสร้างอาชีพให้กับตนเอง แม่ก็เห็นว่าต้องค้าขายนั่นแหละ

ผมอยู่กับแม่มาตลอดเห็นความยากลำบากในการได้เงินมาของแม่ก็เข้าใจและยอมรับในเหตุผลของแม่ ผมทำได้ไม่ยาก คือเลิกล้มความต้องการของเรา แล้วความเข้าใจในเหตุผลของแม่ก็เข้ามาแทนที่เอง

เมื่อความคิดกลับมาเริ่มต้นที่บ้านอีกครั้งหนึ่ง ผมก็เริ่มคิดว่าผมมีความสามารถอยู่ที่แต่เรื่องเย็บผ้าเท่านั้น ซึ่งทำได้แต่เย็บผ้าพื้นๆ เช่น ผ้าถุง ผ้าขาวม้า หรือกางเกงทำนา ผมอยากทำในสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่แล้ว

อยากมีชื่อเสียง
เป็นเจ้าของร้านตัดสูท
แต่มีความสามารถเพียง
เย็บผ้าพื้นๆ ...
ฝันจึงไม่เป็นจริง

จักรเย็บผ้าหลังนี้ ผมใช้ "กรีมผ้า" ช่วยแม่มาโดยตลอด
ทุกวันนี้ก็ยังใช้งานได้ดีอยู่

พร้อมก็อยากทำในสิ่งที่ยากกว่า คืออยากตัดเสื้อเซ็ท หรือกางเกงได้บ้าง จึงบอกแม่ไป แม่ก็ให้ไปฝึกหัดที่ร้านเงินเสงอารมณ์ เพราะเจ้าของเป็นญาติกันคือเป็นน้องชายของแม่

ผมจึงได้กลายเป็นเด็กฝึกตัดและเย็บผ้าที่ร้านตัดผ้าเงินเสงอารมณ์ ได้รับความกรุณาจากเจ้าของร้านจับผมมาฝึกงานพร้อมกับลูกชายของเขา ผมอยากได้วิชาความรู้จึงเรียนรู้อย่างรวดเร็ว

ผมทำอยู่ได้ปีเศษๆ ตัดเสื้อเซ็ทและกางเกงได้ มองดูงานภายในร้านก็ไม่มีอะไรให้เรียนรู้อีกแล้ว ถ้าทำอยู่เพียงนี้ อย่างเก่งคงเป็นได้แค่เจ้าของร้านตัดเสื้อธรรมดา จะเป็นเจ้าของร้านตัดเสื้อที่เหนือไปกว่านี้คงทำไม่ได้

สมัยนั้น แม่สุพรรณบุรีจะยังเป็นจังหวัดเล็กๆ แต่จังหวัดเราก็มีร้านตัดสูทอยู่ร้านหนึ่งชื่อร้าน ทรงไทยอารมณ์ ข้าราชการต่างพากันเข้าร้านนี้หมด

ผมคิดในขณะนั้นว่า ถ้าในหนทางคนตัดเย็บเสื้อผ้า ผมอยากจะเป็นเจ้าของร้านตัดสูทที่มีชื่อเสียงที่สุดในจังหวัดสุพรรณบุรี แต่จะไปถึงจุดนั้นได้ ผมจะต้องฝึกหัดตัดสูทให้ได้ก่อน ผมจึงไปสมัครขอเป็นช่างฝึกหัดที่ร้าน ทรงไทยฯ แห่งนั้น

แต่ผมถูกปฏิเสธ ด้วยข้อกล่าวหาว่า ฝีมือการเย็บผ้าของผมที่ทำงานมากับร้านเงินเสงฯ นั้น ยังไม่เข้าขั้นที่จะไปเป็นเด็กฝึกงานในร้านทรงไทยฯ

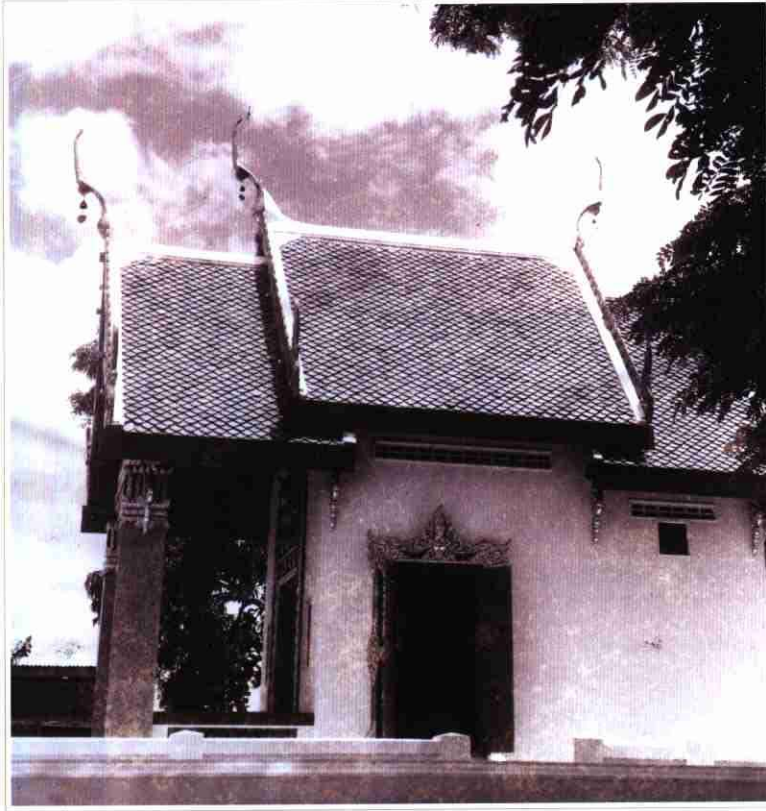
การไม่ยอมรับผมเข้าเป็นเด็กฝึกงานของร้านทรงไทยฯ ไม่ได้ทำให้ผมขมขื่น หรือผิดหวังท้อแท้กับชีวิต มันมีผลเพียงปิดหนทางการเป็นช่างตัดเย็บเสื้อผ้าของผมเท่านั้น คือตั้งแต่นั้นมา ผมก็เลิกคิดที่จะมีอาชีพนี้ติดตัวอีก

คราวนี้ผมเกิดความคิด อยากขับเรือแท็กซี่ลากจูงเรือฟอง ขับไปรับสินค้าที่กรุงเทพฯ แล้วจอดแวะขายมาเรื่อยๆตามรายทาง ขากลับก็ชน

สินค้าแฟชั่นล่องลงไปขายกรุงเทพฯ ชีวิตคงได้พบปะผู้คน ได้พบได้เห็น
บ้านเมืองต่างๆ ผมคิดว่าตนเองชอบ จะได้พ้นไปจากความจำเจทั้งหลาย
เหล่านี้

ผมบอกแม่ถึงความคิดของผม แม่บอกว่าให้ผมพูดกับตัวเอง
เพราะผมจะไม่ไปของานขับเรือกับใคร แต่ผมจะขอเงินเดียวกับแม่ซื้อเรือ
แท็กซี สำหรับลากเรือพ่วง สมัยที่ผมอายุ 16 ปีนั้นเรือก็คงราคาสักหมื่นต้นๆ
รวมเรือพ่วงเข้าไปอีกก็คงราวไม่เกินสองหมื่น

**เมื่อเตี้ยกลับมาบ้าน และรู้จุดประสงค์ของผม เตี้ยก็เอาแต่
สายหน้าไม่เห็นด้วยกับความคิดของผมเอาเสียเลย**

บทที่ 5

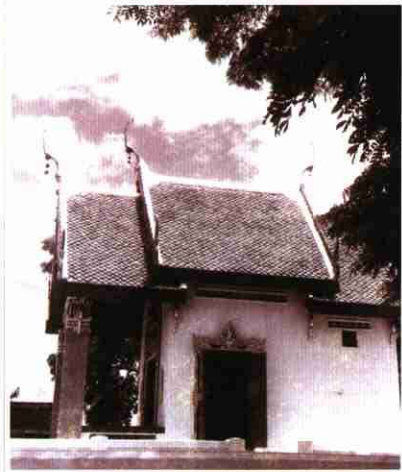
คำมั่นสัญญา

- ไปไหว้ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง
- ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงชีวิต

A night photograph of the Bangkok Tower, a tall, illuminated structure with a circular observation deck, and a bronze horse statue in the foreground. The scene is lit with warm, golden lights, and the sky is a deep purple. The text is overlaid on the image, centered between two horizontal lines with three dots in the middle.

“หากผมไปอยู่กรุงเทพฯ
ได้ทำงานมีความเจริญรุ่งเรือง มีฐานะดี
จะกลับมาสร้างศาลเจ้าถวายเป็นพ่อให้ใหญ่โต
ให้สวยสง่ามีราศี
และจะไม่ลืมเมืองสุพรรณฯ
บ้านเกิดเป็นอันขาด”

คำมั่นสัญญา

6 เมื่อครั้งที่ทำงานเย็บผ้าอยู่ที่ร้านจีนเฮงๆ มีเรื่อง
ที่ผมประทับใจอยู่เรื่องหนึ่ง คือจักรหลังที่ผมนั่ง
ทำงานในร้านจีนเฮงๆ จะตั้งอยู่ค่อนมาทางข้างหลังร้าน
อีกราว 3 - 4 ก้าวก็ทะลุหลังร้านซึ่งมีรั้วสังกะสีกัน บ้าน
ที่อยู่ติดด้านหลังร้านคือบ้านของญาติผู้หญิงเพื่อนของ
แม่ไม้ ลูกสาวแม่ทับทิม

สายๆ จนถึงใกล้เที่ยงจะได้ยินเสียงสองสาวนี้คุยกันกระหนุง-กระหนิง ฟังไม่เป็นใจความอะไร แต่เสียงพูดสดใส สลับกับเสียงหัวเราะอันร่าเริง ช่วยย้ให้ผมเย็บจักรได้เพลินดียิ่ง หากวันไหนไม่ได้ยินเสียงคุยกัน อาจเพราะทั้งสองพากันไปคุยที่อื่น หรือแจ่มใสไม่ได้มาเยี่ยมบ้านญาติ ก็จะทำให้วันนั้นดูเหมือนขาดอะไรไปบางอย่าง

แม้จะเคยเล่นมาด้วยกันตั้งแต่เด็ก แต่สามหรือสี่ปีหลังมานี้ เราเริ่มห่างกันไปเพราะการเล่าเรียนด้วย และเพราะต่างก็เริ่มโตเป็นหนุ่มเป็นสาว ได้พูดกันหลังสุดเมื่อครั้งไปเรียนภาษาจีน ผมไปเรียนตอนกลางวัน แต่เธอไปเรียนตอนค่ำ ผมยังเข้าไปทักเธอผิดตัวว่า

“ไหนว่าไม่มาเรียน”

เมื่อเธอคนนั้นหันมาตามเสียงร้องทัก กลายเป็นเพื่อนของเธอ แทนที่จะเป็นเธอ จนเด็กสาวทั้งกลุ่ม เอามาล้อผมอยู่พักหนึ่ง ส่วนแจ่มใสก็เอาแต่หัวเราะชอบใจ

เมื่อร้านทรงไทยๆ ไม่ยอมรับผมเข้าเป็นเด็กฝึกงาน และเตี้ยก็ไม่สนับสนุนที่ผมจะยึดอาชีพขับเรือลากจูง จิตใจผมจึงพลอยยุ่งเหยิงเคืองคว้าง เพราะไม่รู้จะหยิบคว้างงานอะไรขึ้นมาเป็นอาชีพให้กับตัวเองดี แต่ผมไม่ท้อ ไม่รู้ว่าท้อคืออะไร เมื่อผิดหวังอะไรแล้วก็เปลี่ยนเป็นอย่างอื่นไปเรื่อยๆ ไม่มาคิดเสียใจ หรือท้อเลย

อาจเป็นเพราะสภาพสังคมของคนรุ่นนั้น ยังมีโอกาสเยอะ การแข่งขันมีไม่มาก แล้วผู้คนมีน้ำใจช่วยเหลือกัน ส่งผลให้ผมไม่ค่อยรู้สึกถึงความท้อแท้อะไร เฉพาะอย่างยิ่งสังคมในตลาดที่ลูกคนนั้นไปเรียนที่นั่น ลูกคนนั้นไปเรียนที่นี่ แล้วตัวผมเองสอบเรียนต่อไม่ได้ จะไปเย็บผ้า

ที่ร้านสุทก็ไม่ได้ จะขับเรือก็ไม่ได้ ผมก็อยากรู้ว่า เราจะทำอะไรไม่ได้ไปเรื่อย ๆ หรืออย่างไร

นี่เป็นเหตุให้ผมชวนขวายและยิงกระตือรือร้นหนักขึ้น แทนที่จะเย็บผ้าอยู่กับแม่ แล้วรับช่วงกิจการของแม่ไป ซึ่งถ้าผมเป็นคนไม่กระตือรือร้นอะไร ผมคงอยู่กับแม่ไปเรื่อย ๆ

ตอนนั้นผมคิดอยู่แต่ว่า อยากให้มีความก้าวหน้าในชีวิต เราจะทำอย่างไร คิดให้เป็นรายละเอียดนั้นคิดไม่ออก รู้แต่เพียงว่า จะจมอยู่แต่ในตลาดนั้นไม่ได้ ต้องหาอาชีพให้ได้สักอย่างหนึ่ง เพื่อเป็นหลักให้กับชีวิต ถ้าถึงกับต้องเปลี่ยนแปลงอะไรก็ยอม

เมื่อเรากล้าคิด ก็ย่อมต้องกล้าเปลี่ยนแปลง ผมพยายามสำรวจตัวเองอยู่ตลอดเวลา และเห็นว่า แรงจูงใจที่ทำให้คิดอย่างนั้นและด้วยวัยขนาดนั้น ผมว่าเป็นสัญชาตญาณของผมเอง

แล้วความนึกคิดธรรมดาๆ นี้เอง ที่บอกผมว่า สุพรรณบุรีไม่มีที่สำหรับให้ผมเริ่มต้นกับชีวิตได้เลยแล้ว ที่ที่เหมาะสมกับการเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงชีวิตของผมไม่มีที่ไหนจะดีเท่ากรุงเทพมหานครไปได้ กรุงเทพฯ เป็นตัวแทนของความทันสมัยก้าวหน้า กรุงเทพฯ มีโอกาสมากมายรอผมอยู่

แต่แม้จะมีความมั่นใจในตัวเองมากแค่ไหน ผมก็รู้ว่า สิ่งที่รอผมอยู่ที่กรุงเทพฯ นั้น หากความแน่นอนอะไรไม่ได้ ผมต้องการที่พึ่งทางใจ จึงได้นึกถึงศาลเจ้าพ่อหลักเมือง สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของชาวสุพรรณบุรี และเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ครอบครัวผมกราบไหว้อยู่เป็นประจำ

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ที่พึ่งทางใจ
ที่ได้รับการบูรณะให้สวยงาม
ตามคำมั่นสัญญา

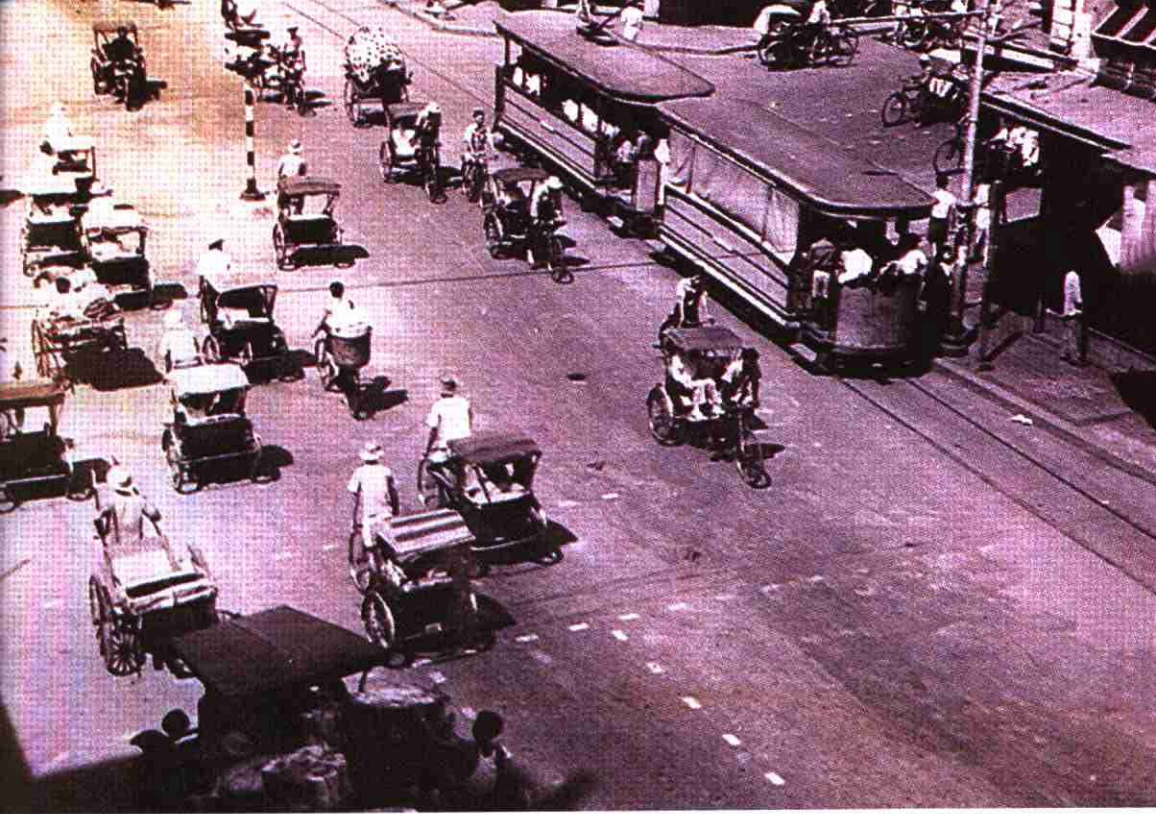

ผมไปจุดธูปกราบเจ้าพ่อที่ศาลไม้หลังเก่าเล็กและแคบ พร้อมตั้งจิต
อธิษฐานกับท่านว่า

“หากผมไปอยู่กรุงเทพฯ ได้ทำงานมีความเจริญรุ่งเรือง มีฐานะดี
จะกลับมาสร้างศาลเจ้าถวายเจ้าพ่อให้ใหญ่โต ให้สวยสง่ามีราศี และจะไม่ลืม
เมืองสุพรรณฯ บ้านเกิดเป็นอันขาด”

ผมต้องการที่พึ่งทางใจ เหมือนชาวประมงหน้าใหม่กำลังจะนำเรือ
ออกสู่ทะเลลึก เกิดอะไรขึ้นข้างหน้านับแต่ขึ้นไป จะต้องตัดสินใจด้วยตัวเอง
แล้ว ไม่มีแม่มาคอยสั่งงานหรือคอยกำกับอยู่ใกล้ๆ อีก

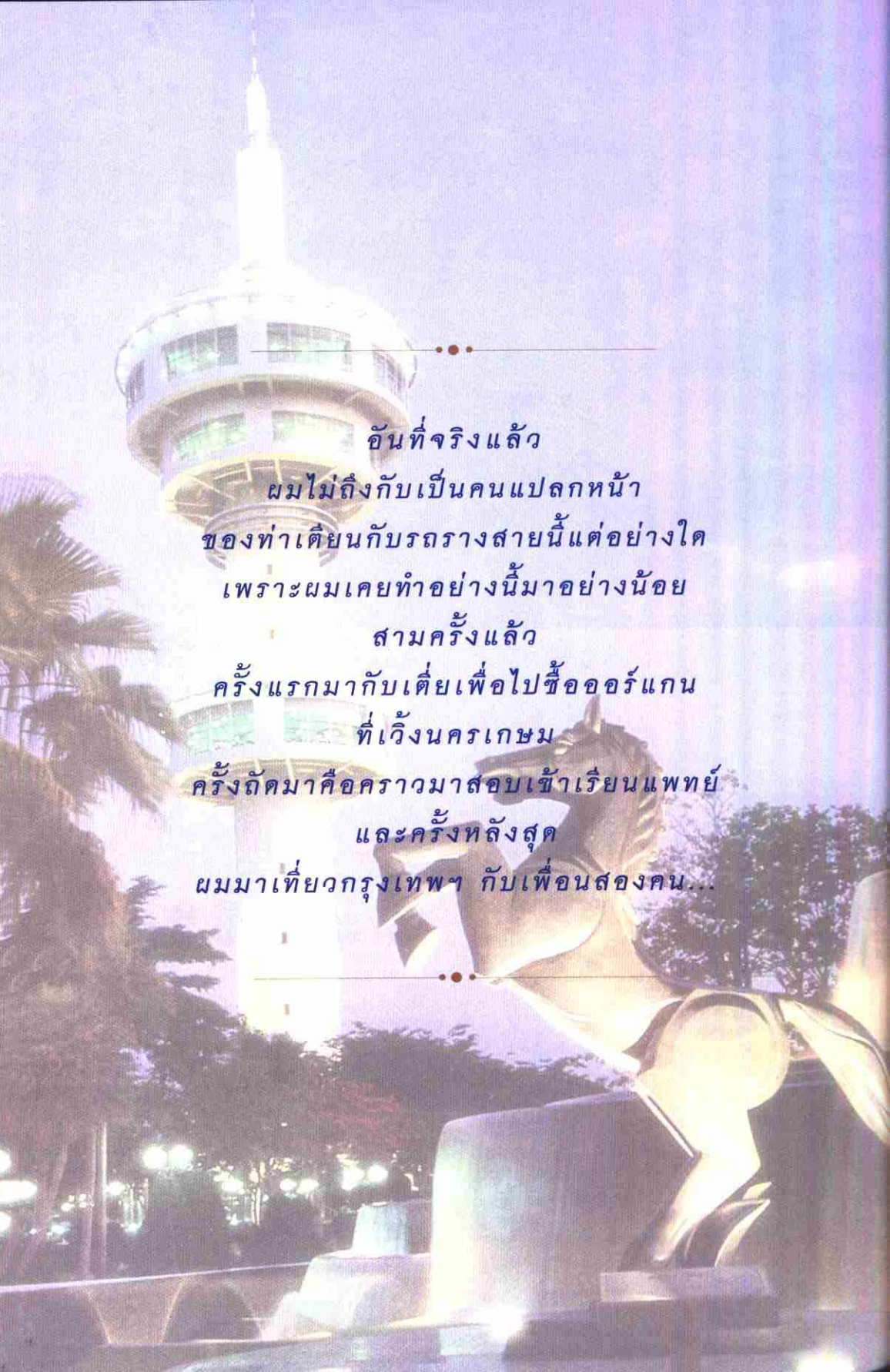
**ไม่ได้นึกฝันว่า คำอธิษฐานนั้นจะสัมฤทธิ์ผลทำให้คำมั่นสัญญา
ที่ให้ไว้กับเจ้าพ่อ กลายเป็นพันธะทางใจที่ผมยึดมั่นและนำมาปฏิบัติมากกว่า
ก่อนชีวิต จนตราប់ทุกวันนี้**

บทที่ 6

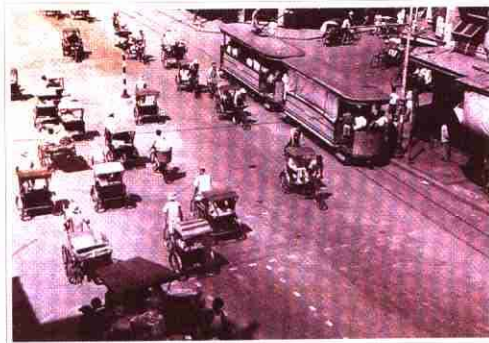
ทะเลชีวิต

- ทำเตียน รถราง และผู้คน
- ถีบรถจักรยานส่งน้ำหวาน

อันที่จริงแล้ว
ผมไม่ถึงกับเป็นคนแปลกหน้า
ของท่าเตียนกับรถรางสายนี้แต่อย่างใด
เพราะผมเคยทำอย่างนี้มาอย่างน้อย
สามครั้งแล้ว
ครั้งแรกมากับเตี้ยเพื่อไปซื้อออร์แกน
ที่เว็งนครเกษม
ครั้งถัดมาคือคราวมาสอบเข้าเรียนแพทย์
และครั้งที่สุด
ผมมาเที่ยวกรุงเทพฯ กับเพื่อนสองคน...

ทะเลชีวิต

ก รุงเทพฯ

ปลายเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2492

เสียงแตรลมที่หัวเรือเมล์แดงแผดเสียง แหวกอากาศตอนฟ้าใกล้สว่าง เพื่อบอกให้คนบนท่าและชาวเรือในตลาดห้องน้ำได้รู้ว่า เรือเมล์แดงจากสุพรรณบุรี กำลังจะเข้าเทียบท่าเตียน ท่าเตียนยามนั้นเป็นตลาดใหญ่มาก

เป็นที่ค้าส่งพืชผักและผลไม้สวน ทั้งจากคลองบางหลวง คลองภาษีเจริญ และคลองบางกอกน้อย เฉพาะคลองบางหลวง คนที่อาศัยสองฝั่งคลอง บางหลวงล้วนมีส่วนกันทั้งนั้น ทั้งสวนทุเรียน มะม่วง ขนุน ลิ้นจี่ ลำไย ชาวคลองบางหลวงจึงเป็นพ่อค้าแม่ค้าผลไม้กันทั่วไป เป็นเจ้าของสวนเอง และนำผลไม้เหล่านั้นบรรทุกเรือสำปั้น ที่ใกล้ก็แจว ที่ไกลก็ใช้เรือแท็กซี่ ลากโยง มาขายยังตลาดท้องน้ำซึ่งมีเรือจอดกันเป็นแพหน้าท่าเตียน จำนวน เรือที่จอดเบียดเสียดกันย่นลำแม่น้ำเจ้าพระยาไปเกือบครึ่งแม่น้ำ

นอกจากผลไม้สวน ก็มีพริก หอม กระเทียม มะพร้าว และ หมากทั้งสดและแห้งจากบางช้าง พัก แพง แดงกว่าจากคลองภาษีเจริญ ปลอดภัย จากท่าจีน สมุทรสาคร

สินค้าเหล่านี้ บางส่วนจะถูกตัดส่งไปกับเรือเมล์เขียว ที่ขึ้นไปถึง ปากน้ำโพ และบางก็ลงเรือเมล์แดงที่แล่นเข้าไปตามแม่น้ำสุพรรณ

พื้นที่บริเวณท่าเรือเออะแอะ เพราะน้ำล้นฝักล้างปลาเจ็งนอง คนหาซื้อของ และส่งของพากันเดิน ปะปนสับสน ตะโกนหาสินค้าที่ตน ต้องการกันอลหม่าน ผมหัวทึบเหล็กเดินหลบหลีกผู้คนเหล่านี้ผ่านท่าเตียน ออกไปยังถนน ตรงไปยังป้ายจอดรถราง อย่างคนรู้ทาง มีรถรางสายหนึ่ง แล่นผ่านท่าเตียนซึ่งจะผ่านหน้าบ้านพี่ชายของผมที่หลานหลวงพอดี

อันที่จริงแล้วผมไม่ถึงกับเป็นคนแปลกหน้าของท่าเตียนกับรถราง สายนี้แต่อย่างใด เพราะผมเคยทำอย่างนี้มาอย่างน้อยสามครั้งแล้ว ครั้งแรก มากับเตี้ยเพื่อไปซื้อออร์แกนที่เวียงนครเกษม ครั้งถัดมาคือคราวมาสอบเข้า เรียนแพทย์ และครั้งหลังสุด ผมมาเที่ยวกรุงเทพฯ กับเพื่อนสองคน ฆากลับ ได้จักรยานไปขี่ที่เมืองสุพรรณฯ คนละคัน

ตอนมากับเพื่อน เราก็พากันมาพักที่บ้านพี่ชายของผมเหมือนกัน

ดังนั้น เช้าวันที่ฟ้าเริ่มสว่าง ผมจึงขึ้นรถรางด้วยห่วงทำที่ซ่อน
ความเป็นคนบ้านนอกเอาไว้ได้อย่างมิดชิด ถึงแม้จะถือหีบเหล็กมาด้วย
ก็ตามที

พอพูดถึงรถรางแล้ว ให้นึกเสียดายมาจนทุกวันนี้ ที่จริงน่าจะ
เก็บไว้สักสายหรือสองสาย เพื่อให้คนรุ่นหลังได้พบเห็นกันบ้างว่า รถราง
มีความสำคัญกับการเติบโตของเมืองบางกอกมาก อีกอย่างหนึ่ง รถราง
มีมลพิษน้อยเพราะใช้พลังงานไฟฟ้า และมีความปลอดภัยมากกว่ารถเมล์
หลายเท่าตัว

ครั้งที่ทางการยกเลิกรถราง เราก็มองแต่ด้านเดียวว่ารถรางกีดขวาง
การจราจร ที่จริงสามารถจัดให้วิ่งเฉพาะเป็นบางบริเวณก็ได้ พูดแล้วก็
เสียดายจริงๆ

บ้านพี่ชายเป็นห้องแถวคูหาเดียวเล็กๆ ผมเรียกให้สะตวง
ปากว่าบ้านพี่ชาย อันที่จริงแล้ว บ้านนี้เป็นบ้านของเตี้ย
ที่ซื้อเอาไว้จากน้ำพักน้ำแรงของตัวเอง แล้วให้ลูกๆ มาใช้ทำมาหากิน พี่สมบูรณ์
เข้ามาอาศัยก่อนเป็นคนแรก เหมือนมาบุกเบิกนำทางให้หน่อยๆ

ห้องแถวที่ถนนหลานหลวง
เคยเป็นบ้านและสำนักงานของผม ปัจจุบันได้ขายไปแล้ว

วันที่ผมมาเริ่มต้นชีวิตนั้น พี่ชายอีกคนหนึ่งคือพี่อุดมตามมา
อยู่กับพี่สมบูรณ์ก่อนนานแล้วเช่นกัน

เตี้ยส่งข่าวให้พี่สมบูรณ์รู้ล่วงหน้าว่าผมจะมาช่วยงานและขอ
พักอาศัยอยู่ด้วย เขาจึงมารอรับผมอยู่หน้าบ้าน พี่ชายผมคนนี้รูปร่างสูง
เหมือนเตี้ย เป็นคนแข็งแรง วันนั้นเขาใส่กางเกงเงินสีน้ำเงินซีดๆ ขากางเกง
ยาวลงมาแค่เข่า ใส่เสื้อกั๊กสีขาวยาว มีดินสอด่เหน็บไว้ที่ใบหู เขาบอกว่า
กำลังลงรายการขายน้ำหวาน เมื่อวานอยู่พอดี

ตลอดเวลาที่อยู่ช่วยงานพี่ชาย ผมจึงได้เห็นภาพพี่ชายคนนี้มีดินสอเหน็บอยู่ที่หู เพราะเขาจะลงบัญชีการขายของวันก่อนหน้านั้นในตอนเช้าของอีกวันหนึ่งเสมอ เขาเป็นคนละเอียดรอบคอบเหมือนแม่เช่นกัน

หลังจากหักทายกันเสร็จสรรพ เขาก็พาผมเข้าบ้าน แม้ผมจะตัวเล็กอยู่แล้วก็ต้องเดินตัวเอียงเข้าไปในบ้าน ทั้งนี้เนื่องจากห้องแถวทั้งห้องนั้นเต็มไปด้วยถังน้ำหวาน โซดา ลังเหล้าและเบียร์ ทั้งขวดเปล่าและขวดที่ยังมีน้ำอยู่ข้างใน เหลือเป็นช่องทางเดินเล็กๆ สำหรับใช้เดินจากหน้าบ้านไปหลังบ้าน ตรงกลางห้องมีทางแยกไปบันไดเพื่อขึ้นชั้นสอง

ขนาดของห้องเหมือนห้องแถวทั่วไป กว้างสามเมตรครึ่ง ลึกสิบสองเมตร ลึกสุดของห้องเป็นห้องน้ำ หน้าห้องน้ำเหลือเป็นที่ว่างสำหรับทำครัวและโต๊ะเล็กสำหรับกินข้าว

เขาหยิบขามไปดักข้าวต้มแล้วยื่นมาให้ผม หลังจากบอกให้ผมนั่งจากนั้นจึงดักให้ตัวเอง พร้อมกับเปิดฝาชีบนโต๊ะที่มีกับข้าวอยู่ในถ้วยแล้ว

3 - 4 อย่าง

“พวกซื้อและหลานกินกันแล้ว เหลือฉันรอกินกับนายนี้แหละ”

พี่ชายผมพুষข้าวต้มใส่ปาก ได้สองคำ ก็เล่าสภาพภายในบ้านให้ฟังเหมือนเป็นการประชุมนิเทศคนใหม่

“บ้านมันเล็ก ห้องน้ำมีห้องเดียวคือข้างล่างนี้ ข้างบนมีสองห้อง ครอบครัวเฮียห้องหนึ่ง อีกห้องหนึ่งเป็นของครอบครัวยุद्धม มีที่ว่างเหนือบันได เดี่ยวเฮียจะไปซื้อไม้กระดานมาตีทำเป็นเก้าอี้ให้แก่นอนอดทนหน่อยนะ”

ชั้นบนนอนกันสองครอบครัว ใช้กันห้องเอา ด้านหน้าพี่ชายคนโต อยู่กับอาซ้อ ด้านหลังพี่ชายคนรองกับครอบครัวเขา ที่นอนของผมในบ้าน พี่ชาย จึงเป็นชั้นที่เสริมขึ้นมาเหนือบันได มีไม้กระดานแผ่นหนึ่งพาดเพื่อให้ผมได้ขึ้น เวลานอนต้องกางมุ้ง ร้อนก็ต้องทนเอา เราอยู่กันอย่างนี้ราว สองปีเห็นจะได้ จากนั้นน้องชายคนเล็กของผม คือ ชุมพล จึงตามมาด้วย อีกคนหนึ่ง

ปรากฏว่าพี่ชายผมต่อระเบียบยื่นออกไปจากห้องนอนของเขา เพื่อให้ชุมพลได้นอน

วันที่ผมเชิญพี่ชายคนนี้มาที่บ้านจรัญสนิทวงศ์ จะได้ชวนเขาคุย ถึงเรื่องเก่าๆ เพื่อเอามาเขียนหนังสือ นั้น เขาอายุ 84 ปีแล้ว แต่ความจำ ยังดีเยี่ยม กล่าวถึงเหตุการณ์ตอนนั้นอย่างมีความสุขว่า

“บ้านหลังนี้เลขที่ 226 พี่น้องสี่คนที่มาอยู่บ้านนี้ ได้ดีกันทุกคน”

ที่นอนของผมที่บ้านพี่ชาย ที่เสริมขึ้นมาเหนือบันได

หัวเราะเบาๆ นัยน์ตาดูแวววับ คนแก่มีโอกาสได้นึกถึงเรื่องเมื่อครั้ง
เป็นหนุ่มเป็นสาว ก็เป็นอย่างนี้กันทุกคน

งานที่ผมได้รับมอบหมายจากพี่ชาย คือเข้ามารับใบสั่งของจากเขา
แล้วไปจัดของตามใบสั่ง เช่น เหล้า เบียร์ น้ำหวาน โซดา ใส้ท้ายรถ
จักรยาน เอาไปส่งแถวสะพานดำ แม่นครี ยศเส เทเวศร์ ทะลุประตูไปร่ง
หมด แถวนี

ตกเย็นมาตัวผมเหนียวเหนอะ เพราะเหงื่อกับเขม่ารถคลุกเคล้า
กัน เลื่อที่เปียกโชกแล้วแห้งแล้วเปียกวันหนึ่งหลายตลบ ตัวจึงเหม็น
เหมือนบัสสภาวะรถทางไกล ครั้นได้อาบน้ำตอนเย็นแล้วนั้นแหละ ถึงได้สดชื่น
ขึ้นมาบ้าง

ผมช่วยงานพี่ชายอยู่ได้พักหนึ่ง วันหนึ่งมีโอกาสดูฟุตบอลด้วยกัน
ผมถามเขาว่า

“เฮีย น้ำหวานที่เราส่งให้เขาได้กำไรเท่าไร”

“ลึงละสามบาท”

เขาเงยหน้าขึ้นมองผม คล้ายจะค้นหาว่า มันนี่อะไรของมัน ถึงได้
ถามเรื่องนี้ขึ้นมา แล้วเขาก็ได้ยินเสียงผมพิมพ์ว่า เหมือนคนละเมอว่า

“ทำเอง ถึงจะได้กำไร”

พี่ชายเอนหลังพิงพนักเก้าอี้ แต่สายตายังจ้องหน้าผมไม่วางตา
ก่อนจะหลุดคำพูดออกมาว่า

“ไอ้มันนี่คิดการใหญ่”

งานของผมยกระดับขึ้น เพราะร้านค้าเริ่มสั่งของมากจนต้องใช้
รถซาเล้งแทนจักรยาน เวลาถีบรถขึ้นสะพานผมต้องกระโดดลงมาเช่น

แต่แล้วผมก็เหนื่อยอย่างนี้อยู่ได้ไม่นาน กิจการของพี่ชายเริ่มดีขึ้น เป็นอันมาก เขาจึงไปซื้อรถบรรทุกเล็กมีกระบะทำด้วยไม้เก่าๆ มาคันหนึ่ง ให้ผมมาส่งของ สบายไม่เหนื่อย แต่ความรับผิดชอบก็มากขึ้นตามไปด้วย

ชีวิตผมเริ่มไต่ระดับไปตามการเติบโตของกิจการพี่ชาย เมื่อเขา ประมูลได้เป็นเอเยนต์ขายสุราที่ตลิ่งชัน ศาลายา ผมจึงถูกส่งไปประจำอยู่ที่นั่น

ที่นี่ เราส่งของด้วยเรือแจว มีลูกจ้างแจวเรือให้ ผมทำหน้าที่ ฝ่ายบัญชี ถือสมุดรายการ นั่งอยู่ตอนหน้าของเรือ ในเรือบรรทุกเหล้า ไชดา น้ำหวาน แล้วก็ยังมีลูกจ้างคอยยกของอีกคนหนึ่ง เราออกไปส่งของ จนถึงบางระมาด

กลับมาอยู่บ้านพี่ชายที่หลานหลวงอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้งานที่นี่ ไม่ตื่นเต้นสำหรับผมอีกแล้ว คือไม่มีอะไรใหม่ให้ผมได้เรียนรู้ เมื่อความ ตื่นตาตื่นใจไม่มี มันจึงมีความเหนื่อยอย่างเดียวสำหรับงานในแต่ละวัน

ผมจึงกลับมาเริ่มคิดถึงอนาคตที่จะเป็นของตัวเองอีกครั้งหนึ่ง

เย็นวันหนึ่ง เมื่อเสร็จจากงานส่งของแล้ว ผมจึงเดินข้ามถนน ไปที่บริษัท ไทยยกก่อสร้างซึ่งอยู่ที่สี่แยกหลานหลวงเหมือนกัน แต่คนละ ฝั่งถนน เจ้าของที่นี่เป็นญาติกับทางเตี้ย ผมเรียกเขาว่าอาโก เขามีลูกชาย หลายคน เช่น กวงเปี้ยะ กวงเฮา กวงป้วย บ้านเขาเป็นครอบครัวใหญ่ ทำกิจการรับเหมาก่อสร้าง มีงานหลายแห่งทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

ที่นี่คนเยอะแยะ โดยเฉพาะตอนเย็นๆ ที่มืองานก่อสร้างจะกลับ เข้ามายังบริษัท เพื่อมารายงานสภาพงานในรอบวัน มาคิดบัญชีของ คิดค่าแรงคนงานรายวัน กระทั่งมาเตรียมงานสำหรับวันรุ่งขึ้น

ตึกแถวหัวมุมสี่แยกถนนหลานหลวง
เคยเป็น บริษัท ไทยยง ก่อสร้าง

ซึ่งผมเดินข้ามถนนมาคึกษางาน ก่อนตั้งบริษัทของตัวเอง

ผมมานั่งดูพวกเขาคุยกัน ไปดูคนงานกลุ่มนั้นบ้าง กลุ่มนี้บ้าง ทำอย่างนั้นได้สักกระยะหนึ่ง ก็เริ่มชิมชากับลักษณะของงาน ได้ยินเขาทะเลาะกัน ได้รับรู้ปัญหาของงาน แรกๆ ผมใช้เวลาช่วงเย็น แต่ภายหลังผมเริ่มเพลามือจากงานช่วยพี่ชาย แล้วให้เวลากับการเรียนรู้งานทางนี้มากขึ้น กระทั่งได้ตามหัวหน้างานออกไปยังจุดก่อสร้าง ไปดูวิธีการทำงานทั้งหมด ดูไปดูมา ผมก็รู้มากพอสมควร คิดแบบออกมาได้หมด

ผมเกิดกำลังใจที่จะเรียนรู้ เพราะญาติที่เป็นเจ้าของไทยยงเขาก็เรียนรู้อย่างที่ผมกำลังทำนี่เหมือนกัน เขาก็ไม่ได้ไปเรียนมาจากมหาวิทยาลัยไหนทั้งสิ้น

ขณะที่เรียนรู้งานนี้ ผมสนุกและตื่นเต้นมาก รู้ตรงนี้แล้วก็อยากรู้ตรงนั้น พร้อมกันไป ผมเห็นว่างานทางนี้ผมจะต้องก้าวหน้าแน่ เพราะการแข่งขันยังมีน้อย

แต่ยี่สิบเรื่องนี้ ก็ให้การสนับสนุนผม ทั้งยังแนะนำให้ผมออกไปดูตามที่ต่างๆ ที่เป็นสถานที่ราชการ ให้ไปดูว่าเขามีการประมวลทำอะไรกัน ให้ลองไปสู้เขา ได้มาก็หาทุนรอนไปทำดู

แต่ผมยังไม่อยากออกไป เพราะเรายังไม่รู้จักรักใครเลย อาศัยติดตามพวกบริษัทไทยลงไปอีกกระยะหนึ่ง ประกอบกับภายในบริษัทไทยเองก็มีการตั้งบริษัทเล็กๆ เพื่อเข้ารับช่วงงานที่บริษัทได้มาอยู่แล้ว ผมจึงอาศัยโอกาสนี้หาความชำนาญจากการปฏิบัติไป

ยกตัวอย่างเช่น การทำงานปักเสาเข็ม ขุดเสา วางคาน ขณะทำอยู่กับเขา เขาก็สอนให้เรา เรื่องนี้มีวิธีดูอย่างนี้ เราก็นำมาฝึกกับตัวเรา นานเข้าก็เกิดความชำนาญขึ้น

การงานต่างๆ จากส่วนราชการ ผมก็เริ่มต้นจากไทยยงนี่แหละ ได้เครดิตของไทยยงในระยะแรก แล้วสร้างเครดิตของตัวเองขึ้นมา พยายามเอาตัวเองเข้าไปคลุกคลีกับส่วนราชการ ที่จะมีส่วนป้อนให้เรา บุคลิกลักษณะของผม ได้มาจากการสั่งสมประสบการณ์เมื่อครั้งที่ช่วยแม่ขายผ้าที่บ้านนั่นเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเร็ว ความละเอียด รอบคอบ และความขยันอดทน

ถ้าเปรียบชีวิตผมเป็นเรือเดินสมุทร ขณะนี้เรือลำนั้น แล่นพ้นปากอ่าวออกมาแล้ว มันหันหน้ามุ่งสู่ทะเลหลวง ซึ่งไม่รู้ว่ามีอะไรอยู่ข้างหน้าบ้าง

บทที่ 7

สหะศิริชัย

- ก่อตั้งบริษัทของตัวเอง
- ไม่มีอะไรที่เป็นปัญหา

ผมเหมือนชาวประมง
ที่ยังไม่เจนจัดในคลื่นลม
แล้วเกิดอาการเมาคลื่นขึ้น
เราเคยผ่านแต่งงานเล็กๆ มา
ยังไม่เคยมีประสบการณ์กับงานใหญ่อย่างนี้
แล้วอยู่ไกลจากถิ่นที่ตัวเองเคยหากิน
แม้จะเป็นส่วนราชการก็จริง แต่ค่าโสหุ้ยก็สูง
เมื่อทำงานเสร็จแล้ว ไม่ได้เงิน
ผมจึงเป็นหนี้ค่าวัสดุต่างๆ ทันที
ส่วนเงินจะกินจะใช้แทบไม่มีเอาเลย

สหะศรีชัย

ค วามจริงแล้วลักษณะเร็วและรอบคอบไม่น่าที่จะ
ไปด้วยกันได้ เพราะถ้าเร็วแล้ว ก็น่าจะรอบคอบ
น้อยลง หรือถ้ามีวแต่รอบคอบก็คงจะช้า ไม่น่าเร็วได้
แต่ที่ผมเห็นแม่ทำงาน แม่ฝึกตัวเองให้ทำงานเร็วและ
รอบคอบ แม่ทำงานเป็นนิสัย แล้วนำสิ่งนั้นมาเคี้ยวเคี้ยวฝึกฝน
กับผม ซึ่งผมก็ทำงานกลายเป็นอุปนิสัยของผมเช่นกัน

โต๊ะทำงานในบริษัท สหะศรีชัย
ที่ถนนหลานหลวง

สิ่งเหล่านี้ติดตัวผมมาจนทุกวันนี้ รวมทั้งความมีระเบียบ แม้แต่เสื้อผ้า ผมยังต้องพับใส่ไว้ในตู้เอง วางไว้เป็นชั้น มุมเสื้อตรงดิ่งเสมอกัน กระทั่งเวลาเดินทางผมยังจัดกระเป๋าเอง นี่ล้วนได้มาจากที่แม่เคี่ยวเข็ญทั้งสิ้น

เรื่องงานของผม เตี้ยไม่เพียงแต่เห็นด้วยเฉยๆ แต่ได้ลงมือช่วยเหลือผมอย่างจริงจัง ด้วยการบอกให้พี่ชายทั้งสองย้ายออกจากบ้านที่หลานหลวง เพื่อให้ผมใช้บ้านหลังนั้นทำเป็นบริษัท เตี้ยบอกว่าพี่ชายทั้งสองคน พอจะตั้งตัวได้แล้ว ส่วนผมเพิ่งกำลังจะเริ่มต้น

เช่นนี้เอง นอกจากเครื่องดนตรี 2 - 3 ชิ้นแล้ว ก็มีห้องแถว
นี้แหละ ที่เป็นมรดกที่ผมได้รับจากเตี้ย พี่ชายคนโตไปเช่าห้องเอาไว้ที่
นางเลิ้งแล้วหลังหนึ่ง ส่วนพี่คนรองก็ย้ายไปอยู่ที่ประตูน้ำ เพื่อสะดวกต่อ
การทำงานของเขา

เมื่อทุกอย่างลงตัว ผมจึงได้เปิดบริษัท สหะศรีชัยก่อสร้าง จำกัด ขึ้น
ที่บ้านเลขที่ 226 ถนนหลานหลวง ในบริษัทมีเตี้ยเขียนแบบอยู่ตัวหนึ่ง มีเตี้ย
ทำงานเก่าๆ ของผมตัวหนึ่ง ตู้ออกสารใบหนึ่ง นอกนั้นไม่มีอะไร เข้าขึ้นมา
ผมเปิดประตูบริษัทเอง เซ็ดปิดกวาดถูเองหมด เพียงแต่ข้าวไม่ต้องหุง ไปกิน
ที่ร้านเจ๊ฉาย ที่อยู่ข้างๆ บริษัทไทยยง

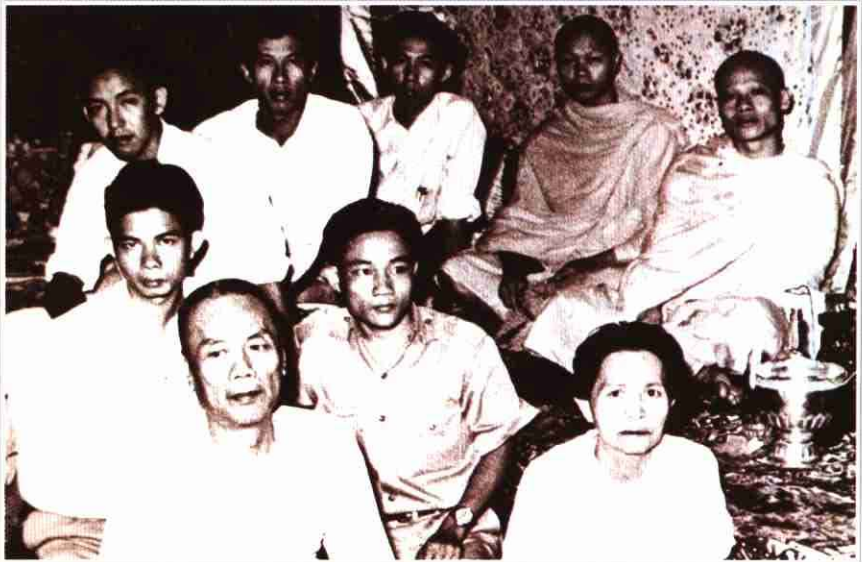
เตี้ยเริ่มมีอาการของความดันโลหิตสูง แล้วไปหกล้มจนเป็น
อัมพาต อยู่ได้ไม่นานนักก็เสียชีวิต ซึ่งผมกำลังบวชอยู่ที่วัดปราสาททอง
อยู่พรรษาหนึ่ง เตี้ยก็เคยบวชอยู่วัดนี้เหมือนกัน

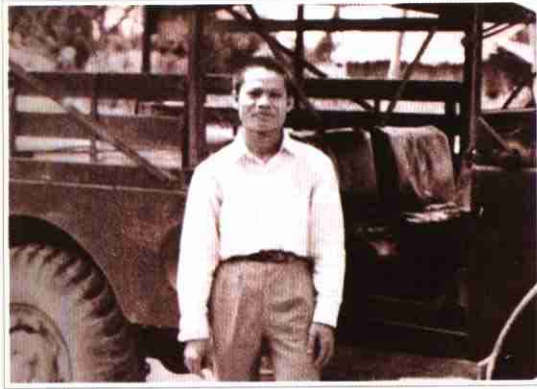

ผมบวชอยู่ที่
วัดปราสาททอง
หนึ่งพรรษา ก่อนที่จะสึก
ออกมาดำเนินงาน
ในบริษัทต่อ

เดียวกับแม่ ครั้งที่ผมอยู่ในสมณเพศ

หลังสีกออกมา
ก็ทุ่มเททำงาน
ในบริษัทของตัวเองเต็มที่
ยึดหลักประจำใจว่า
ไม่มีอะไรที่เป็นปัญหา
แล้วแก้ไม่ได้

เมื่อสีกออกมา ก็มาดำเนินงานในบริษัทต่อ ได้งานเล็กงานน้อย มาเรื่อย อย่างงานทำชั้นวางของก็ทำ ทำรถเข็นให้องค์การสะพานปลา ก็ทำ เราซื้อของ แล้วจ่ายค่าแรงให้ช่างมาทำ ได้กำไรงานหนึ่ง 6 - 7 พันบาท ก็ดีใจ

กระทั่งมาได้งานก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่จังหวัดนครราชสีมา มูลค่างาน 129,000 บาท ยังจำได้ตึกลงทุกวันนี้ เพราะเป็นงานใหญ่ชิ้นแรกของผม ตอนนั้น ทั้งดีใจและทุ่มเทแรงใจแรงกายทำงาน ใช้เวลาไม่นานพนักงานก็เสร็จเรียบร้อย แต่แล้ววันส่งมอบงาน ผมแทบลมจับ เจ้าหน้าที่ที่มา รับมอบงาน สาราภาพกับผมว่า ทางหน่วยงานของเขาไม่มีเงินจะจ่ายให้ เพราะแต่แรกเขาหวังที่จะได้เงินกู้จากธนาคารโลก เมื่อธนาคารไม่อนุมัติ และงานก่อสร้างก็เริ่มไปแล้ว เขาจึงไม่รู้จะทำอย่างไร

ผมเหมือนชาวประมง ที่ยังไม่เจนน้จืดในคลื่นลม แล้วเกิดอาการ เมาค่ลื่นขึ้น เราเคยผ่านแต่งานเล็กๆ มา ยังไม่เคยมีประสบการณ์กับงานใหญ่ อย่างนี้ แล้วอยู่ไกลจากถิ่นที่ตัวเองเคยหากิน แม้จะเป็นส่วนราชการก็จริง แต่ค่าโสหุ้ยก็สูง เมื่อทำงานเสร็จแล้วไม่ได้เงิน ผมจึงเป็นหนี้ค่าวัสดุต่างๆ ทันที ส่วนเงินจะกินจะใช้ แทบไม่มีเอาเลย

ผมจึงกลับสุพรรณฯ ไปขอกู้เงินคนในตลาด ได้จากคนนั้นห้าพัน คนนี้สามพัน เกือบทั่วตลาด ส่วนหนึ่งเอาไปจ่ายค่าวัสดุต่างๆ เพื่อรักษา เครดิต เอาไว้ ส่วนหนึ่งกันไว้กินไว้ใช้ ข้าวแกงผมไปเปิดบัญชีกับเจ๊ฉาย ลีนเดือน ถึงจะจ่ายให้

ตอนนั้นลำบากมาก ผมกัดฟันต่อสู้กับความยากลำบาก ความอดทนที่แม่สอนได้ถูกนำออกมาใช้คราวนี้ ผมขยันออกไปหางานให้หนักขึ้น ส่วนราชการไหนที่ผมยังไม่เคยไป ผมก็ไปทำความรู้จักฝากตัว ส่วนไหนที่เคยไปมาแล้วบ้าง ก็ไปให้บ่อยขึ้น สมัยนั้น กรมโยธาธิการ จะมียานมากกว่าหน่วยงานอื่น

ผมไปที่กรมโยธาธิการบ่อย จนคุ้นเคยกับร้านกาแฟที่อยู่ฝั่งตรงข้ามเพราะต้องไปใช้บริการที่นั่นทุกครั้ง กระทั่งมีบางคนที่ไม่รู้จริงเอาเรื่องผมไปเขียนลงหนังสือพิมพ์ว่า ผมเคยขายไอเลียงอยู่หน้ากรมโยธาธิการ

เมื่องานเริ่มทยอยเข้ามา ผมจึงค่อยสะสมความสำเร็จไปที่ละเล็กทีละน้อย ตลอดเวลาเหล่านี้ ผมได้สร้างและรักษาเครดิตให้ดี อยู่เสมอ ทั้งเครดิตในเรื่องของคุณภาพของงาน กำหนดเวลาแล้วเสร็จ และความน่าเชื่อถือในเรื่องเงินทอง

ผมประหยัดทุกอย่าง ทำบัญชีเอง เพราะตอนเรียนรู้งานกับทางไทยยงนั้น ผมใช้เวลาว่างส่วนหนึ่งไปเรียนการบัญชีกับอาจารย์เล็ก บุรณสมบัติ ที่โรงเรียนกรุงเทพวิทยาลัย แถววังบูรพา จนจบบัญชีชั้นต้น ทำบัญชีเองไม่ต้องจ้างใคร ชื่อวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างเอง ไม่ต้องเสียเปอร์เซ็นต์ให้กับคนกลาง

ถ่ายภาพกับเพื่อนๆ ร่วมชั้นเรียน
ที่โรงเรียนกรุงเทพวิทยาลัย ตอนที่ผมไปเรียนการบัญชี

การซื้อของตัวเองได้ประโยชน์อย่างยิ่ง ได้ของในราคาถูก เพราะถ้าผมจะซื้อของชิ้นหนึ่ง ผมเช็คราคาถึงห้าราย บางทีถึงสิบราย ผมจะบอกอีกรายหนึ่งว่า รายนั้นให้ผมแล้วเท่านี้ คุณไม่ให้เราหรือ ทุกคนอยากขายของให้ผม แม้จะได้กำไรไม่มากนัก แต่การเงินผมแน่นอน เขาเลือกเอาที่พอได้กำไรนิดหน่อยแต่การเงินแน่นอนดีกว่า

ผมต้องการให้ตัวเองเป็นคนน่าเชื่อถือ เพราะฉะนั้น ถ้าเราไม่เชื่อถือตัวเอง คนอื่นจะไปเชื่อถือตัวเราได้อย่างไร

ตลอดเวลาของการทำธุรกิจ เช็คของผมไม่เคยดั่งเลย แม้แต่ใบเดียว

เมื่อเราเข้มงวดในงานทุกขั้นตอน งานของผมจึงมีคุณภาพ เสร็จตามกำหนดหรือเสร็จเร็วกว่ากำหนด งานเสร็จเร็ว เราก็ได้กำไรมาก เพราะเวลานับเป็นต้นทุนอย่างหนึ่ง บริษัทก็เริ่มมีผลกำไรขึ้น

บทเรียนที่ผมได้รับ เมื่อฝ่าฟันความยากลำบากในครั้งนั้นมาได้ ก็คือ ไม่มีอะไรที่เป็นปัญหาแล้วแก้ไขไม่ได้ หากเรามุ่งมั่นที่จะแก้ไข แม้กระทั่งอุปสรรคอะไรที่เกิดขึ้น ผมก็ถือว่าไม่ใช่ปัญหา

เกิดอะไรขึ้น เราไม่ย่อท้อ รู้ว่าปัญหาอยู่ที่ไหนและอยู่ที่คนไหน เราก็มองหา อย่างงานที่เสนอไป ไปติดอยู่กับใคร หรือผู้ใหญ่คนไหน ไม่ยอมส่งเรื่องกลับมา มันนานเกินควรแล้วนะ เราก็มองไปขอพบ ไปกดกริ่ง หน้าบ้านขอพบก็มี ครั้งแรกไม่ให้พบ ก็ไปกดอีกครึ่งสอง ครั้งสามก็ได้พบ ไปขอเขาให้ผ่านเรื่องให้

ผมเข้าหาคน แม้จะไม่ใช่รู้จักมาก่อน ผมไม่เข้าไปทางที่ผิด เข้าไปหา ตรงๆ นี่แหละ เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่า ไม่มีอะไรที่แก้ไขไม่ได้ ผมผ่านอุปสรรคความยากลำบากมาด้วยวิธีนี้แทบจะทั้งนั้น มีอยู่บ้างเหมือนกัน ที่คิดอะไรไม่ออกหรือว่าวุ่นใจมาก ผมก็จะกลับไปสุพรรณฯ ไปไหว้เจ้าพ่อที่ศาลหลักเมือง ผมรู้สึกว้าวุ่นใจมาก ผมก็จะกลับไปสุพรรณฯ ไปไหว้เจ้าพ่อที่ศาลหลักเมือง ผมรู้สึกว้าวุ่นใจมาก ผมก็จะกลับไปสุพรรณฯ ไปไหว้เจ้าพ่อที่ศาลหลักเมือง ผมรู้สึกว้าวุ่นใจมาก ผมก็จะกลับไปสุพรรณฯ ไปไหว้เจ้าพ่อที่ศาลหลักเมือง

นี่แหละ เจ้าพ่อท่านช่วยผมอย่างนี้

สองปีผ่านไป ผมได้รับเงินจากโรงไฟฟ้าที่จังหวัดนครราชสีมา แม้จะขาดทุน แต่ได้เงินมากกว่าไม่ได้เลย และมันเป็นเหมือนทุนแห่งประสบการณ์ให้กับ บริษัท สหะศรีชัยก่อสร้าง จำกัด ไปด้วย

บทที่ 8

กว่าจะได้แต่งงาน

- จากเพื่อนไปสู่ความรู้สึกที่พิเศษ
- ได้แต่งงาน

เรื่องนี้เอามาเล่าสู่กันฟังทีหลังว่า
เมื่อแม่ทับตีมีความประสงค์จากแม่ของผมแล้ว
ก็ไปบอกลูกสาว
แล้วถามความสมัครใจของลูก
ฝ่ายลูกสาวก็เกิดอาการจุ่นขึ้นมา
ตอบแม่ตัวเองไปว่า
“เขายังไม่พูดกับฉันสักคำว่าชอบฉัน
แล้วอยู่ๆก็ให้แม่เขามาสู่ขอ”

กว่าจะได้แต่งงาน

พ มกลับมาเยี่ยมแม่ที่สุพรรณฯเป็นระยะๆ ในคราว
มาเยี่ยมบ้านหนหนึ่ง ผมสังเกตเห็นว่า แม่ตลาด
ทรัพย์สินจะไม่เปลี่ยนแปลงอะไรไปเลยในด้านบ้านช่อง
ห้องหับ แต่คนในตลาดกลับเปลี่ยนแปลงไปมาก คนรุ่นพ่อ
รุ่นแม่เริ่มแก่ชราลง คนหนุ่มเป็นผู้ใหญ่ขึ้น เด็กเริ่มโต
เป็นหนุ่มเป็นสาว และแจ่มใส ลูกสาวแม่ทับทิมบ้านเอื้องกัน
ฝั่งโน้น โตเป็นสาวแล้ว

เช้าวันนั้นผมยืนอยู่หน้าบ้าน มองเห็นเธอ
ใส่เสื้อสีแดงกำลังปิดกวาดอยู่หน้าบ้านของเธอ ผมมองเธอ

ด้วยความสนใจ และรู้ว่าว่ามีคนมาชอบพอเธอหลายคน ล้วนแต่เป็นข้าราชการ มีนายตำรวจ และอัยการรวมอยู่ด้วย

เธอหยิบเสื้อผ้าสำหรับขายมาแขวนตามที่แขวนหน้าบ้าน ผมยังมองเธอไม่วางตา พลังहनึกถึงวันคืนเก่าๆ เมื่อครั้งที่เรายังเป็นเพื่อนเล่นกันอยู่

เราเคยไปเดินเที่ยวงานหึ่งกระจาดด้วยกัน ชวนกันไปดูจิว หึ่งๆ ที่ดูไม่รู้เรื่อง ชื่ออ้อยคว้นคนละไม้ เขาใช้ไม้ไผ่จักเป็นซี่ลงมาครึ่งหนึ่ง แล้วเหลือเป็นท่อนเอาไว้ใช้เป็นที่จับ เอาอ้อยที่คว้นเป็นแวนเสียบเข้าไปซี่หนึ่ง อ้อยแวนหนึ่ง อ้อยคว้นไม้หนึ่ง จึงดูเป็นพุ่มเหมือนดอกกระถินดอกโตๆ

งานหึ่งกระจาดเป็นงานประจำปี เมื่อเป็นเด็กเรารู้สึกว่าสนุกมาก สนุกที่มีคนเยอะๆ แล้วเดินเบียดเสียดยัดเยียดกัน บางคนพายเรือมาจากที่ไกลๆ จากสามชุก ศรีประจันต์ ว่างยาง พวกนี้บางที่มาเรือสี่แจว หรือเรือมาด ปูเสื่อนอนค้ำกันมาในเรือ เพื่อจะมาเที่ยวงานหึ่งกระจาดนี้แหละ

พอเข้าใต้เข้าไป เสียงโฆษณาขายยาาก็เริ่มดังระเบ็งเซ็งแซ่ขึ้น ยาแก้ปวดหัวตัวร้อน ยาหม่องตราหมี ก็มีขาย

ถ้าหิว เราก็ชวนกันไปกินก๋วยเตี๋ยวกวางตุ้ง เตี๋ยวนี้นี้ไม่เห็นแล้ว เหมือนก๋วยเตี๋ยวราดหน้านี้แหละ แต่แทนที่จะผัดเส้นแล้วเอาหน้ามาราด ก็เป็นว่าผัดลงไปด้วยกันเลย เมื่อผัดเส้นก๋วยเตี๋ยวก้อเอาแป้งละลายน้ำเทลงไปรวมกัน ใส่ซอสแดงๆ ใส่หมู ใส่ผัก

อร่อยมากๆ ทำไม่อร่อยมากก็ไม่รู้

บางทีก็ไปกินน้ำแข็งใส ถั่วต้มหรือมันแกว ถ้าคืนไหนมีหนังขายยาก้อเอาเสื้อไปปู นั่งแวนกันอยู่หน้าจอ ชื่อขนมมาแย่งกันกิน

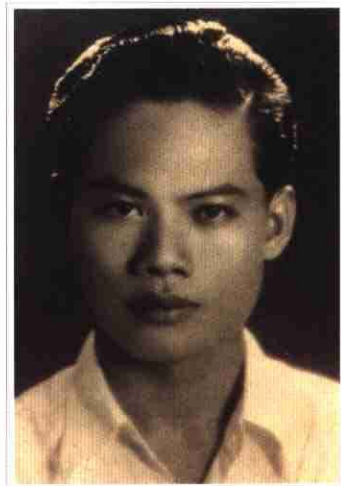

แจ่มใส เพื่อนเล่นวัยเด็ก
คุณหญิงแจ่มใส ศิลปอาชา ในวันนี้
ผู้หญิงที่เคียงคู่ชีวิตผมทุกโอกาส
เป็นขวัญและกำลังใจ
เป็นแม่ของลูกๆ 3 คน

พอโตเป็นหนุ่มกระทง ก่อนจะเข้ากรุงเทพฯ เพื่อนบ้าน
มีน้องสาวอยู่คนหนึ่งเป็นเพื่อนกับแจ่มใส บ้านอยู่ตรงข้าม
กับบ้านของเธอ วันหนึ่งเธอมานั่งเล่นที่นั่น ผมก็เข้าไปคุยด้วย คุยกันเรื่อง
อะไรผมจำไม่ได้เสียแล้ว แต่จำที่เพื่อนบ้านพูดขึ้นว่า

“เขามาขายขนมจีบแน่ะ”

ในวัยไม่ถึง 30 ปี
ผมมีธุรกิจของตัวเอง
มีความมั่นคงเพียงพอ
สำหรับผู้หญิงที่ผมรักจะมาเคียงคู่
สร้างอนาคตร่วมกัน

ผมคล้อยหลังออกมาแล้ว แต่ยังได้ยินแจ่มใสตอบเพื่อนบ้าน
ไปอย่างไรชื่อว่า

“ชายก็ดีซีเราจะได้อีกกิน”

ผมชำเลืองดู ก็เห็นใบหน้าขานวลนั้นยังใสชื่อปราศจากแวลลือเลียน
แต่อย่างใด

อีกหนหนึ่ง ที่ยืนยันได้ว่า ผมมีท่าทีจะหยอกเินเธออยู่เช่นกัน
ก็คือ เมื่อตอนไปอาบน้ำที่ท่านี้ ผมถามเธอขึ้นว่า

“มีสบู่ไหม”

เธอตอบว่า “มี”

ผมถามอีกว่า “สบู่รักหรือเปล่า”

เธอตอบว่า “สบู่ลักซ์นะซี...หรือเธอจะเอาสบู่ยกแก้ว”

เพราะสมัยนั้น นอกจากสบู่ลักซ์แล้วก็มีสบู่ยกแก้ว ฟันจาก
สองอย่างนี้แล้ว ก็เป็นสบู่ซัลไลต์หรือสบู่กรดสำหรับใช้ซักผ้า

บ้านของแจ่มใส
ที่อยู่เยื้องๆ กับ
บ้านของผม
ทุกครั้งที่กลับ
สุพรรณฯ ผมจะไป
เยี่ยมเธอเสมอ

พมยังมองแจ่มใสจากหน้าบ้านของผม แล้วนี่ก็อยากคุยด้วย
ผมจึงเดินตรงไปบ้านเธอ

เธอพูดคุยกับผมได้สองสามคำก็ผลุบหายไปหลังบ้าน คนที่เดิน
ออกมาหน้าบ้านแทนกลายเป็นแม่ทับทิม ผมเลยบอกท่านว่า เพิ่งกลับ
จากกรุงเทพฯ มาเยี่ยมแม่ ท่านก็ว่าเป็นบุญของแม่เรามีลูกกตัญญู แล้วท่าน
ก็ถามว่าไปทำอะไรที่กรุงเทพฯ ผมก็ตอบว่าไปทำมาหากิน ท่านว่าที่ทำมาหากิน
นะพวกไหน ผมก็ว่า จำพวกรับเหมารับจ้างเขา ท่านถามว่าดีไหม ผมก็ว่า
พอได้ตั้งเนื้อตั้งตัว

บางวันผมไป ไม่ได้คุยกับทั้งแม่และลูกสาว ได้ยินเสียงขลุ่ยขลุ่ย
อยู่หลังบ้าน พี่ฉ่วนออกมาบอกว่า เขาทำกับข้าวกันอยู่ข้างหลัง พี่ฉ่วน
เป็นหลานแม่ทับทิม เป็นลูกพี่ลูกน้องกับแจ่มใส ก็ถามผมว่า มาทำไม ผม
หัวเราะเบาๆ ตอบไปว่า มาเยี่ยมจ๊ะ

บางวันผมไป ไม่มีใครออกมาหน้าบ้านเลย ผมนั่งอยู่บนตั่งเพียง
ลำพัง ทาหนังสือมาอ่านก็แล้ว อ่านจบไปหลายเรื่องก็แล้ว เอาหนังสือเก็บ
แล้วนั่งอยู่คนเดียวเหงื่อแตกพลั๊ก เพราะอากาศอบอ้าว

ผมคิดว่าเธอไม่ชอบผม เพราะผมไม่ใช่คนรูปหล่อ ตัวก็เล็ก
ส่วนผมเองตอนนั้นก็รู้สึกอึดอัด เงอะงะ เพราะเมื่อมีความรู้สึกชอบเธอ
จะทำอะไรก็ดูเป็นๆ ไม่เป็นธรรมชาติไปเสียหมด

แต่ผมยังปฏิบัติสุม่าเสมอ เมื่อมาสุพรรณฯ คราวใด ผมจะไป
เยี่ยมเธอที่บ้านทุกคราว ยิ่งมาตอนหลังก่อนไปเยี่ยมเธอ ผมจะเล่นออร์แกน
เป็นเพลงจีน ผมจำเนื้อเพลงนั้นไม่ได้เสียแล้ว ผมวานเสียงเพลงไปบอกเธอ
ว่า เตี่ยผมจะมาเยี่ยมเธอนะ

ผมว่าได้ผล พอทำอย่างนี้แล้ว ผมได้คุยกับเธอมากขึ้น และเมื่อผมไปบ่อยครั้งขึ้น ความอึดอัดค่อยลดลง การได้คุยกับเธอบ่อยครั้ง ผมจึงมีความรู้สึกต่อนั้นว่าเหมือนสวรรค์มีเมตตาอะไรอย่างนั้น

พฤติกรรมของผมไม่ได้รอดพ้นจากสายตาของแม่

“ฉันจะไปขอเขาให้ แกจะเอาไหม”

แม่ถามผมแบบทะเล่กลางปล้องขึ้นในวันหนึ่ง แม่หมายถึงจะไปขอแจ่มใส ลูกสาวแม่ทับทิม แม่บอกว่าถ้าจะได้สะใภ้ แม่ขอเป็นลูกสาวแม่ทับทิมดีกว่า อย่าให้เป็นคนอื่นเลย

ผมตอบแม่ไปว่า

“เอาสิ แล้วเขาจะให้เราหรือ”

สองวันถัดมา แม่หน้าเหี่ยวเหมือนต้นพริกไม่ได้น้ำ สันหน้า พูดเสียงแหบพร่าว่า “เขาไม่ให้”

เรื่องนี้เอามาเล่าสู่กันฟังที่หลังว่า เมื่อแม่ทับทิม รู้ความประสงค์จากแม่แล้ว ก็ไปบอกลูกสาวแล้วถามความสมัครใจของลูก ฝ่ายลูกสาวก็เกิดอาการฉุนขึ้นมา ตอบแม่ตัวเองไปว่า

“เขายังไม่พูดกับฉันสักคำว่า ชอบฉัน แล้วอยู่ๆ ก็ให้แม่เขามาสู่ขอ”

สำหรับแม่ทับทิมเอง ความที่แจ่มใสเป็นลูกสาวคนสุดท้าย และแม่มีลูกเพียงสองคนที่ยังไม่ออกเรือน คนแรกเป็นชายไปเรียนแพทย์ที่กรุงเทพฯ คนหนึ่งแล้ว ถ้าลูกคนเล็กเกิดชอบพอกับผม เราก็คงจะพากันไปอยู่กรุงเทพฯ อีก

อีกประการหนึ่ง แจ่มใสก็อายุยังน้อย เมื่อลูกพูดสะบัดๆ อยู่ ด้วยอารมณ์โกรธอย่างนี้ แม่ทับทิมจึงตบแม่สายเองอย่างเข้าข้างตัวเอง ไปด้วยว่า

“ลูกสาวฉันยังเล็กอยู่”

แม่สายเองก็แปลไทยเป็นไทยแล้วมาบอกผมว่า “เขาไม่ให้” นั่นเอง

พมกลับมาทำงานที่กรุงเทพฯ ตามปกติ และไม่รู้ว่ามีผมสงบใจ อยู่ได้อย่างไรจำไม่ได้เสียแล้ว จนเวลาผ่านไปเป็นปีๆ เหมือนกัน

แล้ววันหนึ่ง มีงานฉลองอนุสรณ์ดอนเจดีย์ ซึ่งบริษัท ไทยยง เป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง วันงานฉลองผมต้องกลับบ้านพอดี เขาก็เลย ผากให้มาดูความเรียบร้อยให้หน่อย ระหว่างงานพิธีเปิดนั้น ญาติผู้ใหญ่ คนหนึ่งของแม่ทับทิม เดินทางขึ้นมาจากสงขลา นั่งอยู่ในปะรำพิธี เห็นผม เดินไปเดินมา จึงเอ่ยถามแม่ทับทิมขึ้นว่า

“เด็กหนุ่มคนนี้เป็นคนบ้านเรา หรือคนที่ไหน”

แม่ทับทิมตอบไปว่า “เป็นคนในตลาดทรัพย์สินนี้แหละ แม่เขา เคยมาสู่ขอลูกสาวฉันให้เขา”

“แล้วแกตอบเขาไปว่าไง”

“ฉันปฏิเสธไป”

“มันทำมาหากินอะไร”

“เห็นว่าไปตั้งบริษัท รับเหมาก่อสร้างอยู่ที่กรุงเทพฯ”

“คนทำมาหากินอย่างนี้ ยังไม่เอาเป็นลูกเขย แล้วจะอยากได้ลูกเขย แบบไหน”

คราวนี้ไม่ใช่สวรรค์มีตา แต่เป็นญาติผู้ใหญ่คนนี้มีเมตตา ท่านจึง
มากระซิบบอกกับแม่สายเองว่า

“ลองไปสู้ขอเขาก่อนหนึ่งซิ”

คราวนี้แม่สายเองกลับมาทำทางเหมือนถูกผีหลอกมาอย่างนั้นแหละ
แม่บอกว่า

“เขาเรียกแปดหมื่น”

เงินแปดหมื่นสมัยเมื่อปี พ.ศ. 2500 มีค่ามากทีเดียว ผมว่ามีค่า
เป็นล้านนั้นแหละถ้าเทียบกับสมัยนี้ แม่มีสีหน้ากังวลสงสารลูกชายจับใจ
ส่วนผมตกใจ ญาติของเราคนหนึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ ถึงกับออกความเห็นมาว่า

“เขาเรียกสินสอดแบบไม่ให้เรา อะไรกันลูกสาวบ้านนอก เรียก
เสียแพงลิบลิว ในกรุงเทพฯ ขอกันสามพันบาทแค่นั้น ทำกับข้าวอร่อย
เสียด้วย ฉันจะหาให้เอาไหม”

วันแห่งความสุข เมื่อแม่ทับทิม
อนุญาตให้แจ่มใส แต่งงานกับผม

กว่าจะฟันฝ่าอุปสรรค ก็เพราะความมุ่งมั่น จริงใจ และอดทน
ด้วยความรัก เพื่อผู้หญิงคนนี้

แม่คงอดสงสารผมไม่ได้จึงเอ่ยปลอบใจผมขึ้นว่า
“แล้วแม่จะลองไปขอต่อเขาให้”
ผมตกใจอีกครั้ง รีบห้ามแม่ว่า
“แม่อย่าเสียนา...ไม่ใช่ผักปลา แม่อย่าทำอย่างนั้น ผมมีเงิน เต็ม
ผมหามาให้แม่เอง แม่บอกตกลงกับเขาแล้วกัน”

ขณะที่บอกแม่ไปนั้น ผมมีเงินอยู่หกหมื่นบาท ชาติไปสองหมื่น
ผมจึงไปขอยืมคนที่ทำธุรกิจอยู่ด้วยกัน อย่างไม่ยากนัก เพราะผมมีเครดิต
น่าเชื่อถืออยู่แล้ว

ตั้งนี่เอง งานหมั้นระหว่างผมกับแจ่มใสจึงเกิดขึ้น เราหมั้นกันไว้
ระยะหนึ่งเป็นเวลาหลายเดือนอยู่เหมือนกัน พอหมั้นแล้วนี่แหละเขาถึง
เรียกผมกินข้าว แต่ก่อนนี้ไม่เคยเรียกให้กินเลย

พิธีมงคลสมรส

เมื่อ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2500

บรรหาร - แจ่มใส

ชื่อนี้ปรากฏเคียงคู่กันเสมอ

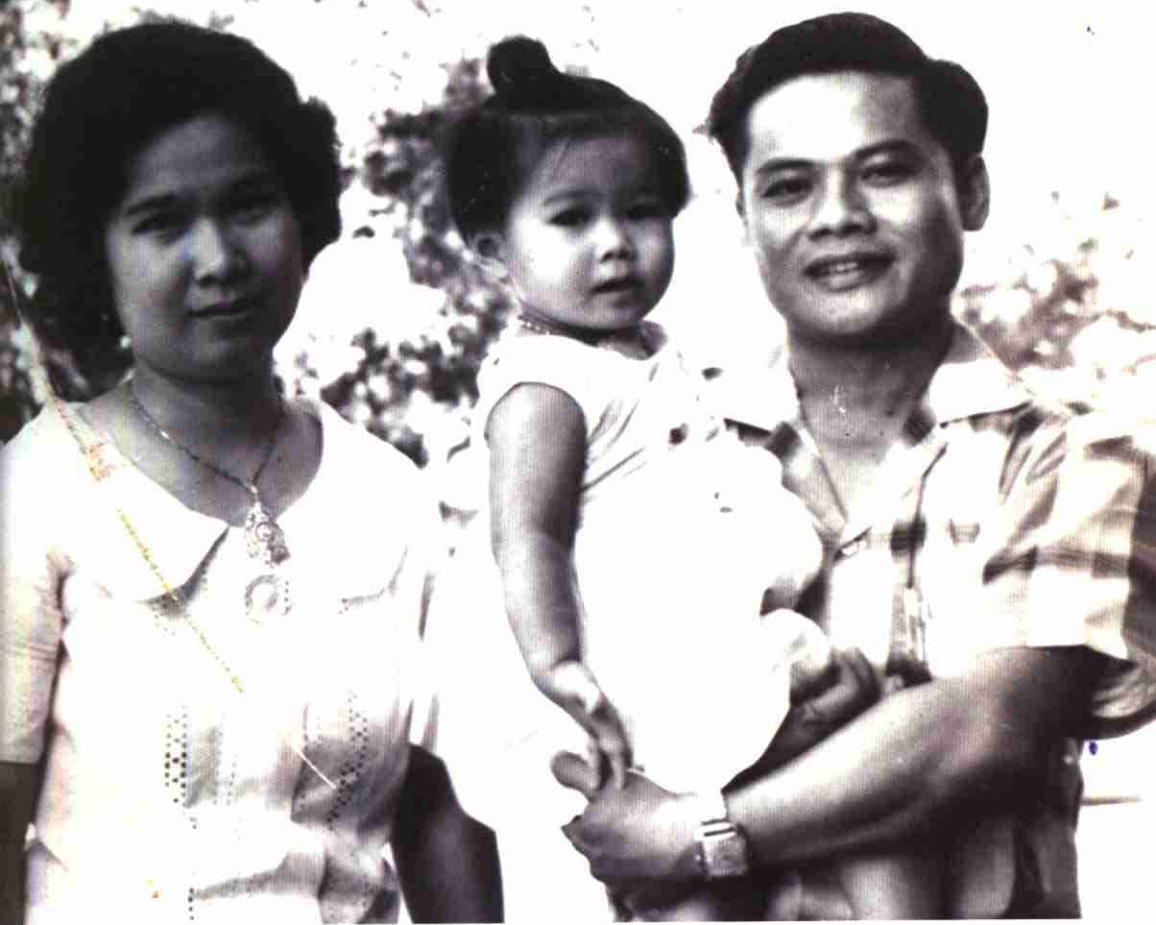
ตั้งแต่วันนี้และตลอดไป

ด้วยความภาคภูมิใจ

มีเรื่องเล่าว่า ก่อนวันหมั้นนั้น แม่ทับทิมฝันเห็นผมแต่งชุดขาว
มายืนอยู่บนสะพาน ในฝันนั้น แม่ทับทิมเห็นว่า ผมมีความบริสุทธิ์ใจ จึงแต่ง
ชุดขาวมา และแม่จึงได้ยกลูกสาวให้

แล้วงานแต่งงานของเรา ก็เกิดขึ้น เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.

2500

บทที่ 9

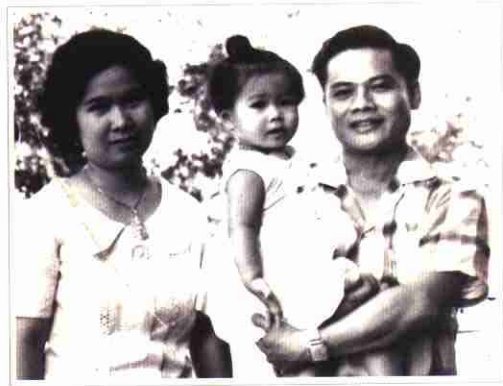
สร้างชีวิต

- โหมทำงานรับเหมา
- ภรรยาช่วยอีกแรง

เมื่อผมออกไปติดตามงานตอนเช้า
ภรรยาจะไปส่งลูกที่โรงเรียน
แล้วกลับมาทำงานบ้าน
ทั้งซักผ้า รีดผ้า กวาดบ้าน เช็ดถูบ้าน
บ้านร้อนไม่มีเครื่องทำความเย็น
โทรศัพท์มีเครื่องเดียวต้องวิ่งลงมารับชั้นล่าง
ถ้าเป็นเรื่องงาน
ภรรยาที่จะเป็นผู้รับเรื่องไว้

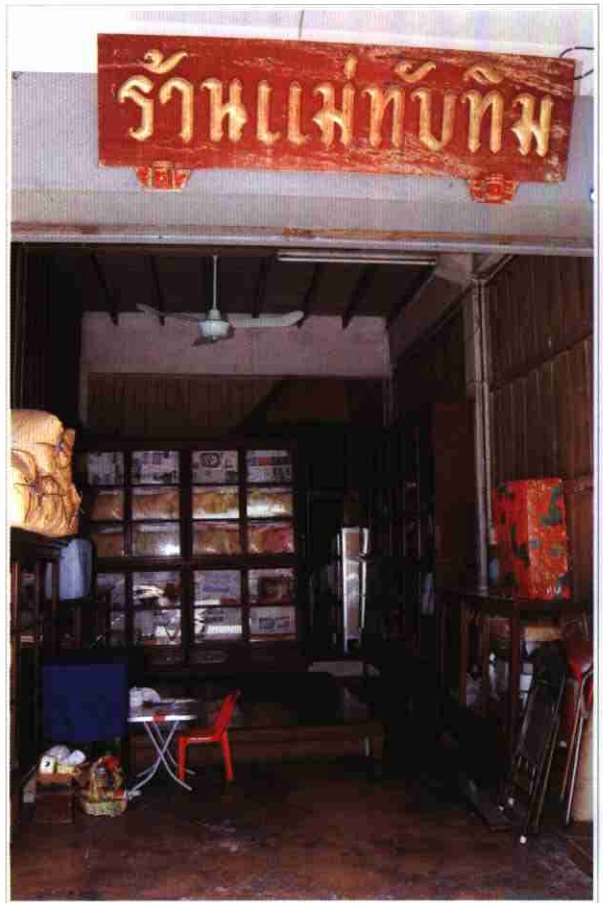
สร้างชีวิต

6 เมื่อแต่งงานแล้ว แม่ยายผมยกบ้านที่ท่านอยู่นั้นให้กับลูกชายคนโตของท่าน พวกเราอันมีแม่ยายพี่ฉ้วน ภรรยาและผม ได้ย้ายมาอยู่อีกห้องหนึ่งด้านนอกของตลาด ห่างจากบ้านเดิมขึ้นมาทางเหนือราวสี่ร้อยเมตร อยู่บนถนนที่แยกมาจากถนนพระพินวษา เส้นใหญ่กว่าถนนหน้าบ้านเดิม ถนนเส้นนี้ตรงไปสุดที่แม่น้ำ

แต่บ้านหลังนี้ผมแทบไม่ได้อยู่เลย จะมาพักต่อเมื่อผมมาค้างที่
สุพรรณฯ เพราะทันทีที่พิธีแต่งงานเสร็จ ผมต้องมาทำงานที่กรุงเทพฯ
ส่วนภรรยาอยู่กับแม่ของเธอ ผมจึงใช้วิธีมาสุพรรณฯ เย็นวันศุกร์ แล้ว
กลับกรุงเทพฯ เย็นวันอาทิตย์ โดยใช้ถนนสายที่อ้อมผ่านจังหวัดนครปฐม

ผมขับรถเอง ตอนนั้นใช้รถเฟียต 1500 ซีซี สีฟ้าสดสวย ซึ่งซื้อ
ต่อคนอื่นมาราคาสีหมื่นกว่าบาท แต่ผมภูมิใจมาก

เมื่อผมแต่งงานแล้ว
ได้ย้ายมาอยู่ด้านนอกตลาด
คือร้านแม่ทับทิมในปัจจุบัน
ตั้งอยู่ถนนที่ตรงไปสุดแม่น้ำ

ถ่ายรูปกับบุตรสาวคนโต กัญจนา
และหลานๆ ที่หน้าบ้านในตลาด

เมื่อแม่ยายเห็นว่าเราต้องแยกกันอยู่
ทุกๆ ที่เพิ่งแต่งงานกัน เกรงจะไม่เป็นผลดีกับการ
เริ่มต้นชีวิตครอบครัว จึงเสนอให้ผมทำโรงสีที่
สุพรรณฯ ซึ่งแม่ยายมีหุ้นอยู่กับพี่ๆ น้องๆ ของ
แม่ ผมอีกักก็ไม่ยอมรับคำ เพราะผมไม่มีความรู้
เรื่องข้าวหรือเรื่องโรงสีเลย

ต่อมาผมจึงรู้ว่า พี่ชายของแจ่มใส่พูด
กับแม่ในเรื่องนี้ว่า อย่าไปชักชวนเขาเลย บรรหาร
เขาเป็นปลาตัวใหญ่ ต้องอยู่ในที่น้ำลึก

ผมไม่รู้หรอกว่าตัวเองเป็นปลาตัวใหญ่
ต้องการน้ำลึก ผมรู้แต่เพียงว่า ผมไม่มีความรู้เรื่อง

การทำโรงสี อีกอย่างหนึ่งถ้าต้องทำงานโรงสีจริงๆ ทำให้ดีที่สุดก็คงเป็นไปได้
แค่ถ้าแก่โรงสี ผมเห็นว่าไม่มีอะไรให้ผมตื่นเต้น เท่านั้นแหละ

เมื่อนึกย้อนกลับไป ต้องขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ที่ช่วยให้
ผมมุ่งมั่นอยู่กับงานก่อสร้าง จนกระทั่งตัดสินใจตั้งบริษัทของตัวเอง เพราะ
ในเวลานั้น นับว่าเป็นเรื่องที่ถูกจังหวะอย่างพอเหมาะพอดี กับแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเริ่มต้นขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2504 ที่เร่งให้มี
การก่อสร้างและขยายถนนหนทาง ไปจนถึงความนิยมสร้างตึกกรมบ้านช่อง

กระทั่งบ้านตึกและห้องแถวที่เป็นตึก กลายเป็นเครื่องหมาย
ของความเจริญของบ้านเมืองมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

และคำว่า “พัฒนา” ซึ่งภายหลังถูกนำมาใช้ในความหมายที่ให้
เมืองไทยได้ทันสมัย คนไทยก็เพิ่งได้รู้และได้ยินคำว่า “พัฒนา” ในตอนนั้น
เหมือนกัน

สังคมไทยกำลังกระฉับกระเฉงไปกับคำขวัญของรัฐบาลในสมัยนั้น
ที่ว่า “น้ำไหล ไฟสว่าง ทางดี มีงานทำ”

ผลก็คือ งานเริ่มไหลเข้าสู่บริษัท จากน้อยไปสู่มาก จากปีหนึ่ง
ได้กำไรไม่กี่มากน้อย ก็กลายเป็นมีกำไรอย่างเป็นกอบเป็นกำ บริษัทจึงเริ่ม
มั่นคงขึ้น

แต่การทำงานของผมนั้นยังเป็นไปอยู่อย่างเดิม คือเมื่อจ่ายงาน
ออกไปตอนเช้าเสร็จ ผมจะไปตามส่วนราชการต่างๆ เพื่อมองงานใหม่ๆ
เข้ามา หากวันใดไม่ออกไปข้างนอก ผมก็จะนั่งอยู่ที่โต๊ะทำงานตัวเก่าๆ
คิดแบบก่อสร้าง คิดค่าใช้จ่าย คำนวณค่าของและต้นทุนของงานต่างๆ
มีพัดลมตั้งโต๊ะเก่าๆ ตัวหนึ่ง ยี่ห้อเวสต์ดิงเฮาส์ ส่วนทางมุมขวาของโต๊ะ

มีโทรศัพท์สีดำสนิทแบบใช้นิ้วหมุน หมุนเลขตัวหนึ่งแล้วต้องค้างมือเอาไว้
รอแป้นหมุนย้อนกลับมาเริ่มต้นใหม่ สมัยนี้หากใครยังใช้โทรศัพท์ชนิดนี้อยู่
ถือว่าเซยมากๆ แต่สมัยนั้นก็ไม่ค่อยมีทีเดียว

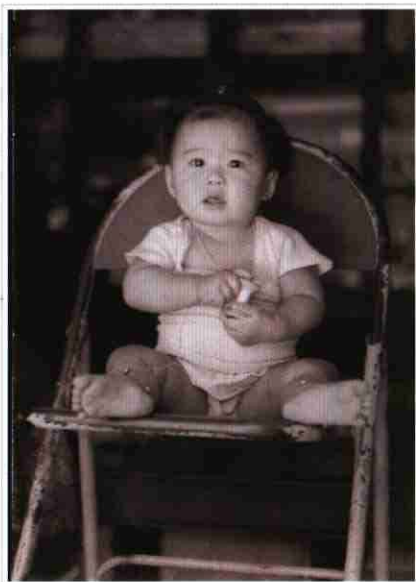
“ลูกนา” กับคุณแม่แจ่มใส
ลูกสาวและภรรยา กำลังใจในชีวิตของผม

กัญจนา ศิลปอาชา
ลูกสาวคนโตกับพ่อที่ “ร้านแม่ทับทิม”

“ลูกนา”
อายุประมาณเขวบกว่า

วันแห่งความสำเร็จของลูกสาวคนโต
บัณฑิตเกียรติคุณตรีคุณหญิงทอง
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี พ.ศ. 2503 ภรรยาผมให้กำเนิดลูกคนแรกเป็นหญิงชื่อกัญญา หรือลูกนา เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ที่โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมราช จังหวัด สุพรรณบุรี ครั้นอายุได้ราว 3 ขวบจึงให้ไปเรียนอนุบาลใกล้บ้าน

เมื่อลูกเริ่มเข้าโรงเรียน ภรรยาผมพอวางมือได้บ้างจากการเลี้ยงลูก จึงมาอยู่ด้วยที่กรุงเทพฯ บ้างเป็นบางครั้ง เดือนหนึ่งมาหนึ่งหรือสองหน มาที่ 3 - 4 วัน เรายังไม่ทำอาหารกินเอง อาศัยร้านข้าวแกงข้างบ้านของเจ๊ฉาย หรือพิเศษหน่อยผมก็พาเธอไปกินก๋วยเตี๋ยวที่สามยอด อิ่มแล้วก็ไปดูหนัง ผมชอบดูหนังจีน

หากถ้าเป็นวันศุกร์ เราจะกลับสุพรรณฯ ด้วยกัน ผมได้ไปเยี่ยมลูก ภรรยาก็ได้กลับไปอยู่กับแม่ ทำอย่างนี้แม่ทับทิมจึงไม่รู้สึกรว่า ลูกสาวไปอยู่ไกลตัว

ต่อมา ผมได้งานใหญ่มากในสมัยนั้นมาชิ้นหนึ่ง คืองานวางท่อประปา ที่จังหวัดชลบุรี มูลค่างานนับเป็นสิบล้านบาท และที่เป็นเรื่องใหม่เยี่ยม สำหรับผมในตอนนั้นคือ จะต้องมีการวางเงินประกันไว้ห้าเปอร์เซ็นต์ของมูลค่า งานทั้งหมด โดยใช้วิธีให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันให้

ผมไม่มีเงินสดมากมายขนาดนั้น และไม่มีเครดิตที่ธนาคารใด จะให้ความเชื่อถือได้ เพราะไม่รู้จักนายธนาคารสักคนเดียว ขณะกำลังจะหมดหนทางนั่นเอง ผมพลันนึกถึงพี่ชายคนโตของผมได้

ผมไปขอความช่วยเหลือจากพี่สมบูรณ์ พาเข้าพบคุณอนุเทน เตชะไพฑูริย์ แห่งธนาคารศรีนคร เพราะพี่ชายทำธุรกิจประมูลเหล็ก รู้จักชอบพอกับเจ้าสัวอนุเทน อยู่บ้าง ทางเจ้าสัวอนุเทน เมื่อเห็นผม ท่านจึงมองลักษณะท่าทางผมอยู่ดีใจหนึ่ง

พี่ชายกระซิบว่า ท่านกำลังดูโหงวเฮ้งผมอยู่ ในที่สุดท่านให้ความเมตตาช่วยคำประกันให้ และยังอวยพรให้ผมทำงานให้สำเร็จ ต่อมาผมได้กลายเป็นลูกค้าที่ซื้อตรงกับธนาคารแห่งนี้มาตลอดเวลาอันเนิ่นนาน

คุณอุเทน เตชะไพบูลย์ จึงนับเป็นผู้ใหญ่นอกราชการคนแรก ที่ให้ความช่วยเหลือผม ซึ่งผมยังระลึกถึงพระคุณของท่านมาตราប់ทุกวันนี้

อุเทน เตชะไพบูลย์

คุณบรรหารเป็นคนน่ารัก น่านับถือ มีน้ำใจ และคิดถึงบุญคุณคน เป็นคนที่หายากนะ

ท่านเล่าเองว่า ท่านมาขอให้ธนาคารคำประกันให้ ตอนนั้นผมเป็นกรรมการผู้จัดการ คุณสากล ลูกน้องผมก็แนะนำว่า คุณบรรหารมาหาเขาทำกิจการวางท่อน้ำประปาอะไรทำนองนี้ และขาดเงินคำประกัน

ผมดูแล้วคนคนนี้น่าเชื่อถือ แต่งกายเรียบร้อย และตามตำราโหงวเฮ้งของจีน ก็เป็นคนโหงวได้ว คือ ทำสัน เหมือนกับเต็งเสี่ยวผิง ซึ่งเป็นคนพลิกประวัติศาสตร์จีน ผมไม่รู้จักท่านมาก่อน แต่ไม่รู้ดวงชะตาถูกกันยังไง เลยออกหนังสือคำประกันให้ ปกติผมไม่ค่อยทำแบบนี้

ท่านก็ตรงตามเวลา เมื่อการงานเรียบร้อยแล้ว ทุกอย่างท่านก็จัดการครบตามกำหนด และบอกได้ว่าตั้งเนื้อตั้งตัวขึ้นมาจากตรงนั้น

พอท่านเป็นนายกรัฐมนตรี ผมก็ดีใจ คนนี้เก่งนะ เราดูคนไม่ผิด.

การไปช้อปปิ้งสมัยนั้นต้องใช้เส้นทางเก่าอ้อมบางปู ถนนเล็กและรถวิ่งสวนทางกัน บ่อยครั้งที่ต้องขับรถกลับบ้านในเวลาค่ำมืดตึ๊งตึ๊ง เมื่อเกิดอาการง่วงนอนผมต้องจอดรถข้างหน้าเป็นระยะๆ สักสองสามครั้งถ้ายังไม่หาย ก็จะไปจอดในปั้มน้ำมัน หรือตู้ยามตำรวจ นอนหลับสักงีบหนึ่ง

บางทีจะไปเพียงห้านาที่เท่านั้น แล้วขับรถต่อไปอีก จะไม่ง่วงอีกเลยทั้งคืน นี่เป็นวิธีการแก้ง่วงขณะขับรถของผม

แต่ถ้าภรรยาติดรถไปด้วย ก็ไม่ง่วง เพราะนอกจากมีเพื่อนคุยแล้ว เธอก็ยังคอยหาผลไม้ให้ขบเคี้ยว บางทีผลไม้ไม่ต้องก็ช่วยได้ ผมจึงค่อยมองเห็นว่า การที่มีภรรยามาช่วยงานของเราบ้างนั้น ช่วยทำให้ผมทำงานได้มากขึ้น และทำงานอย่างมีชีวิตชีวา

วันหนึ่ง ภรรยาปรารภขึ้นว่า “ชีวิตของเราไม่ใช่มีเพียงเราสองคนเท่านั้นนะ เรามีลูกมีห่วงเกิดขึ้นมาแล้ว และเราก็อยู่ในเรือลำเดียวกัน”

ผมสัมผัสได้ถึงความห่วงใย ที่เธอมีต่อการทำงานของผม ซึ่งผมก็ได้ระมัดระวังเอาไว้เป็นอย่างดีอยู่เสมอเช่นกัน เมื่อมีลูกผมยิ่งทุ่มเทในการทำงานมากยิ่งขึ้นไปอีก

ไม่นานนัก ภรรยาก็เข้ามาอยู่ด้วยในกรุงเทพฯ ร่วมกันสร้างชีวิต เราจับลูกมาอยู่ด้วย เธอรับภาระในการจัดการหาที่เรียนให้กับลูก และเลือกให้เข้าเรียนชั้นประถมหนึ่ง ที่โรงเรียนราชินี เพราะมีรถรางวิ่งผ่านหน้าบ้าน หลานหลวง ไปถึงปากคลองตลาด สะดวกที่เธอจะไปส่งในตอนเช้า และรับกลับบ้านในตอนเย็น

ผู้หญิงสองคนคือภรรยาและลูกสาว ทำให้ชีวิตเป็นครอบครัวขึ้น
อย่างที่ผมนึกไม่ถึง

เมื่อผมออกไปติดตามงานตอนเช้า ภรรยาจะไปส่งลูกที่โรงเรียน
แล้วกลับมาทำงานบ้านทั้งซักผ้า รีดผ้า กวาดบ้าน เช็ดตู้บ้าน บ้านร้อน
ไม่มีเครื่องทำความเย็น โทรทัศน์มีเครื่องเดียวต้องวิ่งลงมารับชั้นล่าง ถ้าเป็น
เรื่องงาน ภรรยา ก็จะเป็นผู้รับเรื่องไว้

ราวบ่ายสองโมง เธอจะหิ้วตระกร้า ขึ้นรถลงหน้าบ้านไปตลาดนางเลิ้ง
ไปซื้อกับข้าว ผมชอบปลาทุ้มเค็ม ลูกนาก็พลอยชอบไปด้วย บางทีแม่หับทิม
ก็ทำของกินฝากมาจากสุพรรณฯ ก็มี

วางมือจากทำกับข้าว พอดีสี่โมงเย็น ได้เวลาไปรับลูกกลับจาก
โรงเรียน

เมื่อผมกลับเข้าบ้านตอนเย็น พร้อมกับหอบเอางานคิดแบบ คิดวัสดุ
ก่อสร้างเข้ามาทำต่อ ผมจึงเห็นลูกสาวนั่งอยู่บนเก้าอี้เล็ก ๆ ดูการ์ตูนบ๊อบอาย
ในโทรทัศน์ไป ทำการบ้านไป โดยมีแม่เขาคอยสอน

ผมจะตรงไปที่โต๊ะทำงานได้ทันได้ขึ้นชั้นสอง เมื่อลูกเห็นผม
ตั้งท่าจะนั่งทำงานต่อ เธอจะรีบวิ่งมาปิ่นที่เท้าแขนเก้าอี้ เพื่อจะเสียบปลั๊ก
พัดลมให้ เมื่อพัดลมเริ่มหมุนเสียงจะดังเคื่องๆๆ พอดความเร็วได้ที่แล้ว
เสียงเคื่องๆ จะหายไป พัดลมเก่าตัวนี้สวิตช์มันเสีย จะเปิดปิดแต่ละครั้ง
ต้องใช้วิธีเสียบปลั๊ก จนเท้าแขนเก้าอี้เอียงกระเท่เร่ ไม่เท่ากันกับอีกข้างหนึ่ง
เพราะการปิ่นของลูกสาว

เมื่ออาบน้ำ และรับประทานอาหารเย็นเสร็จ ผมจะช่วยดูการบ้าน
ของลูกบ้าง จากนั้น ผมจะนั่งทำงานต่อไปจนถึงเที่ยงคืน

ทำงานตอนกลางคืน ภรรยาจะลงมานั่งเป็นเพื่อน ช่วยหาของว่างให้ขบเคี้ยวบ้าง บางทีผมก็ให้ช่วยบวกดวงตัวเลขในรายการวัสดุก่อสร้างต่างๆ เมื่อเธอบวกลแล้ว ผมมาบววกอีกที หากตัวเลขตรงกันก็ใช้ได้ ผมก็จะกรอกตัวเลขด้วยปากกา แต่ถ้าตัวเลขไม่ตรงกัน เราก็ไล่หาอีกทีว่าผิดตรงไหน เป็นการช่วยทำให้รอบคอบขึ้น

เราต้องไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้เลยในเรื่องค่าใช้จ่ายเหล่านี้ เพราะถ้าพลาดไปแล้ว ย่อมหมายถึงการขาดทุน นั่นเอง

เมื่อถึงเย็นวันศุกร์ ผมขับรถพาภรรยา ไปรับลูกที่โรงเรียน แล้วจึงพากันไปค้างบ้านแม่ทับทิม ที่สุพรรณบุรี

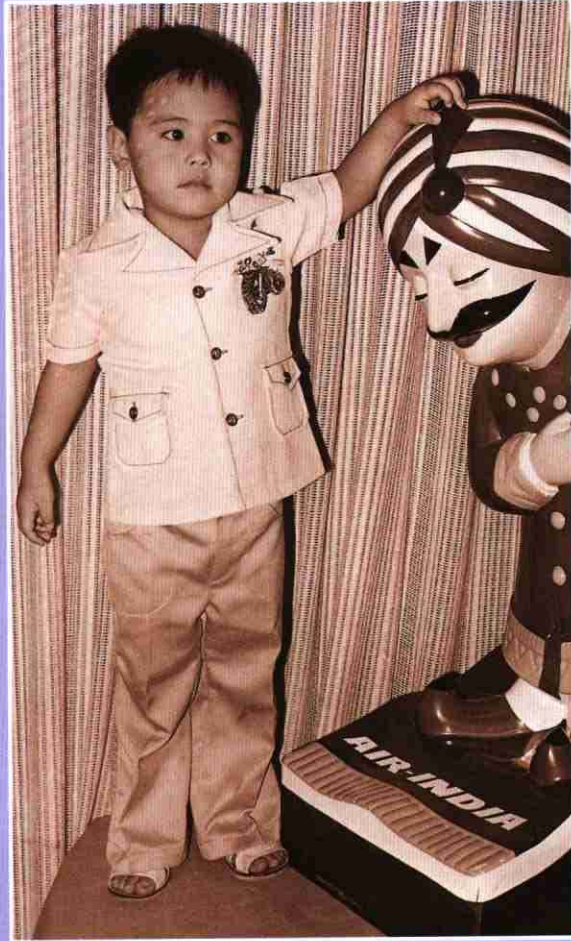
“ลูกนาถุ้มน้องยู้ย”

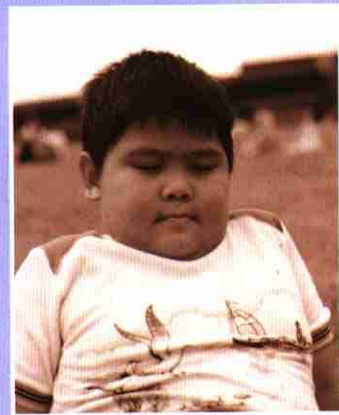
ลูกสาวคนที่ 2 “ลูกยู้ย” ปารีชาต (คำคุณ) ศิลปอาชา
ความสุข ความมีชีวิตชีวาในชีวิตครอบครัวของเรา
และพลังใจให้ผมก้าวไปข้างหน้า
อย่างไม่เหน็ดเหนื่อย

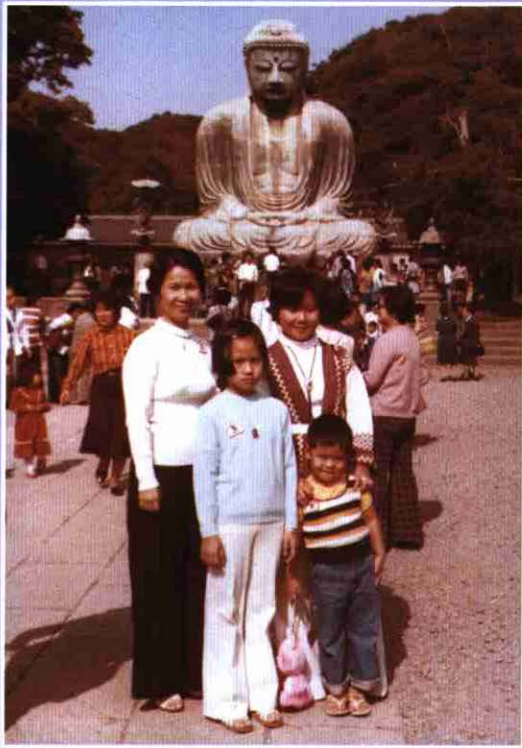
“ลูกยู้ย”
อายุประมาณ 1 ขวบ

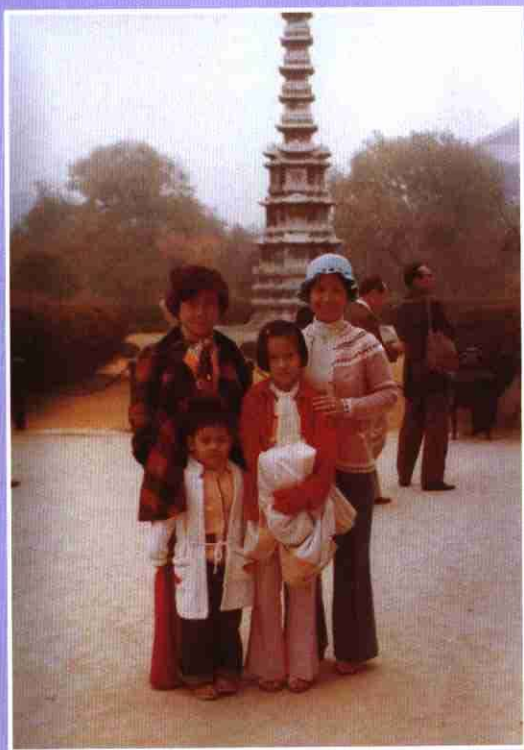

“ลูกท็อป” วราวุธ ศิลปอาชา
บุตรชายคนสุดท้าย

ถ่ายตอนอายุ 6 - 7 ขวบ

ในช่วงเริ่มต้นสร้างชีวิต ชีวิตวนเวียนอยู่เช่นนั้น จากวันเป็นเดือน เป็นปี ไม่มีอะไรน่าเบื่อหรือเป็นเรื่องจำเจ งานที่ทำเปลี่ยนสถานที่เปลี่ยนเจ้าของ และนับวันเนื้องานก็มากขึ้นมากขึ้น ความรู้และประสบการณ์ก็มากขึ้น เป็นเงาตามตัว ผมมีความสุขอยู่กับการทำงาน มีความสดชื่นกับชีวิตครอบครัว และลูกเป็นเสมือนรางวัลชีวิตของเราทั้งสอง

ท่ามกลางความสุขสมหวังเช่นนั้น ผมนึกถึงคำพูดของคนบางคน ที่เคยพูดกับผมเอาไว้ว่า การสร้างฐานะอย่ามองแต่ข้างหน้า เพราะถ้ามองแต่ข้างหน้า เราจะเห็นแต่คนที่เขาทำได้ดีกว่าเรา มากมายเยอะเยอะ ให้มองไปข้างหลัง ที่เขาล้าหลังกว่าเราก็มี ถ้าทำได้อย่างนี้ จะทำให้สบายใจ นี่มีคนเขาพูดเอาไว้

ผมทำอะไรจึงมักมองข้างหลังไปด้วยอยู่เสมอ

บทที่ 10

ทำเพื่อลูก เพื่อหลาน

- สร้างโรงเรียน
- สร้างตึกคนไข้ในโรงพยาบาล

ผมจึงคิดนำเงินที่มีคนมามอบให้
พร้อมกับสมทบด้วยเงินของตัวเอง

อีกจำนวนหนึ่ง

ไปเก็บกฐนทางด้านการศึกษา

เพื่อให้เกิดผลดีต่อเด็ก

โดยเฉพาะเด็กที่ขาดโอกาสที่จะได้เล่าเรียน

ตอนแรกคิดเพียงนำเงินไปมอบ

เป็นทุนการศึกษาก่อน

แล้วความคิดเรื่องสร้างโรงเรียน

จึงเกิดขึ้นตามมา

ทำเพื่อลูก เพื่อหลาน

พมทำงานเก็บหอมรอมริบได้เงินมาก่อนหนึ่ง เอาไปซื้อที่แถวบางขุนพรหมได้มา 70 ตารางวา เก็บเงินต่อมาอีกกระยะหนึ่ง ก็พร้อมจะสร้างบ้าน ผมพาภรรยาไปดูที่ บอกว่าตรงนี้แหละที่เราจะสร้างบ้านเป็นของตัวเองขึ้นมา ผมตั้งใจว่าจะกันที่ไว้ทำสวนหย่อมหน้าบ้าน เพื่อให้จิตใจได้สดชื่นขึ้นบ้าง แต่ความที่ภรรยาผมต้องอยู่ตึกแถว

ที่หลานหลวงมานาน ซึ่งที่หลานหลวงนี้ ถ้าเราต้องต้อนรับแขกสักคนหนึ่ง พนักงานของเราจะต้องออกไปเดินเล่นข้างนอกเสียคนหนึ่งเช่นกัน

เพราะเคยอยู่ในสภาพแออัดอย่างนั้น เลยทำให้เรามองเห็นที่ดิน 70 ตารางวา เท่ากับแมวดิ้นตายเท่านั้น ภรรยาจึงบอกผมว่า สร้างบ้านให้เต็มที่ดินเลย ไม่ต้องมีส่วนหย่อมหรือ

ผมอยากให้ภรรยามีความสุข ก็ไม่ค้านอะไร เราปลูกบ้านเต็มเนื้อที่ เป็นตึกสามชั้น พอสร้างเสร็จกลายเป็นบ้านหลังใหญ่เบือเริ่มแล้ว อาศัยอยู่เพียงเราสามคนพ่อแม่ลูก ใช้ชั้นสามเป็นบ้านพักอาศัย ชั้นล่างทำเป็นบริษัท ชั้นสองเลยว่าง

๓ อนย้ายบ้านจากหลานหลวงมาอยู่ที่บางขุนพรหม เราชนของมาในรถกระบะคันเดียว ส่วนใหญ่มีหม้อต้มจาม กระทะไม่มีเสื้อผ้า อะไรมาก มีตู้เสื้อผ้าของลูกสาวเพียงหลังเดียว เมื่อรถมาจอดหน้าบ้าน ซึ่งมีประตูเหล็กปิดอยู่ ผมจึงลงจากรถ ไปยืนอยู่หน้าประตู ปากร้องเรียกคนงานซึ่งมีอยู่สองคนชื่อมีกับชื่อสมบัติ

สักพักจึงมีชายคนหนึ่งมาเปิดประตูเหล็กให้ พอชนของเข้าไปในบ้านเสร็จเรียบร้อยแล้ว ภรรยาจึงเอ่ยถามผมอย่างไม่อาจเก็บความสงสัยเอาไว้ได้ว่า

“เมื่อกี้ที่ตะโกนหน้าบ้านนั่น พูดเอาเคล็ดหรือ”

“พูดตอนไหน”

“ที่พูดว่า มี...มี...สมบัติ สมบัติ”

ผมถึงกับหัวเราะก๊าก ข้าความช่างคิดของภรรยา

เมื่อกิจการรุ่งเรืองก้าวหน้า ผมจึงสร้างบ้านใหม่
ซึ่งใช้เป็นที่พักและที่ทำการบริษัท สหะศรีชัยฯ ด้วย

“เปล่า คนเฝ้าบ้านมันต้องมี กับชื่อสมบัติ” แล้วผมก็ยิ่งหัวเราะ
ต่อไปอีกพักใหญ่ กับสิ่งที่ภรรยาผมถือเป็นคำพูดเริ่มต้นที่เป็นมงคล
กับบ้าน

ที่บ้านบางขุนพรหมหลังนี้ นอกจากครอบครัวผมสามคน พ่อแม่
ลูกแล้ว ก็ยังมีหลานๆ ซึ่งเป็นลูกของพี่สายใจมาอาศัยอยู่ด้วยเพื่อเรียน
หนังสือที่กรุงเทพฯ คือ นิคม ศิลปอาชา นคร ศิลปอาชา วิธนา ศิลปอาชา
ส่วนหลานชายผมอีกคนหนึ่งนั่น คือมานิตย์ ศิลปอาชา เคยอยู่กับผมที่บ้าน
หลานหลวง แต่ไม่ได้ตามมาอยู่บ้านบางขุนพรหมด้วย

บ้านหลังใหม่นี้ ผมมีห้องทำงานเป็นสัดส่วน มีตู้เอกสาร 3 - 4 ตู้
แต่ละตู้และแต่ละลิ้นชักผมจะเขียนกำกับเอาไว้ว่า เป็นงานอะไร เช่น งาน
ประปา งานชุดดิน งานวางท่อ งานทำถนน งานเทคอนกรีต ฯลฯ

การทำงานของผมสมัยนั้นก็คือ เข้ามาสั่งงาน ผมชอบเขียนใบสั่งงาน คนนั้นทำนี่ คนนี้ทำนั่น หนึ่งสองสามสี่จนถึงเก้าถึงสิบ เรียกพนักงานที่จะต้องทำชิ้นนั้นๆ มารับใบสั่งงานไป ใบสั่งงานจะทำสำเนา และผมจะเก็บส่วนที่เป็นสำเนาเอาไว้ ตกเย็นให้มารายงาน เมื่องานเสร็จเรียบร้อยก็ทิ้งใบเก่าเขียนใบใหม่

ผมทำอย่างนี้ เป็นวิธีการที่ทำให้งานของพนักงานแต่ละคนไม่ตกหล่น ทำให้เราตามงานกับเขาได้ถูกคนถูกงาน และที่สำคัญคือ วิธีอย่างนี้ช่วยความจำผมได้ดีมาก

การไปตรวจงาน ก็ต้องดูงานอย่างสังเกต สามวันห้าวันไปดูทีหนึ่ง ตกเย็นก็มาเตรียมสั่งงานไว้อีก งานทุกอย่างจะเสร็จภายในวันเดียว ไม่ให้มีค้าง เพื่อจะได้เขียนใบสั่งงานใหม่ให้เรียบร้อย นี่กลายเป็นนิสัยของผมมาจนถึงทุกวันนี้

ใบสั่งงาน
ผมชอบเขียนเป็นข้อๆ
ในกระดาษแผ่นเล็กๆ
สะดวกในการติดตามงาน
และที่สำคัญ
ช่วยเตือนความจำได้ดีมาก

ผมเริ่มงานตั้งแต่เจ็ดโมงเช้า งานต่างๆ จะไปเสร็จเอาเมื่อเที่ยงคืน หรือตีหนึ่งลูกหลับแล้ว เช้าอีกวันพนักงานก็มารับเอาใบสั่งงานไป สายหน่อย ผมออกไปติดต่อราชการ หน่วยนั้นกรรมนี้ กลับมาตอนเย็น ตรวจงานจากพนักงาน แล้วเตรียมเขียนใบสั่งงานใหม่ หมุนเวียนอยู่อย่างนี้ทุกวัน

ผมพยายามหางานให้เพิ่มขึ้นๆ ผมสนุกและไม่เคยเครียดกับงาน จะกังวลอยู่บ้างช่วงที่เรากำลังประมูลงาน ว่าได้หรือเปล่า ผู้ราคาได้ไหม ถ้าได้งานมาก็ดีใจ ถ้าไม่ได้ก็เสียใจ งานใหญ่เสียใจมากหน่อย งานเล็กเสียใจน้อยหน่อย

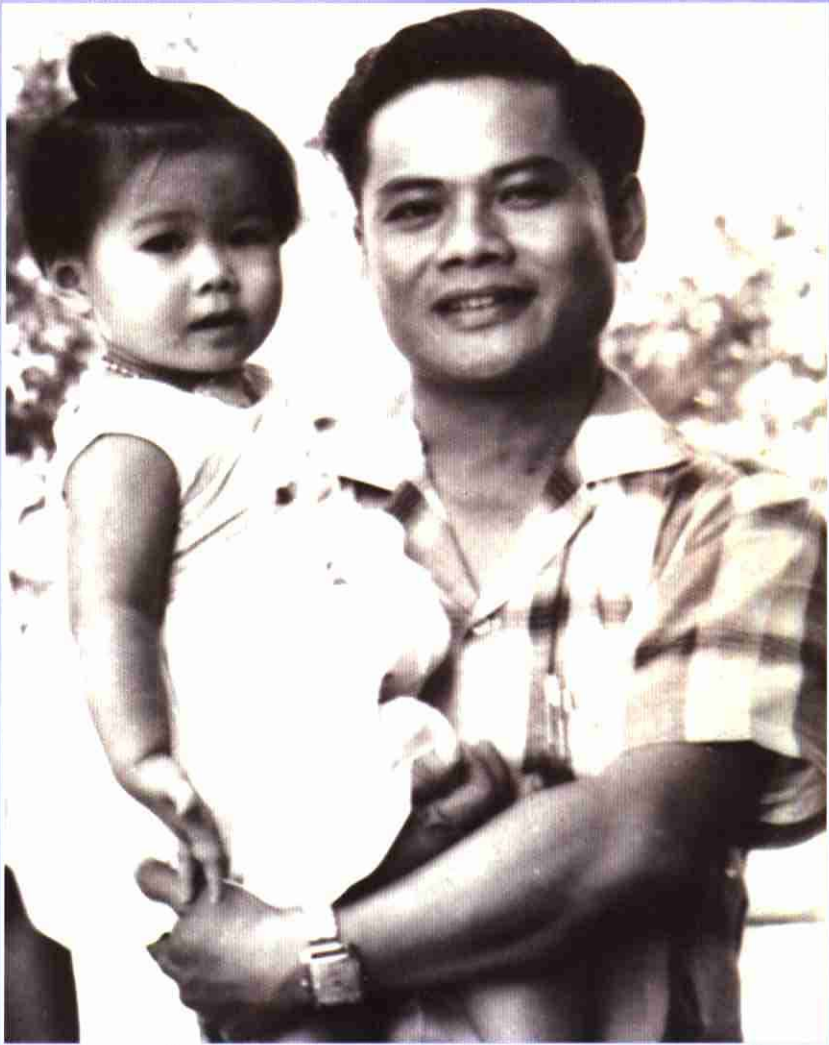
ช่วงเย็นวันไหน พองานเบาหน่อย จะมีเพื่อนคือคุณวิจารณ์ ภูกพิบูลย์ มานั่งรอ แล้วออกไปเที่ยวกันบ้างเป็นครั้งคราว ซึ่งคุณวิจารณ์นี้เป็นเพื่อนที่ผมรักและถือได้ว่าเป็นเพื่อนตายของผม อีกทั้งลูกๆ ของผม ก็ให้ความเคารพเป็นอย่างยิ่ง

เราย้ายมาอยู่บ้านบางขุนพรหมปี พ.ศ. 2508 ครั้นปี พ.ศ. 2510 ภรรยาให้กำเนิดลูกสาวมาอีกคนหนึ่งคือยุ้ย ปารีชาต ส่วนลูกนา อายุได้แปดขวบแล้ว และชอบมาซุกกอยู่ในห้องทำงานของผม ปากก็พูดแต่ว่า “จ่าช่วยงานพ่อๆ” เธอพูดด้วยสำเนียงเด็กๆ

ผมจึงให้ช่วยหยิบของในลิ้นชักบ้าง ให้หยิบที่หนีบกระดาษ สอนให้สะกดชื่อต่างๆ เขียนติดไว้หน้าลิ้นชัก หรือให้ถือเอกสารไปให้พนักงาน

“เข้าลูกนา เอาเอกสารไปให้คุณณรงค์โต๊ะโน้นนะ ส่วนนี้เอาไปให้คุณบำเพ็ญ”

เมื่อเราทำงานมากขึ้น มีชื่อเสียงมากขึ้น งานใหญ่ๆ ก็เริ่มเข้ามา เราเริ่มมีปัญหาเรื่องเครื่องมือในการทำงาน บางชิ้นเป็นของที่ต้องซื้อมาจากต่างประเทศ ทำให้งานหลุดไปบ้าง เพราะเราไม่มีเครื่องมือจะทำ

ลูกนา ใกล้ชิดกับพ่อมาก
ในวัยเยาว์ชอบขลุกในท้องทำงานของพ่อ
อยากจะช่วยทำโน่นทำนี่ และเห็นการทำงานของพ่อมาโดยตลอด
ทุกวันนี้ ก็ยังเป็นลูกสาวที่รู้ใจพ่อมากที่สุด

ผมไม่ต้องการให้ปัญหานี้เป็นตัวบั่นทอนโอกาสที่จะได้งาน จึงนำปัญหาไปปรึกษาธนาคารศรีนคร ทางธนาคารมอบให้คุณสากล สกุลไทย คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา บางครั้งถึงกับต้องเดินทางไปดูและซื้อเครื่องมือ บางชนิดจากต่างประเทศ คุณสากล ถือเป็นคนที่ช่วยเหลือธุรกิจผมอย่างมาก และเป็นอีกบุคคลหนึ่ง ที่ได้รับความเคารพจากลูกผมทุกคน

ของบางชิ้นมีอายุการใช้งาน จึงมีการสั่งบ่อย ของส่วนใหญ่สั่งมาเพื่อจะใช้เอง แต่บางโอกาสก็สั่งมา เพื่อให้บริษัทอื่นที่ร่วมอาชีพได้ใช้บ้าง จึงเป็นที่มาของการสั่งของจากต่างประเทศเข้ามาขายด้วย แต่ก็ไม่ได้ทำรายได้ให้มากมายนัก

เมื่อขจัดปัญหาเรื่องการขาดแคลนเครื่องมือที่ทันสมัยได้ บริษัทก็ไม่ต้องย่นย่อหน้าบริษัทใดเลยในตำแหน่งก่อสร้างในยุคนั้น เหมือนเรือแล่นฉิว เพราะไปได้รับลมเต็มที่

วันหนึ่ง มีข่าวแจ้งมาจากทางจังหวัดสุพรรณบุรีว่า ทางจังหวัดริเริ่มจะบูรณะศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ให้เหมาะสมกับการเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ผู้ว่าราชการจังหวัดสมัยนั้น คือ คุณพัฒน์ บุญรัตพันธุ์ แจ้งว่าต้องใช้เงินถึงสามแสนห้าหมื่นบาทในการบูรณะ ในฐานะที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานดำเนินงาน จึงได้บอกบุญมา ผมตัดสินใจมอบเงินให้ทางจังหวัดไป 8 หมื่นบาท ในขณะที่ที่บ้านมีเงินเก็บอยู่ราวแสนกว่าบาท เท่านั้น

ภรรยา มองหน้าผม แม้ปากไม่พูดอะไร แต่นัยน์ตามีเครื่องหมายคำถาม ผมจึงบอกเธอไปว่า

“เดี๋ยวก็หาเงินได้ใหม่”

เพราะยึดมั่นอยู่กับคำอธิษฐานต่อเจ้าพ่อว่า เมื่อมีฐานะดีแล้ว จะสร้างศาลเจ้าพ่อให้สมเกียรติ ตอนนี้เราก็พอมีฐานะดีขึ้น แล้วนี่เป็นเพียง การบูรณะเท่านั้น ยังไม่ใช้การสร้างใหม่ด้วยซ้ำไป ผมจึงเต็มใจ มอบเงิน จำนวนมากนั้นให้

ต่อมาภายหลัง หน้าที่การงานของผม ก็เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ กระทั่ง ได้กลับไปสร้างศาลให้เจ้าพ่อขึ้นมาใหม่ ในภายหลัง

๖๖ ล้วเหตุการณ์ที่เป็นจุดเปลี่ยนชีวิตผมก็เกิดขึ้น ขณะที่ผม อายุ 36 ปี

เพราะความที่คิดว่ามีทุกอย่างพร้อมสมบูรณ์แล้วนั่นเอง ที่เป็นเหตุ ให้ผมจัดงานทำบุญวันเกิดครบ 3 รอบขึ้น

และเพราะงานวันเกิดนี้เอง ทำให้ผมเกิดความคิดที่ดีขึ้นมา ทั้งนี้ เพราะคนที่มาร่วมงาน มาอวยพรวันเกิด ซึ่งมีทั้งพนักงาน เพื่อนฝูง มิตรสหาย ญาติสนิท รวมถึงผู้ที่เคารพนับถือ มีบางคนไม่เพียงแต่มาอวยพรเท่านั้น แต่ได้นำเงินมามอบให้ผมเพื่อให้ผมนำไปทำการกุศลตามแต่ผมตั้งใจ หรือ ไปช่วยสาธารณกุศลอื่นใดก็ได้

ผมจึงคิดนำเงินที่มีคนมามอบให้พร้อมกับสมทบด้วยเงินของตัวเอง อีกจำนวนหนึ่งไปเกื้อกูลทางด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดผลดีต่อเด็ก โดยเฉพาะ เด็กที่ขาดโอกาสที่จะได้เล่าเรียน

ตอนแรกคิดเพียงนำเงินไปมอบเป็นทุนการศึกษา ก่อนแล้วความคิด เรื่องสร้างโรงเรียนจึงเกิดขึ้นตามมา

ผมเล่าความตั้งใจของตัวเองให้ภรรยาได้ทราบ และขอความเห็น ซึ่งเธอก็เห็นด้วย และให้การสนับสนุนเต็มที่ เธอบอกว่าเป็นการทำบุญ ที่ยิ่งใหญ่ เพราะเป็นการสร้างคนโดยให้การศึกษากับเขา

ผมไม่มีบ้านที่จังหวัดสุพรรณบุรี
เวลามาตรวจงาน
ได้อาศัยสำนักงาน
มูลนิธิบรรเทา - แจ่มใส
ที่อยู่ภายในบริเวณ
สวนเฉลิมภัทรราชินี
พอให้ได้พัก หายเหนื่อย
คลายร้อน

เมื่อเห็นห้องตึกกับกรรยาแล้ว ผมจึงนำความคิดและความ
ตั้งใจของเราทั้งสองไปปรึกษาศึกษาธิการจังหวัดสมัยนั้น ท่านชื่อ เมี้ยน
เครือสินธุ์ ศึกษาธิการจังหวัดตื่นเต้นไปกับความคิดของผม และให้ความ
ช่วยเหลือผมอย่างกระตือรือร้น

ขณะนั้น ถ้าไม่ได้ศึกษา เมี้ยน ช่วยเป็นธุระ โรงเรียนบรรเทา-
แจ่มใสวิทยา 1 คงเกิดขึ้นลำบาก เพราะเงื่อนไขของทางราชการ มีมากมาย
หลายชั้นตอน

เมื่อทราบความตั้งใจของผมอย่างละเอียดแล้ว ศึกษาฯ เมี้ยน
จึงแนะนำผมว่า น่าจะไปสร้างโรงเรียนมัธยมที่อำเภอดอนเจดีย์

“จะได้ตรงกับเจตนาของคุณ ที่อยากช่วยเด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษาโดยตรง”

แล้วท่านก็อธิบายว่า ดอนเจดีย์เป็นอำเภอที่เล็กที่สุดของจังหวัด ผู้คนมาจากหลายถิ่นหลายเหล่า มาอาศัยอยู่กันที่นั่น และทั้งอำเภอ ยังไม่มีโรงเรียนมัธยม เด็กนักเรียนเมื่อจบชั้นประถมแล้ว จะไปเรียนต่อมัธยมที่อำเภอใกล้เคียงหรือในตัวจังหวัดก็ลำบาก เรียกว่าหมดหนทาง เพราะเส้นทางไปมาทุรกันดาร

และช่างเป็นโอกาสที่จะให้ผมได้ทำบุญ เพราะพี่สาวซึ่งเป็นพี่ของภรรยาผมคือพี่หรรษา สุจิตต์ มีที่ดินอยู่แปลงหนึ่งที่อำเภอดอนเจดีย์ และบอกผมว่า หากผมจะสร้างโรงเรียน เขายินดีจะยกที่แปลงนี้ให้

ผมจึงชวนภรรยาไปดูที่ดินผืนนั้น

ดอนเจดีย์เมื่อราว 30 ปีที่แล้ว ต้องเดินทางไปด้วยรถจักรยานเท่านั้น ทางเล็กและแคบ ผมและภรรยาต้องซ้อนท้ายรถจักรยานของชาวบ้านเข้าไป ขณะใกล้จะถึงตัวอำเภอดอนเจดีย์ พวกเราก็ทำท่าจะเดินทางต่อไปกันไม่ไหว เผอิญมีชาวบ้านผ่านมา ถามเราว่าอำเภอดอนเจดีย์ยังอีกไกลไหม ชาวบ้านก็ตอบว่า ไม่ไกลหรอก แค่นี้เอง

ปรากฏว่า แค่นี้เอง ของชาวบ้านนั้น พวกเราต้องเดินทางต่อไปอีกร่วมสองชั่วโมง จึงได้มาถึงที่ดินอันเป็นจุดหมายของการเดินทาง ซึ่งยังเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า อยู่ทางขวามือของถนน และก่อนถึงตัวอำเภอเพียงหนึ่งกิโลเมตรกว่าๆ เท่านั้น

ที่ดินตรงนั้นประมาณ 20 ไร่ ผมเห็นเข้าก็ชอบใจ มาเล่าให้ศึกษาธิการฟังแล้วหรือว่า จะทำอย่างไรต่อไป ท่านก็บอกให้ผมทำหนังสือแจ้งความจำนงไปที่กระทรวงศึกษาธิการ ระบุไปที่ ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์

อธิบดีกรมวิสามัญศึกษา สมัยนั้นมีกรมวิสามัญศึกษา รับผิดชอบในการ
ขยายโรงเรียน

ผมรีบทำตามคำแนะนำของศึกษาธิการจังหวัด จากนั้นก็ตั้งตารอ
คำตอบจากทางกระทรวงฯ ผมแวะไปสอบถามจากศึกษาธิการจังหวัดเป็นระยะ
เวลาผ่านไปนาน คำตอบก็ยังไม่มา

ท่านศึกษา เมี้ยน บอกให้ผมอดทนรออีกหน่อย ท่านยืนยัน
มันเหมาะว่า ท่านได้ถือหนังสือของผมไปให้กับมือท่านดร.ก่อ ซึ่งขณะที่
เล่าเรื่องให้ฟัง ดร.ก่อ ก็ตั้งใจฟังด้วยความสนใจ ที่สุดยังได้พาดร.ก่อ ไปดู
ที่ดินที่จะสร้างโรงเรียนที่อำเภอตอนเจดีย์ด้วย

“ท่านบอกว่า น่าสนใจ ท่านขอดูรายละเอียดในระเบียบการของ
กรมฯ ดูก่อน” ท่านศึกษา เมี้ยนย้ำคำหนักแน่นให้ผมมั่นใจ

แต่แล้ว เวลาผ่านไปอีกหลายเดือน ทุกอย่างก็เหมือนเดิมคือ
ไม่มีคำตอบอะไรแจ้งมา ผมจึงชวนศึกษาธิการเมี้ยน พร้อมกับนายอำเภอ
อีกคนหนึ่ง ไปกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อไปพบ ดร.ก่อ สวัสดิ์พานิชย์

เมื่อได้พบท่าน ท่านจ้องมองหน้าผมเขม็ง

“ผมไม่เห็นว่าคุณจะยังหนุ่มแน่นอย่างนี้” ท่านเอ่ยทักทายอย่าง
เป็นกันเอง แล้วจึงวกเข้าเรื่องทันทีว่า

“คุณจะทำโรงเรียนจริงหรือ”

“ครับท่าน” ผมรับคำ

“มันหลายสตาจันนะ”

“ผมพร้อมครับ”

“ที่ดินมันเล็กไปหน่อย ไม่ถึง 20 ไร่ดี” ดร.ก่อ พูดถึงปัญหาอันแรกขึ้นมา

“ผมกำลังขอซื้อที่ข้างหน้า เพื่อปรับให้พื้นที่มันสวยขึ้น ส่วนข้างหลังผมก็กำลังขอซื้อที่เพิ่มอีก จะขยายให้ได้ตามเกณฑ์ที่ราชการกำหนด” ผมเล่าให้ท่านทราบถึงทางแก้ปัญหาเรื่องที่ดิน

แล้ว ดร.ก่อก็เอ่ยถึงปัญหาที่สองขึ้นว่า

“อำเภอดอนเจดีย์ เป็นอำเภอเล็ก ผมเกรงว่าจะมีเด็กมาเรียนไม่มากพอ”

คราวนี้ศึกษา เมี้ยน เป็นฝ่ายขยับตัว ก่อนจะเอ่ยตอบอธิบดีฯ ไปว่า “กระผมคิดว่า โรงเรียนนี้จะไม่ได้รับเด็กเฉพาะในอำเภอดอนเจดีย์ แห่งเดียว เด็กในอำเภอใกล้เคียง ที่เห็นว่าเดินทางมาถึงได้ก็จะมาเรียนด้วย อีกอย่างการขยายตัวของจำนวนครัวเรือนในอำเภอดอนเจดีย์ ขยายตัวเร็วมาก เพราะมีคนอพยพจากที่อื่นเข้ามาอยู่อาศัยมาก”

ดร.ก่อหันมาทางผม พร้อมกับเอ่ยว่า

“คุณจะช่วยสร้างบ้านพักครู และห้องส้วมของนักเรียนด้วยจะได้ไหม”

“ผมจะทำให้เรียบร้อยครับ” ผมรับปากแข็งขัน เพราะอยากให้การสร้างโรงเรียนลุล่วงไปด้วยดี ที่จริงยังมีปัญหาทางสาธารณะอีกสายหนึ่ง ซึ่งการขยายที่ของโรงเรียนไปชนกับทางสายนั้น เมื่อดร.ก่อ ตัดใจมา ทางนายอำเภอก็รับอาสาว่า จะขยับทางสาธารณะออกไปให้พื้นที่แนวการขยายพื้นที่ของโรงเรียน

มอบทุนการศึกษา
แก่เด็กนักเรียน
ซึ่งทำต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

“เมื่อทุกท่าน
รับปากแข่งขันอย่างนี้ ผมก็
จะดำเนินเรื่องขออนุญาต
ให้เร็วที่สุด” ดร.ก่อ สรूप
การคุยของพวกเขาในวันนั้น

การขออนุมัติจัดตั้งโรงเรียนมัธยมของรัฐบาลที่อำเภอดอนเจดีย์
ดำเนินไปโดยสะดวก กรมวิสามัญศึกษาอนุมัติให้เปิดเรียนได้ในปี พ.ศ. 2512
โดยให้นักเรียนอาศัยเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในละแวกนั้นไปก่อน
โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา จึงเกิดขึ้นโดยที่ยังไม่มีอาคารสถานที่ของตนเอง
ในตอนแรก

อาคารเรียนหลังนี้
ผมภูมิใจมาก ผมกำกับดูแล
การก่อสร้างทั้งหมด
ตั้งแต่ซื้อไม้เอง
ดูการประกอบประตูหน้าต่าง
ทุกวันนี้อาคารยังแข็งแรง
และสวยงาม

งานก่อสร้างอาคารได้เริ่มขึ้น ผมออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด ทั้งตัวอาคารเรียน บ้านพักครู พร้อมกับสร้างรั้วให้อีกด้วย อาคารหลังนี้ผมมีความภูมิใจมาก เพราะผมเป็นคนซื้อไม้เอง ไม้แต่ละชนิดที่เอามาใช้ ผมกำหนดเอง ไม่ตั้งหน้าสอง ถึงหน้าแปด ซึ่งเดี๋ยวนี้หาไม้ขนาดนี้ไม่ได้อีกแล้ว

ระหว่างการก่อสร้าง ผมไปกำกับดูแลทั้งหมด ดูการประกอบหน้าต่าง ประตู ดูการเข้าไม้ ทรายจนทุกวันนี้ อาคารของโรงเรียนแห่งนี้ ยังแข็งแรง

และสวยงามอยู่ ผมใช้เงินในการก่อสร้างทั้งหมด ล้ากว่าบาท

เริ่มจากมีนักเรียนเพียง 200 กว่าคน เดียวนี้มีร่วม 2,000 กว่าคน เข้าไปแล้ว

เราทำพิธีส่งมอบที่ดินและเปิดอาคารเรียนโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยาแห่งนี้ เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2513 มีรัฐมนตรีสุกิจ นิมมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ขณะนั้นเป็นประธาน เมื่อพิธีจบลง ดร.ก่อ กรุณามากล่าวขอบคุณผม ผมตั้งต้นใจและกราบเรียนท่านไปว่า

“ผมทำเพื่อลูกเพื่อหลานครับ”

ค วามคิดสร้างโรงเรียนเมื่อแรกนั้น ผมกับภรรยา ตั้งใจกันไว้ว่าจะสร้างเพียงแห่งเดียว แต่เมื่อสร้างเสร็จ เห็นประโยชน์ที่เด็กนักเรียนได้รับและเห็นพ่อแม่ผู้ปกครองต่างเป็นสุขกัน เลยเกิดความคิดที่จะสร้างขึ้นมาอีก และสร้างให้ครบทุกอำเภอในจังหวัดสุพรรณบุรี

ขณะที่คิดนั้น เป็นปี พ.ศ.2514 จังหวัดสุพรรณบุรี มีเพียง 8 อำเภอ ผมไปมองหาที่ดินที่อำเภอบางปลาม้า พยายามหาที่ดินเพื่อให้ได้ตามเกณฑ์ของทางราชการ หาเท่าไรก็หาไม่ได้ เพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 25 ไร่

ผมจึงเปลี่ยนความคิด ลองไปสร้างโรงเรียนประถมศึกษาดูบ้าง ได้เจ้าอาวาสวัดลาดหอย สมัยนั้นคืออาจารย์เล็ก ขณะนี้ท่านมรณภาพไปแล้ว ท่านบอกผมว่า เขาเลยโยมมาสร้างที่วัดนี้แหละ ที่ดินวัดก็ติดถนนพอติ โยมจะเอาอะไรอีกก็บอกมา

ผมจึงทำหนังสือไปถึง ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งดูแลโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอยู่ แจ้งว่าผม
จะสร้างโรงเรียน โดยสร้างอาคารให้ 1 หลังสองชั้น ใช้เงินตอนนั้นประมาณ
สามแสนบาท ใช้เวลาก่อสร้างประมาณ 6 เดือนจึงเสร็จเรียบร้อย

ช่วงแรกรับนักเรียนได้ประมาณ 90 กว่าคน ปัจจุบันมีนักเรียน
250 กว่าคน เมื่อเปิดโรงเรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี ให้เกียรติ
เป็นประธานพิธีเปิดอาคารเรียน นับเป็นโรงเรียนแห่งที่สอง

เห็นประโยชน์ของ
การศึกษา
โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 2
จึงได้สร้างตามมาอีก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์
ทรงประกอบพิธีเปิดอาคารเรียนโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3

ส่วนโรงเรียนที่อำเภอด่านช้าง ซึ่งเป็นโรงเรียนแห่งที่สามนั้น ได้ลงมือก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2516 แต่แล้วเสร็จและเปิดเรียนเมื่อเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2517 ผมได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ทรงประกอบพิธีเปิดอาคารเรียน นับเป็นมหามงคลแก่จังหวัดสุพรรณบุรียิ่งนัก

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานในพิธีเปิดป้ายอาคารเรียน
โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 4

ผมเองปลื้มปิติใจเป็นล้นพ้น และเป็นแรงบันดาลใจให้ผมสร้าง
โรงเรียนต่อมาอีกหลายแห่ง ตามที่ตั้งใจไว้ คือ

ปี พ.ศ. 2518 ผมสร้างโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นที่ วัดลาวทอง
เขตอำเภอเมือง ซึ่งได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระดำเนินทรงเป็นประธานในพิธีเปิดป้ายอาคารเรียน
เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520 เป็นโรงเรียนแห่งที่สี่

ปี พ.ศ. 2529 สร้างโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่อำเภอสองพี่น้อง
เป็นโรงเรียนแห่งที่ห้า โดยก้านพร้อม คชินทร เป็นผู้อุทิศที่ดินให้ 35 ไร่
โรงเรียนแห่งนี้มี ฯพณฯ สัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี กรุณา
เป็นประธานเปิดอาคารเรียน

ปีพ.ศ. 2534 สร้างโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่อำเภอสามชุก เป็นแห่งที่หก โดยเจ้าอาวาสวัดใหม่ศรีสุพรรณ ได้ยกที่ดินของวัดให้ 12 ไร่เศษ ผมซื้อที่ข้างเคียงสมทบให้อีก 32 ไร่เศษ โรงเรียนแห่งที่หกนี้ ทำการเปิดสอน เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2534

ผมตั้งชื่อโรงเรียนแห่งแรกที่อำเภอดอนเจดีย์ว่า “โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 1” และเรียงตามลำดับการก่อสร้าง มาจนถึงโรงเรียนที่อำเภอเดิมบางนางบวช ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เพิ่งสร้างล่าสุด คือ โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 7 เหตุที่ใช้ชื่อตัวเองและภรรยาเป็นชื่อโรงเรียน เช่นนี้ ด้วยเหตุผลที่ต้องการให้เป็นตัวอย่างแก่คนทั่วไปในเวลาต่อมา ว่าหากใครที่พอมีกำลังทรัพย์บ้าง ขอให้ช่วยกันสร้างช่วยกันทำเพื่อส่วนรวม เพื่อบ้านเกิดของตนเอง อย่างที่ผมได้ทำไปก่อนแล้ว

ฯพณฯ สันัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี
ได้กรุณามาเป็นประธานในพิธีเปิดอาคารเรียน
โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 5

พูดถึงชื่อโรงเรียนแล้ว ให้นักถึงชื่อวัดบรรหารแจ่มใส คือเมื่อคราวไปดูที่ดินเพื่อสร้างโรงเรียนมัธยมที่อำเภอด่านช้าง ผมเกิดความคิดอยากสร้างวัดขึ้นมาสักวัดหนึ่งเพื่อให้คนได้บวชเรียน ปรากฏว่ามีที่อยู่แปลงหนึ่งราวร้อยกว่าไร่ ซึ่งเป็นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อไปสำรวจดูบริเวณใกล้เคียงพบว่าไม่มีวัดอยู่เลย เวลาจะทำบุญสักครั้งชาวบ้านแถวนั้นต้องเดินทางไปไกล ผมจึงเห็นว่าที่ตรงนั้นเหมาะที่จะสร้างวัด

ผมแจ้งความตั้งใจพร้อมขออนุญาตไปยังเจ้าคณะจังหวัด เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงลงมือสร้างพระอุโบสถ ใช้เงินไปร่วม 5 ล้านบาท สร้างกุฏิพระ สร้างเมรุ และศาลาบำเพ็ญกุศล อีก 4 ล้าน 6 แสนบาท

เมื่อสร้างวัดเสร็จ ผมไม่ได้ตั้งใจให้ชื่อวัดบรรหารแจ่มใส อยากใช้ชื่อเป็นอย่างอื่น แต่ชาวบ้านไม่ยอมเรียก จะเรียกแต่ชื่อวัดบรรหารแจ่มใส

ทางเจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรีท่านก็เห็นว่าดีใช้ชื่อเดียวกับชื่อโรงเรียนทางคณะสงฆ์ก็ไม่ขัดข้อง จึงได้ชื่อว่าวัดบรรหารแจ่มใส มาด้วยเหตุเช่นนี้

ทุกวันนี้วัดบรรหารแจ่มใส เป็นวัดเดียวในอำเภอด่านช้าง ที่มีโบสถ์ได้ทำพิธีฝังลูกนิมิต จึงใช้บวชคนได้

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์
เสด็จเปิดอาคารคนไข้พิเศษ
บรรหาร - แจ่มใส ศิลปอาชา 2 เมื่อปี 2521

ปี 2511 บริจาคเงินส่วนตัวจำนวน 1 ล้านบาท
ก่อสร้างอาคารผู้ป่วยพิเศษ "บรรหาร - แจ่มใส
ศิลปอาชา 1" มีห้องผู้ป่วย 20 ห้อง

ปี 2521 บริจาคเงินส่วนตัวจำนวน 1.5 ล้านบาท
ก่อสร้างอาคารผู้ป่วยพิเศษ "บรรหาร - แจ่มใส
ศิลปอาชา 2" มีห้องผู้ป่วย 16 ห้อง

ปี 2541 บริจาคเงินส่วนตัวจำนวน 21 ล้านบาท
ก่อสร้างอาคารผู้ป่วยพิเศษ "บรรหาร - แจ่มใส
ศิลปอาชา 3" มีห้องผู้ป่วย 23 ห้อง

เรื่องวัด ความจริงแล้วผมผูกพันอย่างยิ่งกับวัดที่ผมได้บวชเรียน ซึ่งก็เป็นวัดที่พ่อผมบวชด้วยเช่นกัน นั่นคือวัดปราสาททอง ครั้งหนึ่งที่ผมกลับไปเยี่ยมวัดปราสาททอง พบว่า วัดไม่มีเมรุเผาศพ เวลาประกอบพิธีเกิดความลำบากไม่เรียบร้อยและเป็นที่ยุจาดแก่ผู้พบเห็น ผมจึงสร้างเมรุเผาศพ พร้อมศาลาบำเพ็ญกุศลให้เป็นศาลาชั้นเดียว ค่าก่อสร้างประมาณ 8 แสนบาท ใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี

เมื่อสร้างเมรุเผาศพที่วัดปราสาททองเสร็จ ผมมานึกแปลกใจตัวเอง เพราะก่อนหน้านี้ คือเมื่อราวปี พ.ศ. 2511 ผมได้สร้างตึกคนไข้พิเศษ 1 ให้กับโรงพยาบาลเจ้าพระยามรราชไปหลังหนึ่ง ที่ทำให้แปลกใจ เพราะมานึกถึงสิ่งที่ได้ทำลงไป ล้วนเป็นส่วนหนึ่งในช่วงชีวิตของคน คือเมื่อต้องจำเรียนเขียนอ่าน ผมก็ได้สร้างโรงเรียนให้ เมื่อเจ็บป่วยผมได้สร้างตึกคนไข้ให้ เมื่อต้องตายลงผมได้สร้างเมรุเผาศพให้ ยังขาดแต่ไม่ได้สร้างตึกคลอดสำหรับเวลาเกิดเท่านั้น

ศาลาบำเพ็ญกุศล บรรหาร - แจ่มใส ศิลปอาชา

ผลสืบเนื่องจากการสร้างโรงเรียน และสาธารณสถานต่างๆ เหล่านี้ ผมจึงได้ก่อตั้งมูลนิธิบรรหาร - แจ่มใสขึ้น เพื่อนำดอกผลมาเป็นทุนการศึกษาแก่เด็กยากจน จัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ จ้างครูสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งทางราชการไม่มีอัตราและงบประมาณให้ และไม่เพียงพอให้กับโรงเรียน บรรหารแจ่มใสเท่านั้น แต่รวมถึงโรงเรียนอื่นๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี แม้ในระดับอุดมศึกษา ผมก็มอบทุนให้มาเป็นเวลา 20 กว่าปีแล้ว

ปัจจุบันนี้ ดอกผลของมูลนิธิฯ ยังได้ใช้ช่วยเหลืองานสาธารณะประโยชน์อื่นอีกมากมายในจังหวัดสุพรรณบุรี เช่นงานดูแลสวนหย่อม บริเวณทางแยกหรือเกาะกลางถนน เป็นต้น

เห็นความสำคัญของการเรียนรู้
จึงสนับสนุนการศึกษาทุกด้าน
รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้
ภาษาญี่ปุ่น
และกิจกรรมวงโยธวาทิต

ผมไม่ได้เรียนหนังสืออย่างเต็มที่นัก เมื่อตอนเป็นเด็ก
โตมามีกำลังทรัพย์
จึงไม่อยากให้ใครขาดโอกาสเหมือนเช่นผม

เพื่อลูกเพื่อหลาน
ได้เป็นนักกีฬา

โตมาใครอยากเป็น
นายกรัฐมนตรีบ้าง

บทที่ 11

จากท้องถิ่น สู่ “ระดับชาติ”

- เป็นสมาชิกสภาเทศบาล
- เป็นสมาชิกสภา “สนามม้า”

.....

ผมคิดว่า หลายเรื่อง หลายอย่าง
ผู้แทนฯ พวกนี้พูดก็จริงอยู่
และบทบาทของพวกเขาหลายคน
ยั่วยุเข้าจิตใจผมไม่น้อย
• ผมเห็นพวกเขาได้มีโอกาส
เอาเรื่องความทุกข์ยากเดือดร้อน
ของราษฎรมาพูดในสภา
ความคิดแฉกหนึ่ง
ผมอยากจะได้ทำอย่างพวกเขาบ้างเหมือนกัน
เพราะเป็นวุฒิสมาชิกไม่มีโอกาสได้ทำเช่นนั้น

.....

จากท้องถิ่น สู่ “ระดับชาติ”

ชวงปี พ.ศ. 2516 เป็นปีที่มีความสำคัญกับชีวิตผม สองสามอย่าง คือเป็นปีที่ผมสร้างวัดบรรพตแจ่มใส ขึ้นที่อำเภอด่านช้าง และสร้างโรงเรียนมัธยมที่อำเภอเดียวกัน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จทรงเปิดโรงเรียน อันถือเป็นมหามงคลแก่ชีวิตผมและครอบครัวอย่างยิ่งนั้น

ความสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ

ภรรยาให้กำเนิดบุตรชาย ชื่อว่า ทือป หรือวราวุธ ซึ่งเป็นลูกคนสุดท้ายของเรา

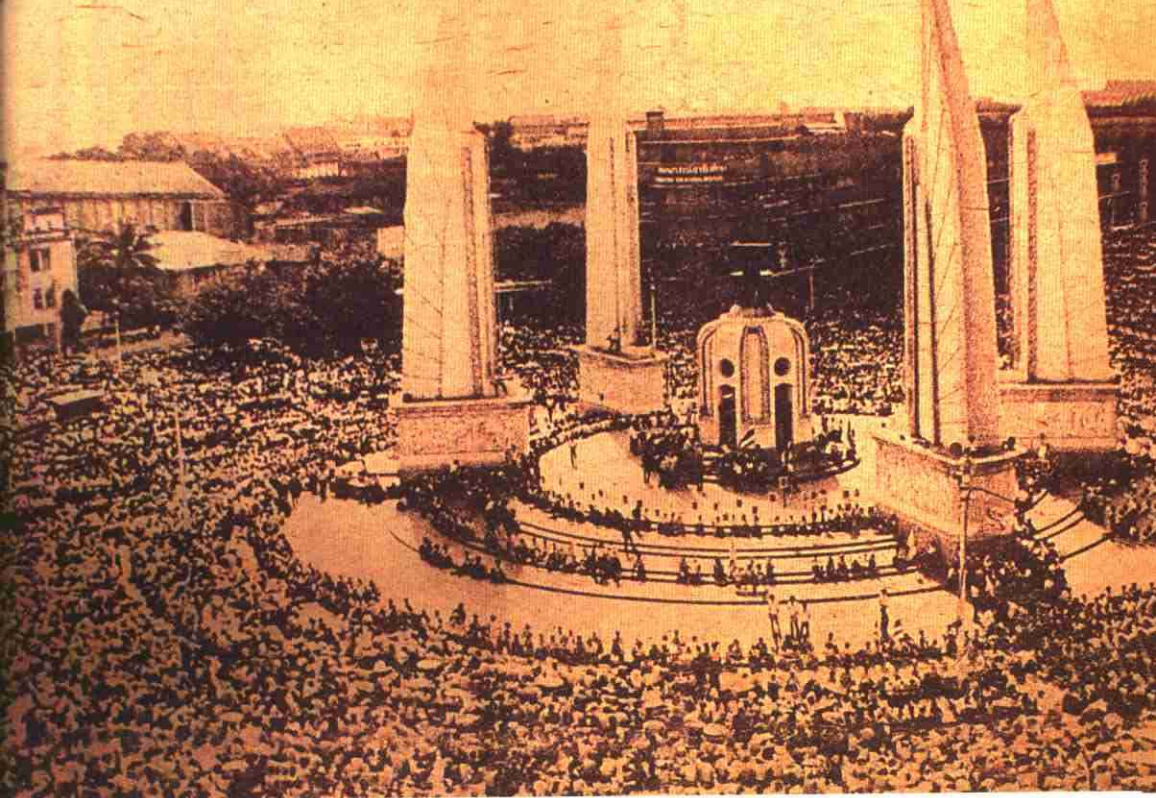
ผมดีใจที่มีลูกชายกับเขาคนหนึ่ง แต่ภรรยาผมยิ่งดีใจมากกว่า เพราะกว่าจะตั้งครรภ์ลูกคนนี้ เธอต้องไปพบหมอหลายครั้ง เพื่อรับคำแนะนำในการดูแลตัวเอง เนื่องจากตั้งครรภ์ยากมาก

คงพอจำกันได้ว่า ปีพ.ศ. 2516 นั้น บ้านเมืองเรามีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย เริ่มไปจากมีการทุจริตการเกณฑ์ทหาร มีการเลื่อนยศจอมพล นักศึกษาถูกจับกรณีแจบไปลิวเรียกร้องรัฐธรรมนูญ มีอาจารย์และนักวิชาการรวมอยู่ด้วย และมีการจับกุมนักการเมืองบางคน กระทั่งเหตุการณ์ลุกลามกลายเป็น

วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516

เกิดจลาจลบนถนนราชดำเนิน มีการเผากรมประชาสัมพันธ์และตึกกองสลากกินแบ่งที่อยู่ใกล้กัน ประชาชนออกมาบนถนนนับแสนคน จวบจนมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ศาสตราจารย์ สฤษดิ์ ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้เหตุการณ์สงบและได้มีการแก้ไขปัญหามหาวิปโยค

หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างมาก บรรยากาศประชาธิปไตยเปิดกว้างขึ้น สังคมเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นผู้ร่าง

นิสิต นักศึกษาและประชาชนเรือนแสน
ชุมนุมเรียกร้องรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516

ในช่วงปีนั้นเช่นกัน คนสุพรรณบุรีที่อาศัยอยู่ในตลาด ในตัวจังหวัด หรือข้าราชการในจังหวัดเริ่มได้ยินชื่อเสียงมบ้างแล้ว เนื่องจากผมสร้าง สิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์หลายแห่ง นี่จึงเป็นที่มาที่ผมได้รับการเสนอชื่อ ให้เป็นสมาชิกสภาเทศบาล และถึงกับจะมีการลงคะแนนยกให้ผมเป็นนายก-เทศมนตรีเสียด้วย แต่ผมออกตัวว่า ตัวเองทำธุรกิจอยู่ที่กรุงเทพฯ ไม่มีเวลา จะทำงานให้ ขอเป็นแค่สมาชิกสภาเทศบาลก็พอแล้ว

ในความเป็นจริงแล้ว ตอนนั้นผมยังไม่รู้ว่าสมาชิกสภาเทศบาล จะต้องทำหน้าที่อย่างไรบ้างด้วยซ้ำไป ยังไม่รู้อะไรเลยจริงๆ ซึ่งในที่สุดผมก็ ไม่ได้มีบทบาทในการทำอะไรมให้เมืองสุพรรณฯ ในฐานะสมาชิกเทศบาลเมือง สุพรรณบุรีเลย

เพื่อจะให้มีการร่างรัฐธรรมนูญที่เป็นไปตามกระแสเรียกร้องของสังคม นายกฯ สัญญา ธรรมศักดิ์ จึงได้มีการตั้งสมัชชาแห่งชาติขึ้น วิธีการคัดเลือกสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ ใช้วิธีให้จังหวัดส่งรายชื่อบุคคลมา จังหวัดละสิบคน คัดเลือกเอาคนที่มีชื่อเสียง มีคุณงามความดี หรือคนที่ได้ทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่น

ผมได้รับการเสนอชื่อ เป็นหนึ่งในสิบคนของจังหวัดสุพรรณบุรี

นอกจากตัวแทนของจังหวัด จังหวัดละสิบคนแล้ว ยังมีตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ตัวแทนนักวิชาการ รวมกันทั้งหมด ได้คนร่วมสามพันคน จึงต้องใช้สนามม้าเป็นที่ประชุม ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า “สภาสนามม้า” นั่นเอง

จากนั้นคัดเลือกให้เหลือเพียง 299 คน เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไปทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี พุทธศักราช 2517

เมื่อเข้าไปประชุมสภาสนามม้า ผมตื่นตื่นที่ได้พบปะผู้คนเหล่านั้น และเป็นครั้งแรกในชีวิตของผมที่เข้ามาปะปนอยู่กับคนที่ล้วนมีความสำคัญกับบ้านเมืองทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายทหาร ฝ่ายปกครอง คนระดับอธิบดี ผู้บัญชาการทหาร หรืออดีตรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง ข้าราชการตุลาการ นักธุรกิจใหญ่ๆ ผู้ว่าราชการจังหวัดก็มีหลายคน

กล่าวได้ว่า ภาวะแวดล้อมเช่นนี้ จูงใจให้ผมปรารถนาจะเป็นหนึ่งในสองร้อยเก้าสิบเก้าคนขึ้นมา

ครั้นเมื่อมีการประกาศรายชื่ออย่างเป็นทางการ มีชื่อผมเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นหนึ่งในผู้ที่จะได้เข้าไปร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อใช้ในการปกครองประเทศ

การประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ เราใช้ห้องประชุมชั้นสองของพระที่นั่งอนันตสมาคม เป็นที่ประชุม ขณะนั้นยังมีที่นั่งเป็นชั้นๆ แบ่งเป็นสองฝั่งหันหน้าเข้าหากัน

วันแรกของการประชุมสภา มีการเลือก ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นประธานสภา และเลือกศาสตราจารย์ประภาศ อวยชัย เป็นรองประธานสภา และผมจำได้ว่าที่นั่งในที่ประชุมสภา ทางซ้ายมือของผม เป็นคุณบัญชา ลำช้า ขวามือเป็นคุณบัญญัติ ลูชีวะ

ผมได้ความรู้หลายอย่างเหลือเกิน จากการทำงานในสภา ครั้งนั้นมีโอกาสได้เห็นแนวทางของการอภิปราย แนวทางในการเสนอกฎหมาย แนวทางที่จะช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ของราษฎร

เราร่างรัฐธรรมนูญกันเสร็จในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2517 มีการออกกฎหมายพรรคการเมือง และกำหนดให้มีการเลือกตั้งขึ้น ในสภานิติบัญญัติได้มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองต่างๆ กันอย่างคึกคัก นักการเมืองระดับชาติมีการจับกลุ่มคุยกัน มีกลุ่มคุณพงษ์ สารสิน คุยกันอยู่ในกลุ่มของพวกเขา และจะรวมกับอาจารย์หม่อมคึกฤทธิ์ ปราโมช ตั้งพรรคการเมืองของพวกเขาขึ้น

อีกกลุ่มหนึ่งมี พล.ต.ประมาณ อติเรกสาร และพล.ต.ศิริ สิริโยธิน อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎรในสมัยรัฐบาลจอมพลถนอม จจับกลุ่มกัน จะตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาเช่นกัน

ในที่สุดกลุ่ม พล.ต.ประมาณ ตั้งพรรคชาติไทยขึ้น กลุ่มคุณพงษ์ ตั้งพรรคกิจสังคม แม้พรรคกิจสังคมจะตั้งหลังพรรคชาติไทยแต่การที่มีอาจารย์หม่อมคึกฤทธิ์ เป็นหัวหน้าพรรค ก็ทำให้ดูมีภาษีดีกว่าพรรคชาติไทย

พระที่นั่งอนันตสมาคม
ใช้เป็นทีประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ที่มีพล.ต.ประมาณ ซึ่งถูกมองว่าเป็นกลุ่มการเมืองที่มีความใกล้ชิดกับรัฐบาลที่เพิ่งถูกโค่นลงไป

แต่ทั้งสองพรรคนี้ ซึ่งเป็นพรรคการเมืองใหม่ ยังจะต้องไปเจอกับพรรคเก่าแก่ที่มีชื่อเสียงอย่างพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งถ้านับกันต่อนั้น พรรคประชาธิปัตย์ตั้งมานานเกือบ 30 ปีแล้ว ชื่อเสียงของพรรคเป็นที่รู้จักกันดี และมีชื่อว่าเป็นพรรคที่ชูประชาธิปไตย

เมื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถูกกำหนดขึ้น พรรคการเมืองต่างๆ ก็ส่งคนมาทาบทามผมไปเป็นตัวแทนของพรรค ระหว่างที่ผมยังไม่ตัดสินใจอะไรนั้น ในส่วนลึกแล้วผมก็ยังไม่พร้อมที่จะเป็นนักการเมือง แม้จะพอใจบทบาทของตัวเองในฐานะสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติอยู่ก็ตาม

รัฐธรรมนูญฉบับ ปี พ.ศ. 2517 ที่กำลังร่างกันอยู่ กำหนดให้มีการ
แต่งตั้งวุฒิสมาชิกจำนวน 100 คน โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง
เพื่อทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ปรากฏว่า ผมติดอยู่ในรายชื่อได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็น
วุฒิสมาชิกหนึ่งในร้อยคนกับเขาด้วย

นับเป็นการช่วยผมปฏิบัติเสธำชวนของพรรคการเมืองต่างๆ ได้ง่ายขึ้น
ซึ่งมามองย้อนหลังไปก็นับว่าเป็นจังหวะที่ดี ที่ผมได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
เป็นวุฒิสมาชิก ช่วยให้ผมได้เห็นอะไรต่างๆ ในสภา ก่อนที่จะเป็นนักการเมือง
เต็มตัวในเวลาต่อมา

ตัวแทนของคน

จากหลากหลายอาชีพ

ด้านผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มองว่าพรรคชาติไทยดูจะต้อยกกว่าพรรคกิจสังคม กับพรรคประชาธิปัตย์ ด้วยว่าหัวหน้าพรรคคือ พล.ต.ประมาณ อติเรกสาร รองหัวหน้าพรรคคือ พล.ต.ศิริสิริโยธิน และเลขาธิการพรรค คือ พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งล้วนไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของประชาชนมากนัก แต่ผลการเลือกตั้งออกมากลับได้ผลดีเกินคาด

คือพรรคชาติไทยได้รับเลือกเข้ามาถึง 28 ที่นั่ง แถมยังได้ที่นั่งในกรุงเทพฯ มาอีกถึง 2 ที่นั่ง และยังได้ที่นั่งมากกว่าพรรคกิจสังคมของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ถึง 10 ที่นั่งด้วยกัน

ส่วนพรรคที่ได้เสียงข้างมากของการเลือกตั้งครั้งนั้นคือ พรรคประชาธิปัตย์ ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง 72 ที่นั่ง แต่ก็ไม่ถึงกึ่งหนึ่งเมื่อผลออกมาเช่นนี้ พรรคประชาธิปัตย์จึงได้สิทธิในการจัดตั้งรัฐบาลก่อน

ตอนนั้นผมติดตามการเคลื่อนไหวทางการเมืองอยู่ด้วยความสนใจ มองเห็นความล้มเหลวของพรรคประชาธิปัตย์ ที่ไม่สามารถหาเสียงสนับสนุนให้เกินกว่ากึ่งหนึ่งได้ จำต้องตั้งรัฐบาลเสียงข้างน้อยร่วมกับพรรคเกษตรสังคมอีกเพียงพรรคเดียว

ปรากฏว่ารัฐบาลของพรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเกษตรสังคม แพ้เสียงในสภาผู้แทนฯ ตั้งแต่โอกาสแรกที่แถลงนโยบายและขอความไว้วางใจ

เมื่อเกมพลิกไปอีกด้านหนึ่งเช่นนี้ ผมได้เห็นสิ่งที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น และจะไม่เกิดขึ้นอีกเลยในประวัติศาสตร์การเมืองไทย นั่นคือ หัวหน้าพรรคการเมืองที่มีเสียงอยู่เพียง 18 เสียง คือหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้ทำหน้าที่เป็นแกนจัดตั้งรัฐบาล โดยมีพรรคชาติไทยเข้าร่วมด้วย

และการเข้าร่วมรัฐบาลในครั้งนั้น คนของพรรคชาติไทยที่ได้ร่วมกับ รัฐบาลมีอยู่ด้วยกันถึง 7 คน คือ พล.ต.ประมาธ อติเรกสาร ได้เป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ พล.ต.ศิริ ลีโรโยธิน เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม นายประทวน รมยานนท์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม น.ท.ทินกร พันธุ์กระวี เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง พ.อ.ประกอบ ประยูรโคคราช เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย และนายดาบชัย อัครราช เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พรรคชาติไทยได้คุมกระทรวงกลาโหม ซึ่งถือเป็นกระทรวงที่มีความสำคัญเป็นที่ยอมรับของคนไทย ในยุคที่ทหารยังมีบทบาทสำคัญในการเมือง

ขณะที่ผมทำหน้าที่เป็นวุฒิสมาชิก ผมได้ฟังผู้แทนราษฎรหลายคนเฝ้าปากคมคาย พูดจาห้าวหาญ หลายคนพูดทิ่มแทง เสียดสีวุฒิสมาชิก ว่าเป็นสภาแต่งตั้ง ไม่มีเกียรติเท่ากับพวกเขาที่ได้รับเลือกตั้งมา ไม่ได้เป็นตัวแทนของราษฎรจริงๆ

บางคนพูดก้าวร้าววุฒิสมาชิกว่า แน่จริง ก็ให้ลงสมัครรับเลือกตั้ง มาแข่งกับพวกเขาซิ แล้วเขาจะยอมรับ

ผมคิดว่า หลายเรื่อง หลายอย่างผู้แทนฯ พวกนี้พูดก็จริงอยู่ และ บทบาทของพวกเขาหลายคนยั่วยุเข้าจิตใจผมไม่น้อย ผมเห็นพวกเขาได้มีโอกาสเอาเรื่องความทุกข์ยากเดือดร้อนของราษฎรมาพูดในสภาฯ ความคิดแวบหนึ่ง ผมอยากจะได้ทำอย่างพวกเขาบ้างเหมือนกัน เพราะเป็นวุฒิสมาชิก ไม่มีโอกาสได้ทำเช่นนั้น

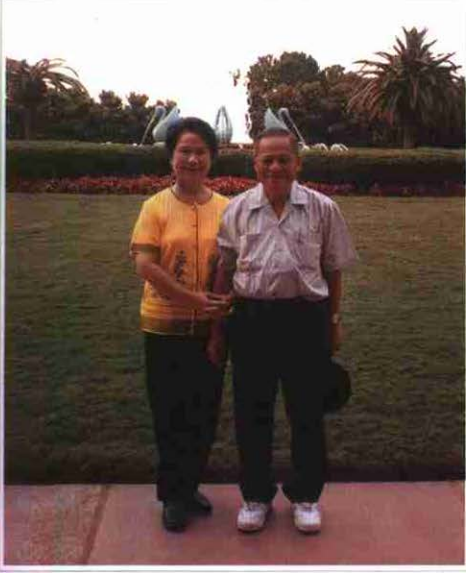
แต่ทว่า ทุกอย่างกลับยุติลง เพราะรัฐบาลผสมของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ประสบปัญหาความแตกแยกภายในรัฐบาลอย่างหนัก พรรคการเมืองของนายกรัฐมนตรีมีเสียงน้อยเกินไป ขาดอำนาจต่อรอง นายกรัฐมนตรีจึงหาทางออก ด้วยการยุบสภาในวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2519 และกำหนดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 4 เมษายน ปีเดียวกัน นั่นเอง

เมื่อสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ผมจึงลาออกจากการเป็นวุฒิสมาชิก เพื่อมาสมัครผู้แทนราษฎร.

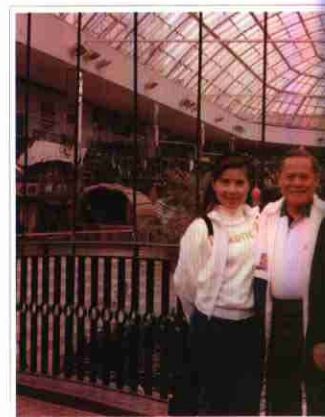
คุณหญิงแจ่มใส ศิลปอาชา
ผู้หญิงที่อยู่เคียงข้าง และห่วงใยผมเสมอ
ทุกครั้งที่มีความว่าง เธอจะร่วมเดินทางไปทำกิจกรรมด้วย

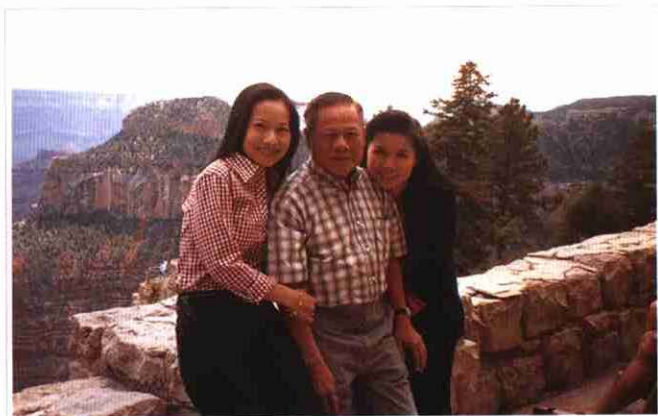

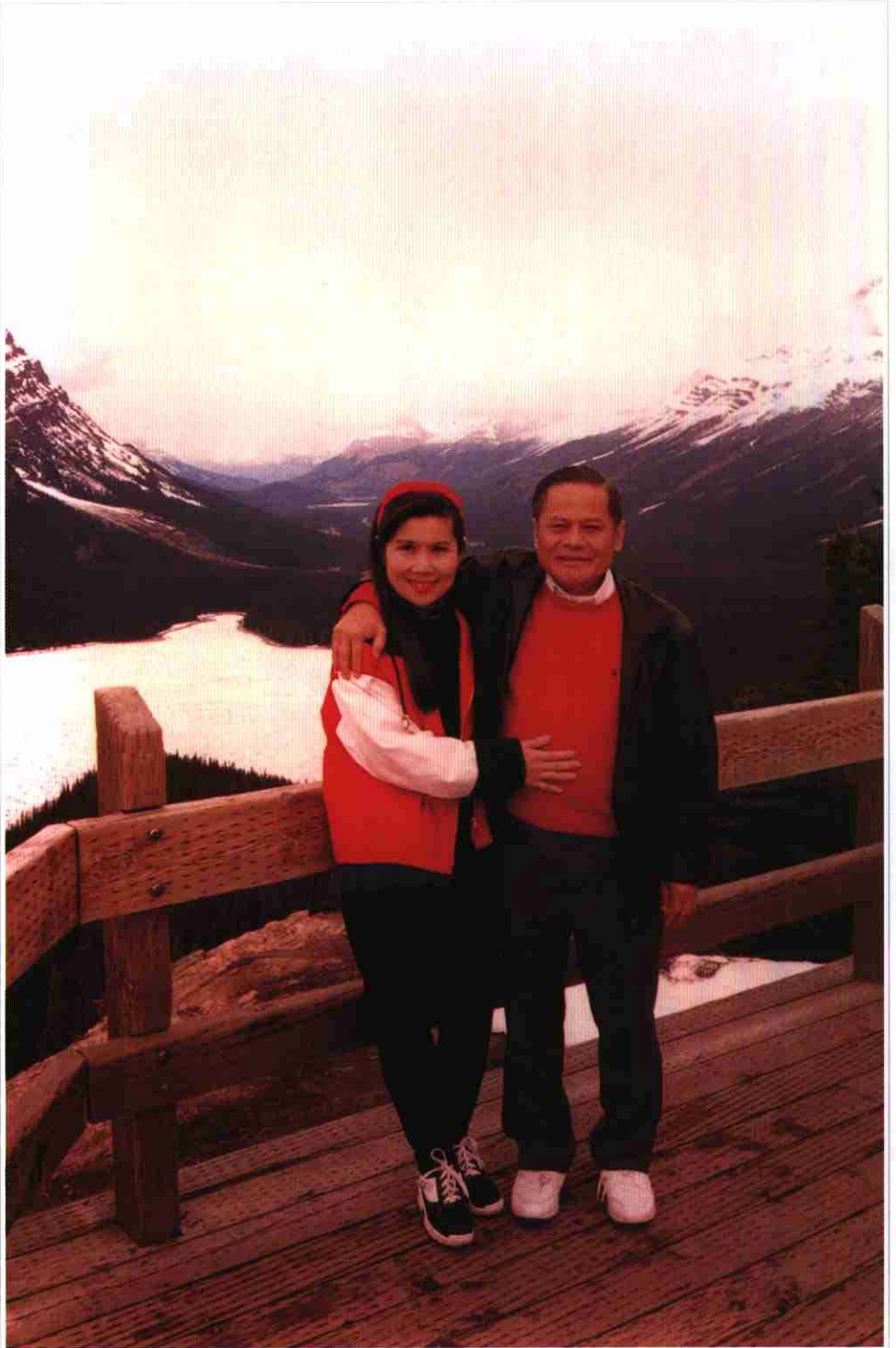

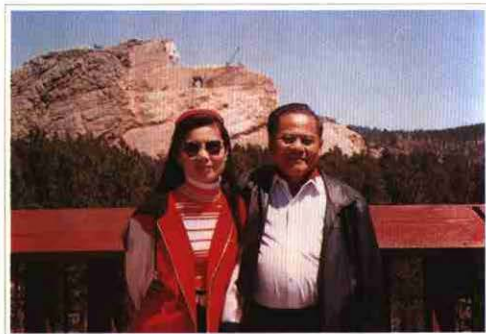
ความรัก ความเข้าใจ คือสายใยในครอบครัว
ครอบครัวของเราจะใช้เวลา
ทำกิจกรรมร่วมกัน
พร้อมหน้าพร้อมตาบ่อยครั้ง ในหลายโอกาส
เป็นความสุขสดชื่นในชีวิตผม

บ้านจรัญสนิทวงศ์

เมื่อ พ.ศ.2513 ผมมาซื้อที่ดิน เนื้อที่ 6 ไร่ไว้

พอบ้านเดิมที่บางขุนพรหมคับแคบ

จึงสร้างบ้านหลังนี้และย้ายมาเมื่อ พ.ศ.2527

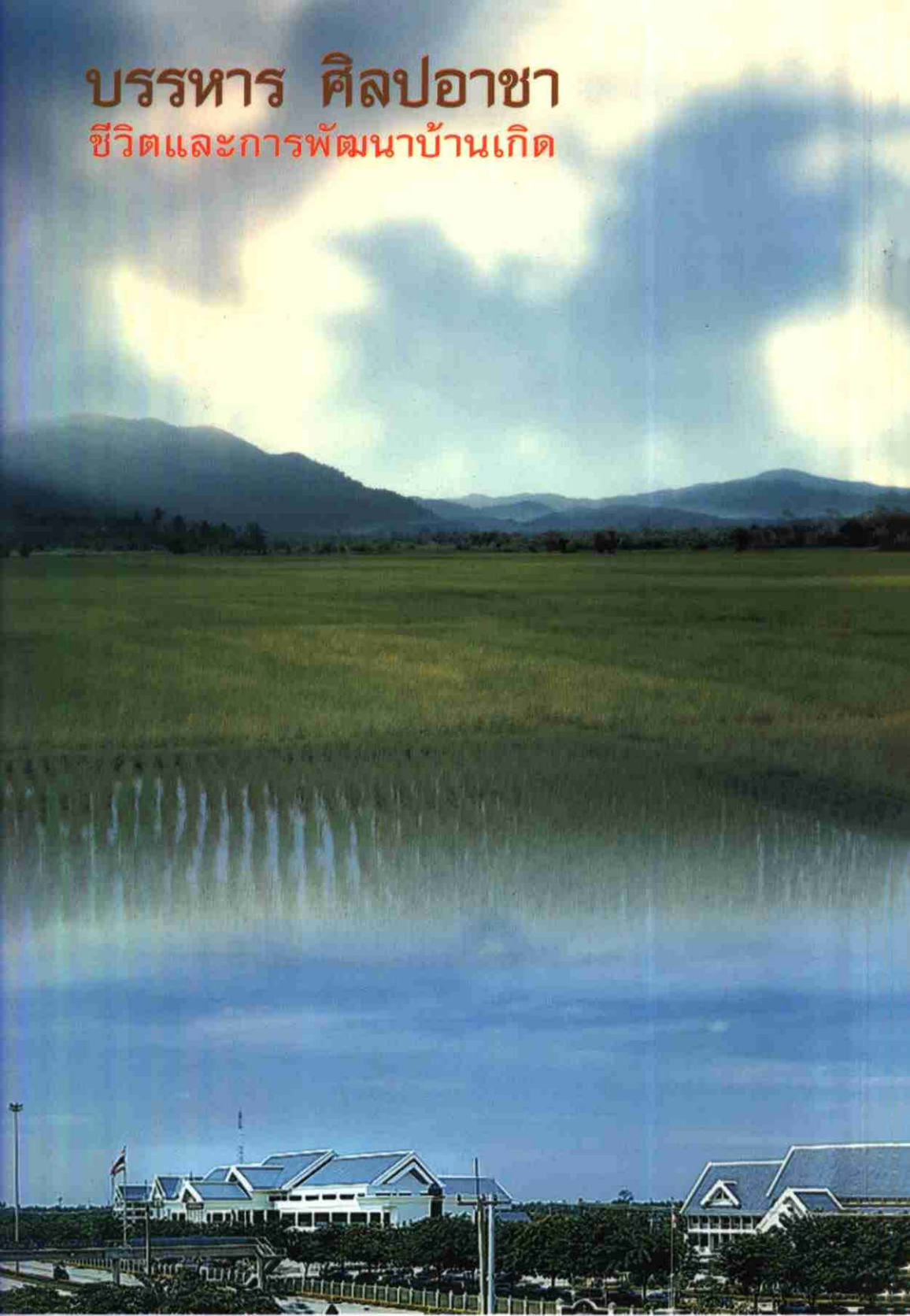

บ้านลูกยู้ย / ลูกท้อป
สร้างอยู่ในบริเวณเดียวกับบ้านจรัญฯ

บรรหาร ศิลปอาชา

ชีวิตและการพัฒนาบ้านเกิด

ISBN 974-8229-57-2